

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Disputatio Prima. De possibilitate, & existentia Visionis Beatæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

lib. 1. quæst. 10. P. Joseph 1. part. q. 12. P. Gil. 2. part. Comment. Theologic. rom. ferè integro nondum excusso. P. Albertin. P. Becan. 1. part. tract. 1. quæst. 9. & alii.

Ut tamen ordinem disputandi à me in hac materia observandum subijciam, præmittendum est Visionem beatam dupliciter considerari posse: Primò, ut est beatitudo, saltem partialis, & prout sic ad materiam de Beatitudine spectat, de qua suo loco: Secundò, ut est pura intellectio, seu cognitio Dei intuitiva, de quâ pro ut sic hoc loco à Doctoribus agitur; nam perfectiones Divinæ, de quibus hîc scribit D. Thom. non solum sunt in se ipsis considerandæ, sed etiam prout ad nostrum intellectum referuntur, & dicunt ordinem, ut rectè advertit P. Vasquez cit.

Totum igitur hunc Tractatum septem Disputationibus, Deo favente, comprehendemus: Prima erit de Possibilitate, sive Existentiâ Visionis Beatæ, Secunda, de Principiis ejusdem ex parte objecti. Tertia, de Principiis ex parte potentia. Quarta, de multiplici Perfectione Visionis beatæ. Quinta, de illius Objecto terminativo. Sexta, de Æqualitate, & Inæqualitate inter Visiones Beatorum. Septima, & ultima de Incomprehensibilitate Dei.

DISPUTATIO I.

De Possibilitate, & Existentiâ Visionis beatæ.

SECTIO I.

Virum possibilis sit Visio intuitiva Dei respectu intellectus creati?

1. **I**N qualibet scientiâ, sive quæstione juxta Philosophum 1. Poster. cap. 1. prius incipiendum est à prænotione: *An sit?* quàm à prænotione: *Quid sit?* Cum igitur naturam & proprietates Visionis beatæ lentius sumus explicaturi, ab illius possibilitate, & existentia exordium faciemus: cum tamen hæc Visionis beatæ possibilitas sumi possit, aut in ordine ad potentiam Dei absolutam, aut in ordine ad illius potentiam ordinariam, ut clariùs procedamus.
2. Advertes primò, illud dici fieri de potentia Dei ordinaria quoad præsens, quod fit per operationem, aut cooperationem Dei debitam secundum exigentiam causarum naturalium, idest, quod fit per vires naturales: illud autem dici fieri de potentia Dei absoluta, quod fit per operationem, aut cooperationem Dei indebitam eisdem causis secundis naturalibus, idest, quod fit supernaturaliter, sive ea operatio fit supernaturalis quoad substantiam, sive tantum quoad modum.
3. Advertes secundò, hujusmodi potentias in Deo posse etiam sumi in alia acceptione, quatenus scilicet id dicitur fieri de potentia ordinaria, quod fit secundum aliquam generalem Dei legem, licet aliundè sit supra exigentiam causarum naturalium; sic enim dicitur, quod omnes decedentes in gratiâ videbunt clarè Deum de potentia ordinaria: ex

Tom. 1.

opposito autem illud dicitur fieri tantum de potentia absoluta, quod fit præter eam legem, sive dispensando in illa, licet aliundè fiat secundum exigentiam causarum naturalium; sic enim dicitur, quod Deus non nisi de potentia absoluta potest negare D. Petro Visionem beatam, seu concurrentem ad illam. Undè pater primò, eandem Visionem beatam in patria secundum primam acceptionem, dari tantum de potentia absoluta; & juxta secundam acceptionem dari de potentia ordinaria. Secundò, si Visio beatæ alicui communicetur in via, dici communicari tantum de potentia absoluta juxta utramque acceptionem, ut ex infra dicendis constabit.

Advertes tertio, difficultatem (de quâ hîc in primâ acceptione) non procedere de cognitione Dei abstractiva, sive evidenti, quæ habetur in effectu, & aliquando appellatur Visio Dei juxta illud ad Rom. 1. *Invisibilia Dei à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur*: sive inevidenti, de qua idem Apostolus 1. Cor. 13. *Videmus nunc per speculum, & in enigmate*: sed procedere de cognitione Dei intuitiva, sive ipsius Dei immediate in seipso, quod Theologi dicunt videri Deum per Essentiam, sive in sua Essentia immediate. His positis.

Difficultas 1. Utrum possibilis sit visio intuitiva Dei respectu intellectus creati? Affirmativè. Est de fide. Ita D. Thom. 1. p. q. 12. a. 1. & in 4. dist. 49. q. 2. art. 1. & lib. 3. contr. gent. cap. 50. 54. & 57. & de Verit. quæst. 8. art. 1. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 7. a. num. 2. P. Vasq. 1. p. d. 37. cap. 5. P. Tanner. d. 2. q. 6. dub. 1. n. 4. P. Herice tr. 4. d. 36. cap. 1. P. Amicus d. 9. sect. 1. num. 2. P. Arrub. d. 13. cap. 2. P. Valent. 1. p. quæst. 12. punct. 1. P. Avolin. 1. part. quæst. 12. d. 1. P. Præposit. 1. part. quæst. 12. art. 1. P. Sal. tr. 2. d. 4. sect. 1. P. Arriaga d. 4. sect. 2. & alii supra citati.

Probatur primò autoritate Scripturæ, ubi dicitur, Deum videndum esse à Beatis notitiâ faciali, ut Mat. 5. 8. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt*. Et Mat. 18. 10. *Angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui in calis est*. Et Joan. 14. 21. *Manifestabo me ipsum illi*. Et 1. Cor. 13. 12. *Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem*. Et 1. Joan. 3. 2. *Scimus, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus*

A 2

eum

eum sicuti est. Et Apoc. 22. 3. *Et servi ejus servient illi. Et videbunt faciem ejus*: & sæpè alibi; ergo si de facto videndus est, utique possibilis est hujusmodi visio facialis, sive intuitiva; siquidem ab actu ad potentiam bene valet argumentum.

7. Probatur secundò ex definitione Ecclesiæ, Conciliorum, & autoritate Sanctorum Patrum, ita enim definit Evarist. Papa Epist. 1. *Decretal.* Et Benedictus II. in Extravagant. *Benedictus* ibi: *Definimus, quod secundum Dei ordinationem anima Sanctorum, quæ ex hoc mundo purgata decedunt, ante judicium generale vident divinam Essentiam visione intuitiva, & faciali, nulla mediante creatura in ratione objecti se habente, sed divinam Essentiâ nudè, & clarè, & apertè se ostendente.* Item Concil. Francoford. in Epist. ad Episcopos Hispaniæ. *Predicemus, inquit, Christum unum Deum, & vivum, & verè Filium Dei, ut ad ejus beatissimam Visionem pervenire mereamur, in qua est æterna Beatitudo.* Item Concil. Florent. *Sess. ult. in litter. Union.* dicitur: *Beatas animas clarè intueri Deum Trinum & Vnum, sicuti est.* Et supponit Concil. Viennens. in Clementin. *Ad nostrum, de hereticis.* quatenus decernit necessarium esse lumen gloriæ ad Visionem claram Dei. Et Concil. Senonens. ubi damnatus est Abailardus tempore D. Bernard. ut patet ex illius Epist. 187. Nec non Concil. Trid. *Sess. 25.* Ubi in decreto de invocatione Sanctorum hæc veritas indicatur.

8. Confirmatur autoritate, & communi doctrinâ Sanctorum Patrum. D. Dionys. de *Celest. Hierar. cap. 4.* D. Martial. Epist. ad Tolosan. cap. 27. *Origin. 1. Periarchon. cap. 1.* D. Irenæi lib. 18. cap. 58. D. Nazian. orat. 25. D. Epiphani. *heres. 70.* D. Gregor. Nissen. *Orat. 6. de Beatitud.* D. Ambr. in Luc. ad illud. *Apparuit ei Angelus.* D. Gregor. lib. 18. *moral. cap. 36.* D. Bernard. *serm. 31. in Cantic.* D. Hilari. ad illud *Psal. 118. Deprecatus sum faciem tuam: Quamvis, inquit, nemo hominum videat faciem Dei, & vivat, tamen Deum omnes mundo corde visuri sunt.* Et D. Aug. lib. 14. de *Trinit. cap. 8. & lib. 22. de Civit. cap. 29. & Epist. III. & 112.* ibi: *Si queris, inquit, utrum possit Deus videri? Resp. Potest. Si queris unde sciam? Resp. Quia in veracissima Scriptura legitur: Beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt. Si queris, utrum etiam sicuti est, possit aliquando videri? Filius hoc esse promissum, de quibus dictum est: Scimus, quia cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est.*

9. Probatur tertio ratione ex D. Thom. hic fidei principio nixâ, quia (suppositis fidei principiis de elevatione naturæ rationalis ad gloriam,) finis præfixus creaturæ rationali non est impossibilis; sed hujusmodi finis naturæ rationalis, sive adæquatè, sive inadæquatè, consistit in clara Dei visione, ut suo loco dicemus; ergo talis finis, sive visio clara Dei non est impossibilis; ergo Deus potest videri per essentiam, sive intuitivè ab intellectu creato.

10. Opposita sententia fuit Armenorum error, ut refert Armacan. lib. 14. de *quest. Armenor. cap. 1.* Guido. Prateol. & alii. In hoc etiam errore fuit Almericus, ut refert idem Prateol. & Turrecrem. lib. 4. de *Eccles. cap. 35.* tribuiturque etiam Petr. Abailardo, & ejus socio Arnaldo apud à Castro, verbo *Beatitudo, heres. 1.* licet D. Bernard. eorum errores impugnans ab *epist. 187.* usque ad 198. nullâ hujus erroris fecerit mentionem, cum tamen illius tempore orti fuerint. Asserebant igitur hi heretici, Angelos & homines beatos non videre Deum in se intuitivè, sed quamdam eminentem lucem ex divina substantia resultantem, ideoque dici videre

Deum, non in se, sed in luce illa, eo modo, quò Sol videtur in splendore, & hanc esse beatitudinem Sanctorum. Pro eorum errore:

Argues 1. Ab Scriptura Joan. 1. & 1. Joan. 4. ibi: *Deum nemo vidit unquam.* Err. ad Tim. 1. *Regi sæculorum immortalis & invisibili soli Deo honor & gloria.* Et cap. 6. *Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest.* Et 1. Petr. 1. *In quem desiderant Angeli prospicere:* non autem desideratur, nisi quod non habetur; ergo neque Angeli, neque homines vident Deum intuitivè, ut expresse docet D. Chrysost. D. Ambr. & alii Patres, ut statim dicemus, sed solus Filius & Spiritus Sanctus, ut videntur docere Evarist. Papa epist. 1. D. Irenæus lib. 4. cap. 37. D. Athanas. lib. 3. & 4. de *Unitate Deitatis*, quatenus verba illa Joan. 1. *Deum nemo vidit unquam:* referunt cum quadam particula exclusiva: *Deum, inquit, nemo vidit unquam, nisi unigenitus Filius, qui est in sinu Patris:* exceptio autem, ut dicitur, firmat regulam oppositam.

Respondeo citata loca intelligenda esse: primò de invisibilitate Dei per oculos corporeos, quò pacto Deus est invisibilis, etiam de potentia absoluta, ut infra dicemus, & jam alibi diximus. Ita D. Thom. cit. a. 1. Secundò, de invisibilitate Dei de lege ordinariâ, de quâ infra. Ita D. Thom. cit. & D. Gregor. lib. 18. *moral. cap. 37.* Tertio, de invisibilitate Dei per vires naturales. Ita plures Patres apud P. Gil. tr. 3. cap. 6. Quartò, de invisibilitate Dei comprehensiva. Ita D. Thom. cit. P. Soar. cit. a. 13.

Ad illud 1. Petr. 1. *In quem desiderant Angeli prospicere,* dicimus cum P. Herice cit. cap. 1. num. 10. Primò, ex tali testimonio etiam probari possibilitatem Visionis Beatæ; nisi enim possibilis esset, frustra Angeli Beati eam desiderarent; & non nisi cum anxietate, nisi haberent; Angelis autem beatitudinis neganda est omnis anxietas. Secundò, desiderium illud esse de conservanda visione in perpetuum; Potest enim Angelus beatus aliqua ratione desiderare conservationem suæ visionis, quin obstat, quod habeat certam spem de illius conservatione. Tertio, desiderium illud non esse dèrehabenda, sed jam possessa, per quod explicatur, quantum affectu & voluptate, sine ullo fastidio Deum videant. Ita D. Greg. lib. 18. *moral. cap. 39. & P. Soar. cit. num. 13.*

In tabis: D. Paul. 1. Tim. 1. eodem modo dicit Deum esse invisibilem, atque immortalem, immutabilem, & incomprehensibilem; sed hujusmodi perfectiones ita Deo conveniunt, ut nullatenus Deus, neque de potentia absoluta, possit mori, mutari, aut comprehendì; ergo etiam ita erit invisibilis, ut neque de potentia absoluta possit intuitivè videri.

Respondeo negando majorem; neque enim eodem modo dicitur Deus immortalis, immutabilis, & incomprehensibilis, quò dicitur invisibilis; nam ita locis citatis dicitur invisibilis, ut etiam alibi clarè exprimitur visibilis intuitivè, ut constat ex locis supra citatis num. 6. ideoque prædicatum invisibilis limitari potest uno ex modis assignatis num. 12. At verò circa alia tria prædicata *immortalis, immutabilis, & incomprehensibilis*, nulla fit exceptio in sacra Pagina, neque id colligitur ex Sanctis Patribus, ideoque universaliter sunt accipiendi, ita ut neque de potentia absoluta oppositum sit possibile. Accedit, quod limitatio, aut exceptio circa tria illa prædicata involvit repugnantiam cum ratione naturali, quam tamen non involvit circa prædicatum invisibilitatis, ut ex infra dicendis constabit.

Argues

16. Argues 2. Ex Sanctis Patribus. D. Chrysost. in Joan. hom. 14. ibi: *Id quod est Deus, non modo Prophetarum non viderunt, sed neque Angeli, neque Archangeli. Et infra. Solus ipsum videt Filius & Spiritus Sanctus. Quod si omnis natura creata est, quam ratione increatum videre poterit?* Idem significat hom. 3. & 4. de Incomprehensib. Dei Natur. tomo 5. & sæpe alibi. Simili etiam modo loquuntur Theodoret. in dialog. Immutabilis. Theophilact. & Euthym. in Joan. 1. D. Greg. Nyssen. lib. de Beatitud. D. Cyril. Jerosol. Cateches. 6. D. Hieron. in Isai. 1. & Epist. 15. tomo 9. D. Cyprian. lib. de Idolol. vanit. D. Epiphani. hares. 70. D. Amb. in Luc. 1. 8. 3. de Angeli apparit. D. Basil. lib. 1. contra Eunom. D. Cyril. Alex. lib. 1. in Joan. cap. 22. D. Isidor. in Exod. cap. 41. Primasius ad illud 1. Cor. 13. *Cognoscam sicut cognitus sum. Quos omnes latè adducit & optimè explicat P. Fasol. 1. p. quæst. 12. à dub. 3. num. 21. Licet P. Valsq. 1. p. d. 37. cap. 4. num. 11. majori, quam par est, studio illos de eo errore suspectos reddat, ita dicens: Hos Patres, inquit, si sincerè loqui velimus, vix possumus in bonum sensum interpretari.*
17. Respondeo cum D. Thom. hic a. 1. & quæst. 8. de Verit. art. 1. ad 1. P. Valent. hic quæst. 12. punct. 1. P. Belarm. lib. 1. de Beatitud. Sancti. cap. 4. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 7. P. Fasol. cit. P. Gil. tract. 7. cap. 5. & aliis apud ipsos, D. Chrysostom. & omnes alios Sanctos Patres locutos fuisse de visione Dei adæquata, & comprehensiva, quæ alicui creaturæ est impossibilis, ut ex infra dicendis constabit. Quod autem hac sit istorum Sanctorum Patrum interpretatio.
18. Patet primò, quia ex aliis eorundem Sanctorum Patrum locis (ut videre est apud Doctores citatos) apertè constat Deum intuitivè videri posse, & de facto videri à Beatis. Secundo, quia in Scriptura adeò expressa est huiusmodi veritas, ut non sit verisimile Sanctissimos Patres in Sacris Scripturis adeò veratos illam, aut ignorasse, aut negasse. Tertiò, & præcipuè, quia cum D. Chrysostomus & alii Sancti Patres locis citat. disputarent contra Anomæos, qui dicebant Deum videri, imò & comprehendi posse naturaliter, eamque visionem, & comprehensionem jam sibi arrogabant in hac vita, æqualemque ei, quam de se habet ipse Deus, Sancti Patres, ut ostenderent se longè aliter sentire, in oppositum extremum verbo tenus deflectebant, sæpe absolutè negantes, Deum videri posse à Beatis, id tamen intelligentes de visione comprehensiva, & naturali, quam Anomæi, contra quos agebant, sibi insolenter tribuebant. Qui modus loquendi frequens est apud aliquos Sanctos Patres in confutandis hæreticorum erroribus, & maxime observandum monet P. Gil. 1. part. lib. 1. tract. 7. cap. 14. num. 3. ne errores hæreticorum eis imponamus, quod cum P. Valsq. loco cit. non observaverit, immeritò D. Chrysost. aliisque Sanctis Patribus Anomæorum errorem tribuit.
19. Argues 3. ratione: Deus clarè visus est extra objectum intellectus creati; siquidem potentia habet connaturalem proportionem cum suo objecto, cum ab illo sumat speciem; illam autem non habet intellectus creatus cum Deo clarè viso, alioqui illum connaturaliter clarè videret; ergo intellectus creatus non potest Deum clarè videre; siquidem nulla potentia potest etiam de potentia absoluta ferri extra suum objectum; alioqui mutaretur in essentiã: cum tamen essentiæ sint immutabiles.
20. Respondeo distinguendo antecedens: Deus clarè visus est extra objectum connaturale intellectus creati; concedo antecedens; obedienciale, & ad-

æquatum; nego antecedens: Deus enim clarè visus, licet sit extra objectum connaturale intellectus creati, sicque non possit ferri naturaliter in Deum clarè visum; non tamen est extra illius objectum adæquatum, quale est omne ens intelligibile; Deus enim clarè visus est maxime intelligibilis, sicque potest ab intellectu creato divinitus elevato attingi, eique dare speciem; siquidem quod continetur intra objectum adæquatum alicujus potentia, potest ei dare speciem cum solà proportionē obedienciale, aut naturali inchoata, qualem habet intellectus creatus cum Deo clarè viso, ut infra dicemus: Ut verò aliquid contineatur sub objecto adæquato alicujus potentia, ut dicimus contineri Deum clarè visum sub objecto adæquato intellectus creati, satis est quod ab eadem potentia naturaliter operante attingatur, saltem imperfectè, & confusè, qualiter Deus attingitur ab intellectu creato sic operante.

Argues 4. Si Deus posset cognosci ab intellectu creato intuitivè, posset etiam per eandem cognitionem ab illo cognosci comprehensivè; siquidem cum omnia in Deo sint unum omnino indistinctum, omnia attingeret in Deo per cognitionem illius intuitivam; sicque comprehensivè; sed impossibilis est cognitio comprehensiva Dei respectu intellectus creati, ut infra dicemus; ergo & intuitiva. Respondeo negando majorem quoad secundam partem; neque enim ex possibilitate cognitionis intuitivæ sequitur, possibilem esse cognitionem comprehensivam; nam licet cognitio illa intuitiva attingat omnia in Deo per modum unius, non ideo Deum attingit adæquatè, & quantum in se cognoscibilis est, quod requiritur ad illius cognitionem comprehensivam, ut infra dicemus.

Argues 5. Deus, cum sit objectum in se infinitum, non potest clarè cognosci, nisi per cognitionem infinitam in perfectione entitativa, aut saltem intensiva; siquidem inter objectum & cognitionem debet dari aliqua commensuratio; non autem possunt aliter commensurari, nisi hæc, & illud sint infinita; sed cognitio creata est omnibus modis finita; ergo &c. Respondeo negando majorem, ad cujus probationem dicimus, ad cognitionem comprehensivam necessariam esse illam perfectionem & commensurationem; siquidem per illam cognosceretur Deus adæquatè, & quantum in se cognoscibilis est: non ita tamen ad solam intuitivam, de qua est sermo, per quam solùm attingitur Deus inadæquatè, & modo finito, sicque satis erit cognitio finita.

Instabis: Quò objectum est nobilius, eò perfectior est illius cognitio; sed Deus est objectum infinite perfectum; ergo talis erit illius cognitio; sed nulla cognitio creata potest esse infinite perfecta; ergo &c. Respondeo negando consequentiam primam, licet enim cognitio eò sit perfectior, quò objectum est nobilius in entitate, non tamen exinde sequitur præcisè, quò cognitio sit infinita, si illius objectum sit in perfectione infinitum, sed satis erit, quò talis cognitio sit alterius speciei, & ita perfecta, ut ad illius perfectionem nulla cognitio objecti creati pertingere, & pervenire possit; sicque licet Visio beata excedat in perfectione visiones creaturarum in infinitum perfectiores, non ideo erit in se infinite perfecta.

Et hujus ratio est, quia cognitio ex majori nobilitate objecti non crescit in perfectione arithmetice hoc est, certo & determinato excessu, sed geometricè, hoc est, excessu indeterminato, & incerto, qui licet augeatur sine termino, & in infinitum, non ideo

efficit infinitum simpliciter. Patet ab exemplo, nam Deus infra Angelum, aut hominem potest producere infinitas species naturæ corporeæ perfectiores, & perfectiores sine termino & in infinitum, quarum tamen nulla habebit perfectionem infinitam simpliciter; siquidem omnes essent infra Angelum, aut hominem, qui sunt simpliciter finiti, & illæ species non se excederent arithmetice, sed geometricè.

25. Dixi supra num. 23. perfectionem cognitionis non augeri arithmetice ex majori nobilitate objecti præcisè, quia si objectum simul cum majori ejus nobilitate penetraret secundum plures, & plures ejus partes in infinitum; tunc illius cognitio accresceret arithmetice, quia ei adæquaretur: hoc tamen non accidit in proposito eventum; siquidem cognitio beatifica Deum non attingit secundum infinitas illius partes, sive perfectiones, eas distinguendo, & modo infinito, alioqui esset illius comprehensiva, sed tantum inadæquate, & modo finito.

26. Urgebis: Cognitio ex majori nobilitate objecti augetur in perfectione geometricè; ergo etiam arithmetice; neque enim datur major ratio. Respondeo negando consequentiam, diversa ratio est: Primum, quia cum majori nobilitate objecti non semper stat, quod intellectus percipiat plures partes, aut rationes in ipso objecto, quod requiritur, ut ejus cognitio augeatur arithmetice: semper tamen cum majori nobilitate objecti stat, quod intellectus percipiat aliquid diversum in essentia, quod necessario causat diversitatem essentiali in ipsa cognitione; hæc autem diversitas essentialis, & major nobilitas inde resultans potest in infinitum augeri cum solo augmento geometrico; & ita accidit cognitioni beatificæ terminatæ ad Deum inadæquate. Secundò, quia augmentum entitativum cognitionis non solum pendet ab objecto specificante, quod se habet tanquam signum quoddam externum, sed etiam à potentia producente, quæ proprie causat illius esse; hæc autem cum sit omnibus modis finita in sua entitate, talis etiam erit necessario ejus cognitio, licet ad Deum objectum infinitum terminetur. De hoc tamen lentius infra.

27. Argues 6. Objectum, ut possit à potentia percipi, debet ei uniri in ratione formæ intelligibilis, aut se ipso, aut per speciem sui vicariam; sed non ita unitur Deus clarè visum cum intellectu creato; siquidem species impressa Dei est impossibilis; & Essentia Divina non potest uniri intellectui creato in ratione formæ intelligibilis; cum enim prout sic sit forma propria, & connaturalis Intellectus divini, infinitam habet improprietatem cum creato; ergo &c. Respondeo negando minorem, ad ejus probationem negamus Essentiam Divinam habere omnimodam improprietatem in ratione formæ intelligibilis cum intellectu creato; siquidem continetur intra illius objectum saltem adæquatum, ut diximus, & infra dicemus; sicque potest ei uniri, aut per speciem impressam, de qua infra, aut se ipsa immediatè, supposito tamen lumine gloriæ supplete imperfectam proportionem ex parte potentia, ut infra explicabimus.

28. Argues 7. Major impropertio datur inter intellectum creatum, & Deum clarè visum, quam inter phantasiam, aut aliam potentiam materiale, & res spirituales, ac universales; cum Deus sit objectum infinitum, non tamen tales sint res illæ; sed potentia illæ, neque divinitus possunt attingere res spirituales, aut universales, ut alibi diximus in Lo-

gica Tract. I. d. 5. num. 10. & 31. ergo neque intellectus creatus Deum clarè visum. Respondeo distinguendo majorem: major impropertio datur in retione entis, concedo majorem: in ratione objecti, nego majorem: Et hujus ratio est, quia res spiritualis, & universalis, cum sint insensibiles, nullo modo continentur intra objectum adæquatum phantasie, aut alterius potentia materialis, ita ut ab illis percipiantur saltem imperfectè cognitione naturali, ideoque neque divinitus elevari possunt ad illas attingendas: at verò Deus cum sit maximè intelligibilis continetur intra objectum adæquatum intellectus creati, à quo saltem imperfectè, naturaliter percipitur, ut diximus, sicque potest divinitus elevari ad illum clarè videndum, & cognoscendum.

29. Instabis Deus in ratione entis est objectum intellectus; sed in ratione entis habet improprietatem cum intellectu creato; ergo etiam in ratione objecti; consequenterque non potest Deum clarè attingere. Respondeo negando utramque consequentiam: ut enim Deus in ratione entis habeat improprietatem cum intellectu creato, satis est quod ille sit infinitus; hic autem finitus: at verò ut cum illo haberet improprietatem, in ratione objecti, opus erat quod non includeret rationem entis, quod est objectum intellectus, & recurrit cum intelligibili; sicut res spiritualis, aut universalis non includunt lucidum, & coloratum, aut aliud sensibile, quod est objectum sensus. Neque novum videri debet esse aliquid improprietatum in ratione entis, non tamen in ratione objecti; siquidem qualibet substantia creata superat intellectum creatum in ratione entis, cum illa sit ens per se, hic autem sit ens in alio; & tamen nulla substantia excedit intellectum in ratione objecti.

30. Argues 8. Modus cognoscendi sequitur modum essendi, ita ut suppositum intelligens nequeat cognoscere intuitivè, nisi objectum habens similem, aut imperfectiorem modum essendi; sed nulla creatura intellectiva elevari potest ad modum essendi similem divino, ut constat; esset enim, & non esset creatura; esset, ut supponitur; non esset, quia esset Deus, cum haberet esse divinum; ergo neque poterit elevari ad modum cognoscendi similem divino, qualis est cognitio intuitiva & clara Dei.

31. Respondeo primò negando majorem; siquidem Angelus inferior cognoscit intuitivè Angelum superiorem, illumque sequitur in modo cognoscendi seipsum; quin tamen illum sequatur in modo essendi nobiliori. Respondeo secundò distinguendo majorem: modus cognoscendi sequitur modum essendi, quando agens cognoscitivum fertur in objectum propria virtute, & ut causa principalis, concedo majorem: quando fertur ut instrumentum elevatum, & in virtute agentis principalis elevantis, nego majorem: sic autem agit creatura elevata ad videndum Deum, ideoque sufficit quod agens principale, nempe Deus, commensuretur objecto, quod est eidem met Deus.

SECTIO II.

Vtrum possibilitas Visionis Beata
possit naturali lumine
demonstrari?

CERTUM est primò, non posse constare demonstratione naturali, aut esse possibilem visionem intuitivam Dei per solas vires naturales intellectus creati: aut esse impossibilem respectu ejusdem supernaturaliter elevati. Probatur, quia circa falsum non potest dari demonstratio; sed fides docet, intellectum creatum non posse propriis viribus Deum intueri; posse tamen, si divinitus elevetur; ergo &c.

Certum est secundò, naturali demonstratione constare, intellectum humanum in hoc statu vite mortalis non posse Deum naturaliter cognoscere intuitivè. Probatur, quia nobis evidens est, nostrum intellectum pro hac vita non posse cognoscere substantias spirituales, qualis est Deus, nisi ex rebus sensu cognitis, sicque per discursum; sed per discursum nihil cognoscitur intuitivè; siquidem cognitio intuitiva debet esse cognitio objecti in se, & immediata; cognitio autem per discursum est ex alio, & mediata; ergo demonstratur Deum non posse naturaliter cognosci intuitivè ab intellectu humano pro hac mortali vita. His positus: fit:

34 Difficultas 2. Utrum naturali, & evidenti ratione demonstrari possit, possibilem esse Visionem beatam, sive cognitionem intuitivam Dei supernaturaliter elevato? Negativè. Ita *Medin. 1. 2. q. 5. art. 1. Cajet. 1. part. quest. 12. a. 1. Ocham. in 4. quest. 14. art. 2. Hervens quodlib. 6. quest. 3. Ferrar. 3. cont. gent. cap. 31. Carthus. in 4. dist. 49. q. 4. Bassol. quest. 5. art. 1. Bannez. 1. part. quest. 12. a. 1. dub. 1. ad ult. & dub. 2. ad 1. Sumel. quest. 1. ad ult. Lychet quest. 1. Prolog. §. Sed occurrir. Gabr. quest. 1. art. 3. dub. 2. Gonzal. d. 24. sect. 2. P. Soar. in Met. d. 30. sect. 11. num. 50. & lib. 2. de Attrib. cap. 7. n. 12. & lib. 2. de Angel. cap. 29. à num. 25. P. Molin. 1. part. quest. 12. art. 1. d. 1. & q. 1. art. 1. d. 3. P. Fons. 4. Met. cap. 1. quest. 1. sect. 1. P. Sal. 1. 2. quest. 3. tract. 2. d. 2. sect. ult. art. 72. P. Herice. tract. 4. d. 39. cap. 2. P. Fasol. 1. part. quest. 12. art. 1. dub. 2. num. 18. P. Amicus 1. part. d. 9. sect. 2. num. 12. P. Tanner. d. 2. quest. 6. dub. 1. num. 6. P. Arriaga 1. part. d. 4. sect. 1. P. Alarcon. tract. 1. d. 1. P. Ripal. de Ente supernat. lib. 1. d. 11. sect. 3. num. 14. & alii.*

35 Probatur primò, quia id quod est in se simpliciter supernaturaliter, non habet vestigium in natura, sive id sit in ratione causæ, à qua procedat, sive in ratione effectus ab illo producti; alioqui esset, & non esset simpliciter supernaturaliter; esset, ut supponitur; non esset, quia esset intra, & non supra naturam; sed Visio beata est ens in sua entitate simpliciter supernaturaliter, ut infra dicemus; ergo vestigium non habet in natura, ex quo ejus possibilitas demonstrari possit; consequenterque est naturaliter lumine indemonstrabilis.

36 Probatur secundò, quia si Visio Beata naturali lumine cognoscereetur possibilis, aut ita cognoscereetur à priori ex penetratione, & comprehensione causæ eam producentis, qualis est Omnipotentia divina simul cum intellectu, & lumine gloriæ: aut à posteriori ex penetratione effectus ab ea produ-

cti, vel producibilis: aut denique ex penetratione, & cognitione ipsiusmet visionis, quatenus ex propriis terminis esset cognoscibilis; neque enim apparet aliud principium cognitionis evidentis; sed Visio beata nullo ex his principiis potest naturali lumine demonstrari; ergo &c.

Probatur minor quoad primam partem, quia si Visio beata esset demonstrabilis à priori per illas causas, aut id fieret ex comprehensione talium causarum simul, aut singularum: Non primum, quia omnes simul concurrunt in ratione unius principii supernaturalis simpliciter; siquidem concurrunt ad producendum effectum simpliciter supernaturalem; principium autem supernaturale simpliciter non potest prout sic naturaliter cognosci, alioqui vestigium haberet in natura, ac proinde non esset simpliciter supernaturaliter: Non secundum, quia imprimis intellectus creatus, & lumen gloriæ seorsim sunt causæ inadæquatæ Visionis beatae, ut infra dicemus; ex cognitione autem causæ simpliciter inadæquatæ cognosci nequit effectus adæquatus, ut patet in conclusione pendente ab utraque præmissa, quæ ex cognitione alterius præmissæ comprehendere nequit: Deinde Omnipotentia divina seorsim accepta, licet ex effectibus naturalibus cognosci possit, non ita tamen cognoscitur ut principium supernaturale alicujus effectus supernaturalis in particulari, sed alicujus in generali, & in confuso; ergo &c.

Probatur eadem minor quoad alias partes, quia effectus Visionis beatae, si aliquis datur, per quem possit demonstrari à posteriori, est supernaturalis simpliciter, sicut est ipsa Visio beata; ergo per illum non potest ipsa Visio beata naturaliter demonstratione demonstrari. Deinde Visio beata, cum sit entitas simpliciter supernaturalis, non potest ex propriis terminis cognosci, ut lumine rationis notum est; ergo neque ex propriis terminis demonstrari; consequenterque Visio beata non potest demonstrari possibilis lumine naturali cognitione evidenti.

Probatur tertio ex P. Soar. lib. 2. de Angel. cap. 29. à num. 30. quia ut evidenter demonstretur possibilis Visio beata, necessarium est, ut possit evidenter probari duo hæc principia esse vera: Primum, quod possit creatura elevari ad eliciendum actum vitalem, quemper naturales vires sui intellectus, aut voluntatis, elicere non potest. Secundum, aut non repugnare infundi à Deo speciem supernaturalem ipsum representantem sicuti est; aut certe ipsam Dei Essentiam per se ipsam supplere vicem speciei intelligibilis in intellectu creato; sed tantum abest, ut duo hæc principia evidenter sint, quod de illis maxima est controversia inter Doctores Theologos, ut infra videbimus; ergo &c.

Confirmatur primò, quia ut possibilitas Visionis beata evidenter constaret, necessarium esset, quod cum evidentiā constaret, distinguere in Deo visionem intuitivam & quidditativam à comprehensivā; hoc autem vix potest naturaliter percipi, necdum evidenter demonstrari, ut ex infra dicendis constabit; ergo &c. Secundò, quia Unio Hypostatice, gratia sanctificans, modus quantitatis in Eucharistia, & similia accidentia, & dona simpliciter supernaturalia cognosci nequeunt naturaliter lumine naturali, ut probat idem P. Soar. cit. proximè à n. 45. & est communis Theologorum sententia; ergo neque sic cognoscetur Visio beata, quæ similiter est in entitate supernaturalis.

Oppositum tenent D. Thom. 1. part. quest. 12. art. 1. & 1. 2. quest. 3. art. 7. & quest. 5. art. 1. & de Verit. quest. 8. art. 1. & alibi. Scot. in 4. dist. 49. quest. 2.

quæst. 8. litt. B. quem refert & sequitur Niphus 2. Met. d. 3. cap. 4. P. Vāsq. hic art. 1. in Comment. num. 9. & sequent. & 1. 2. d. 20. cap. 2. P. Arrub. 1. part. d. 15. cap. 1. num. 2. ubi etiam citat D. Thom. 3. cont. gent. cap. 51. dum rationes naturales adducit, quibus probet Deum posse videri, & ostendere conatur re ipsa id esse possibile. Pro quibus.

42. Obijcies 1. Naturali lumine notum est: Primò, Deum esse visibilem intuitivè; siquidem à seipso ita videtur: Secundò, Deum prout sic non esse extra objectum, saltem adæquatum intellectus creati; siquidem ipsum attingit, saltem confusè naturaliter, contineturque sub ente, quod est illius objectum: Tertiò, intellectum creatum habere ex natura sua modum tendendi in suum objectum, tam intuitivè, quàm abstractivè, ut experientiā manifestum est: Quartò, ad videndum Deum intuitivè non esse necessarium lumen creatum, aut virtutem infinitam ex parte potentia; siquidem inter potentiam cognoscentem, & objectum cognoscendum non requiritur commensuratio entitativa, ut supra diximus, & patet in virtute, & lumine Angeli inferioris cognoscentis superiorem, cui in perfectione entitativa non adæquatur: & in virtute, seu voluntate, quā Deum amamus, quā Deo non commensuratur in entitate; ergo naturali lumine demonstrari potest possibilitas visionis beatæ; siquidem naturali lumine notum est, posse quolibet potentiam per modum tendendi sibi, & objecto intra suā sphaeram contento proportionatum tendere in tale objectum, saltem elevatam per lumen virtutis finitæ.

43. Respondeo concedendo naturali lumine notum esse intellectum creatum de se habere modum tendendi in suum objectum, tam intuitivè, quàm abstractivè: similiterque Deum à seipso videri intuitivè: negando tamen notum esse lumine naturali, tam Deum clarè visum contineri intra objectum adæquatum intellectus creati; quàm ad videndum Deum intuitivè sufficere lumen, aut potentiam finitæ virtutis. Ratio prioris partis est, quia licet Deus contineatur sub ente, & ab intellectu in hac vita confusè cognoscatur, non idèd sequitur, lumine naturali notum esse, quod comprehensive cognitus contineatur intra objectum intellectus creati; ergo neque quod cognitus intuitivè; siquidem poterit quis existimare, tam impossibile esse intuitivam, quàm comprehensivam Dei Visionem. Confirmatur, quia sicut Deus se videt intuitivè, ita & comprehensive; ergo sicut ex cognitione Dei comprehensiva non licet argumentari ad comprehensionem per intellectum creatum; ita etiam non ita licebit argumentari ad visionem intuitivam creatam. Accedit, quia ex eo, quod aliquid contineatur sub objecto alicujus potentia, vel absolute, vel secundum aliquem modum, aut limitationem, non statim sequitur, quod similiter contineatur secundum omnem modum, etiam minùs perfectum; siquidem accidentia sensibilia continentur sub objecto sensus, à quo cognoscuntur intuitivè, non ita tamen abstractivè, cum tamen hic modus cognoscendi sit imperfectior.

44. Ratio posterioris partis est, quia licet communiter loquendo, & ut plurimum necessarium non sit, quod potentia, & objectum non commensurentur in entitate; aliquando tamen id necessarium est, ut constet ex doctrina de comprehensione, de qua infra, utpote quæ comparatione Dei necessario debet esse in sua entitate infinita; quod quidem posset quis cogitare de cognitione Dei clara, & intuitiva, cum sit cognitio objecti supernaturalis, & infinite perfecti. Neque valet argumentum

de actu amoris naturalis, aut supernaturalis Dei habitui in hac vita; siquidem hic non fertur in Deum sicuti est, ut constet.

45. Instabis: Naturali ratione constat, posse quamlibet potentiam ferri per modum tendendi sibi possibilem perfectissimum in quodlibet singulare contentum sub ratione communi sui objecti adæquati, nisi ex parte talis objecti aliqua appareat incapacitas, qualis apparet in ente possibili ad terminandam cognitionem intuitivam; sed Deus est objectum singulare contentum sub ratione communissima entis, quod est objectum intellectus, & de se non est incapax cognitionis intuitivæ, ut supra probavimus; ergo intellectus creatus potest in ipsum tendere per cognitionem intuitivam, quæ est illius modus tendendi perfectissimus.

46. Respondeo negando absolute majorem: Deus enim etiam per adversarios est singulare contentum sub objecto communi intellectus creati; cum tamè hic non possit in ipsum Deum tendere per cognitionem comprehensivam, quæ est illius modus tendendi perfectissimus. Dicent, hunc modum tendendi in Deum non esse possibilem respectu intellectus creati; maximè autem modum tendendi per cognitionem intuitivam, ut supra diximus. Sed contrà, quia falsè supponunt, modum tendendi in Deum per cognitionem intuitivam esse possibilem respectu intellectus creati stando in sola ratione naturali. Patet, quia hæc solum arguitur ex eo, quod intellectus habeat modum tendendi in objectum intuitivè, & Deus se ipsum intuitivè cognoscat; sed idem intellectus habet modum tendendi in objectum comprehensive, & Deus se ipsum comprehendit; & tamen ex hoc non colligitur modum tendendi in Deum comprehensive esse possibilem respectu intellectus creati; ergo idem dicendum de cognitione intuitiva stando sola ratione naturali.

47. Obijcies 2. Quidquid perfectionis competit potentia inferiori circa suum objectum, competit etiam superiori circa suum; sed oculo corporeo competit circa suum objectum cognitio, seu visio intuitiva, quæ ex genere suo est perfectior, quàm abstractiva; ergo cum intellectus creatus sit potentia cognoscens nobilior oculo, etiam ei competit cognitio intuitiva circa suum objectum; sed Deus continetur intra objectum intellectus creati; ergo hic cognoscit ipsum Deum intuitivè.

48. Respondeo primò, argumentum non probare intentum. siquidem major non est universaliter vera: Primò, quia incorruptibilitas est perfectio in genere corporis; & tamen (ut aliqui dicunt) competit Cælo, non homini, qui est species corporis omnium perfectissima. Secundò, quia evidentia competit scientiæ naturali, & non fidei supernaturali, quæ tamen sub genere cognitionis est nobilior. Tertiò, quia, ut contra hanc rationem arguit Bassol. in 4. dist. 49. quæst. 5. art. 1. ad 4. sequeretur, quod phantasia, quæ est potentia superior, & nobilior, quàm visus, posset intuitivè cognoscere quodcumque objectum suum, sicut visus; hoc autem est falsum.

49. Respondeo secundò assignando diversitatem, cur oculus cognoscat intuitivè totum suum objectum, & non ita suum cognoscat intuitivè intellectus creatus; totum enim objectum oculi est materiale, sicque finitum, & idèd terminabit notitiam finitam intuitivam: at verò aliquod objectum intellectus creati est infinitum, nempe Deus, de quo dubitari posset, an terminet notitiam intuitivam, quæ sit finita. Unde ex illa cognitione intuitiva oculi

oculi non demonstratur evidenter, posse intellectum creatam sic intuitivè Deum cognoscere.

50. Respondeo tertio cum P. Fasil. 1. part. quest. 12. dub. 2. num. 12. dato quod argumentum prober, intellectui competere cognitionem intuitivam, non idè tamen probare intentum, idest, ei competere talem cognitionem respectu cuiuscumque objecti, etiam Dei, utpote qui est elevatissimum quoddam intelligibile, & specie, & genere diversum à quocumque alio intelligibili creato. Patet, quia crescente lumine in objecto visibili, oculus non potest illud intueri, licet illud majus lumen sit ejusdem speciei cum minori, quod oculus intueri potest; ergo à fortiori putandum est, intellectum creatum minùs aptum esse ad intueundum objectum intelligibile, superans infinitè in ratione intelligibilitatis quodcumque aliud intelligibile, quod ab ipso intellectu creato intueri potest. Accedit, quod si ratio illa argumenti probaret, concluderet, non solum de possibili, sed etiam de facto, intellectum naturalibus viribus intueri Deum; sicut de facto oculus intuetur naturaliter lucidum, & coloratum.

51. Obijcies 3. Angelus cognoscit evidenter inter potentiam, & objectum intuitivè cognoscendum non requiri proportionem arithmetica, nempe omnimodam æqualiter; siquidem Angelus inferior cognoscit intuitivè superiorem sine hac omnimoda, & arithmetica proportionem, ut diximus; ergo cognoscit evidenter possibilem esse cognitionem intuitivam objecti infiniti, nempe Dei, quæ tamen sit finita; consequenterque hæc est evidenter demonstrabilis. Respondeo negando utramque consequentiam: licet enim Angelus evidenter cognoscat inter potentiam, & objectum creatum non exigere proportionem arithmetica, eo quod sint intra eundem modum essendi, non tamen habet pro comperto non requiri dictam proportionem inter potentiam creatam & objectum increatum, cum non fiat intra eundem modum essendi; sicque dubitare poterit, an requiratur infinitudo in notitia intuitiva Dei, cum quo stare non potest evidens demonstratio.

52. Obijcies 4. Ex D. Thom. hic art. 1. Visio effectiva, naturaliter in nobis excitatur desiderium videndi causam; sed videmus effectus Dei ad extra intuitivè; ergo naturaliter desideramus ipsum clarè, & intuitivè videre; non autem desideramus naturaliter, nisi quod naturaliter existimamus possibile; ergo possibilitas visionis Dei naturaliter demonstratur. Respondeo distinguendo majorem: naturaliter in nobis excitatur desiderium videndi causam perfectissimo modo nobis possibili; concedo majorem: aliter, nego majorem: cum autem possibilitas visionis Dei intuitiva nobis non constet naturæ lumine, sed per solam fidem, ex visione intuitiva effectuum solum excitabitur in nobis desiderium inefficax, & conditionatum videndi Deum intuitivè, si videlicet possibilis sit ejusdem visio; efficax autem videndi illum perfectissimo modo nobis possibili, qui tamen non statim erit de videndo Deo intuitivè, quoadusque id per fidem constet esse possibile, in quo sensu dumtaxat illo argumento usus est D. Thom.

53. Obijcies 5. Ex eodem D. Thom. cit. art. 1. homo naturaliter appetit summum bonum, & perfectam illius cognitionem, qualis est intuitiva; ergo hæc naturaliter cognoscitur possibilis; alioqui frustraneus esset ille appetitus. Confirmatur ex D. Aug. lib. 1. Conf. cap. 1. ubi ait: *Fecisti nos Domine*
Tom. I.

ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te: quo ostendit dari in nobis prædictum appetitum; ergo &c. Respondeo primò, si sermo sit de summo hominis bono naturali, verum esse; hominem naturaliter illud appetere, atque adeò cognoscere; hoc tamen non consistit in contemplatione Dei intuitiva, sed in sola abstractiva, quam agnoscunt Philosophi, & Ethnici; sicq; argumentum nihil urget.

54. Respondeo secundò, (si sermo sit de summo hominis bono supernaturali, quod saltem partialiter constituitur in visione intuitiva Dei, ut alibi dicemus,) distinguendo antecedens: homo naturaliter appetit summum bonum, & perfectam illius cognitionem, appetitu innato; nego antecedens: neque enim in nobis datur talis appetitus ad visionem Dei, ut est supernaturalis beatitudo nostra, ut suppono ex materia de Beatitudine: appetitu elicito, non efficaci; sed inefficaci; concedo antecedens: Unde stando in solo lumine naturæ non datur in nobis appetitus elicitus efficacex beatitudinis supernaturalis; siquidem cum hujusmodi appetitus ex sua ratione tendat in futuram consecutionem objecti, necessariò pendet à iudicio existentie illius, non solum ut possibilis, sed etiam ut futuræ in aliqua temporis differentia; hoc autem iudicium citra fidem haberi nequit, saltem secundum regulas prudentiæ, cum nullum sit in natura indicium, ex quo colligatur naturam rationalem de facto ordinatam esse ad videndum Deum intuitivè, ut rectè deducit D. Thom. quest. 5. de Malo, art. 3. ex illo 1. Cor. 2. 9. *Neque oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ Deus præparavit* &c. Potest tamen dari in nobis appetitus inefficax, utpote qui dari potest etiam erga impossibilia, si ut possibilia apprehendantur, saltem sub conditione; ex illo tamen non rectè deducitur possibilitas Visionis beata; sicque neganda est consequentia.

55. Ad confirmationem D. Aug. dicimus ex illa solum colligi, in homine Christiano per fidem cognoscente, supremam beatitudinem consistere in clara Dei visione, dari posse adeò fervens desiderium illius consequendæ, ut in nullo alio hujus vitæ bono conquiescat, quod est verissimum: non tamen ex illa rectè inferes, dari illius summi boni affectum hujusmodi in homine, seclusâ fide, & secundum solas naturæ vires operante.

56. Obijcies 6. Naturali lumine manifestum est, posse hominem comparare suam beatitudinem; sed hæc consistit in Dei contemplatione, ut etiam ipsum rationis lumen ostendit; ergo &c. Respondeo lumine naturali solum cognosci, posse hominem comparare beatitudinem sibi possibilem, ut diximus; quod autem hæc consistat in comprehensione Dei intuitiva, non potest naturaliter constare, ut patet ex supra dictis.

57. Obijcies 7. Deus, & ipsius Attributa sunt entia maximè supernaturalia; & tamen demonstrantur à Philosophis ratione naturali; ut alibi diximus, & demonstravimus in Metaphysicâ; ergo sic etiam poterit demonstrari Visio beata, licet sit supernaturalis. Respondeo ad minorem, Deum demonstrari quidem à Philosophis ut Authorem naturæ, & ipsius Attributa ut sunt aliquid ejusdem Authoris naturæ; nunquam verò ut Authorem gratiæ.

58. Obijcies 8. Remissio peccati mortalis ratione naturali ostenditur possibilis; siquidem naturaliter cognoscimus, posse Deum condonare injuriam sibi factam, sicut illam remittit homo offensus; & tamen remissio offensæ contra Deum est effectus simpliciter

simpliciter supernaturalis; ergo &c. Respondeo distinguendo minorem: est effectus simpliciter supernaturalis, prout de facto fit per infusionem gratiæ; concedo minorem: si fiat per solum modum moralem condonationis Dei extrinsecæ; nego minorem. Unde remissio peccati mortalis, ut loquamur cum *P. Soar, lib. 2. de e. Angel. cap. 20. numer. 43.* duobus modis potest fieri: primò per actionem physicam productivam gratiæ sanctificantis, aut solam, aut simul cum morali remissione: Secundò per solum moralem modum extrinsecæ Dei condonationis. Primo modo est effectus in sua entitate supernaturalis: non tamen prout sic potest à nobis cognosci ex principiis solius naturæ, ut non possumus cognoscere Visionem beatam; Secundo autem modo non est effectus Dei physicus, sed moralis, neque est supernaturalis quoad substantiam, sed solum liber, & voluntarius Deo, ideoque potest cum evidentia naturaliter cognosci.

59. Instabis cum aliquibus Recentioribus, & ut ipsi putant efficaciter: Remissio peccati mortalis per extrinsecam condonationem Dei est effectus indebitus naturæ; ergo est in sua entitate supernaturalis; siquidem gratia sanctificans, & ejus infusio ideo est effectus supernaturalis in entitate, quia est effectus indebitus naturæ. Respondeo instantiam nullius esse momenti; nam de ratione condonationis est, quod sit indebita; si enim esset debita, jam non esset condonatio, seu remissio, sed solutio debiti ex pura justitia; non ideo tamen quia indebita, est supernaturalis; alioqui non posset, neque inter homines fieri condonationes injuriarum naturaliter, cum nemo sine gratia efficiat actum supernaturalem. Imò neque ipse Deus, ut Author naturæ, supposito quod naturam rationalem ordinaret in solum finem naturalem, posset eidem condonare naturaliter injuriam, ut homines inter se faciunt, quod tamen videtur pugnare cum ratione naturali. Unde non ideo aliquid est supernaturale, quia illud natura non exigit, ut prædicti Recentiores arguunt; alioqui nulla esset naturalis gratia, ut diximus, sive nulli posset conferri gratia siue donum gratuitum naturaliter; siquidem nullum in particulari à natura ipsa postulatur, licet postuletur gratia, siue donum in generali. Ad probationem consequentiæ dicimus, gratiam sanctificantem, & ejus infusionem esse supernaturalem, quia per illam adoptamur in Dei filios, traducimurque in superiorem & divinum ordinem, ut latius explicat *P. Gil. tom. 2. tract. 3. cap. 12. num. 8.*

60. Difficultas 3. Utrum supposita divinâ revelatione, possit possibilitas Visionis beatæ naturali lumine demonstrari evidenter, aut saltem probabiliter? Dico 1. Possibilitas Visionis beatæ non potest etiam supposita divinâ revelatione, naturali lumine suaderi demonstratione evidenti. Probatur, quia aut divina revelatio, & assensus fidei conduceret ad demonstrandam possibilitatem Visionis beatæ, efficiendo ut intellectus clarius penetraret terminos, & media talis demonstrationis; aut tollendo impedimenta rationum naturalium, quæ contra illam militant: Non primum; siquidem illa clarior penetratio deberet esse evidens, utpote principium cognitionis evidentiæ, cum tamen fides sit essentialiter obscura, sicque non possit esse principium, saltem per se cognitionis evidentiæ: Non secundum, licet enim per fidem tollantur impedimenta rationum naturalium oppositum suadentium, non ideo statim occurrunt rationes positivæ & eviden-

tes, quæ possibilitatem Visionis beatæ ostendant; quod in aliis materiis passim occurrit; neque enim ex eo, quod non appareat ratio, aut incommodum in contrarium, statim sequitur, esse aliquid per se, aut per rationes efficaces evidens; ergo &c.

Oppones: Suppositâ revelatione possibilitatis Visionis beatæ, evidenter solvi possunt argumenta, & rationes contra illam deductæ ex principiis rationis naturalis; ergo similiter dari possunt rationes evidentes ad eandem probandam; siquidem nemo cognoscit evidenter rationes, quæ contra aliquid sunt, esse falsas, quin vel inde evidenter colligat, illud esse verum. Probatur antecedens, nempe rationes contra possibilitatem visionis beatæ factas posse evidenter solvi, suppositâ revelatione divinâ, idque ratione universali ad omnia per se revelatâ, quia objecta nostræ fidei sunt evidenter credibilia, ut suppono ex materia de fide; ergo evidenter solubilia sunt argumenta contra illa deducta, cum sit eadem ratio.

Respondeo negando antecedens; posita enim divinâ revelatione de possibilitate Visionis beatæ, aut cujuslibet alterius Mysterii per se revelati, rationes in contrarium deductæ ex ratione naturali solvi possunt sufficienter tantum, non autem evidenter. Ad probationem concedimus cum certissimâ sententiâ in materia de fide, Mytheria nostræ fidei esse evidenter credibilia; negamus tamen inde sequi, argumenta, & rationes in contrarium esse evidenter solubilia, ut tenent *Durand. quest. 1. prolog. num. 42. & dist. 2. quest. 4. numer. 8. Scot. Ockam. quest. 5. principal. quæ est 7. in ordine lit. Bassol. quest. 5. art. 4. §. ad 1. & ex Recentioribus aliqui.* Et hujus ratio est, quia ut detur solutio evidens argumenti in contrarium, necessarium est, quod in respondente detur evidentia falsitatis propositionis, quæ pro argumento assumitur, quæ tamen non datur in defendente, utpote qui solum illam reputat falsam ex eo, quod oppositum ex fide verum credat, ex quo nulla evidentia resultare potest ad refutandum falsum oppositum ejus, quod credit. Non tamen inficior ex eo, quod mytheria fidei sint evidenter credibilia, necessariò inferri posse dari evidentem rationem, quod solutio, aut negatio prudenter & sufficienter adhibeatur argumento. Et in hoc sensu intelligendi sunt Theologi asserentes, argumenta contra Mytheria Fidei esse evidenter solubilia.

61. Dico 2. Possibilitas Visionis beatæ, suppositâ revelatione divinâ, potest naturali lumine suaderi, saltem probabiliter. Ita *P. Soar, lib. 2. de Attrib. cap. 7. num. 12. Fayet Scot. Hervæus, & Conrad. quos citat & sequitur P. Agid. Lusitan. tom. 2. de Beatitud. lib. 12. quest. 2. art. 1. §. 2. num. 24. P. Hervæus tract. 4. d. 39. cap. 2. num. 11. & alii.* Probatur primò ex *P. Soar. cit.* quia datâ revelatione divinâ potest quilibet naturali discursu difficultates, & argumenta contra possibilitatem Visionis beatæ sufficienterolvere, & ex illorum solutione rationem aliquam congruam erui, qualis erit, quod Deus non sit omninò extra objectum intellectus creati, & quod intellectus creatus habeat capacitatem quandam universalem ad cognoscendum omne cognoscibile; ergo ex tali ratione potest probabiliter inferre possibilitatem videndi Deum, siue Visionis beatæ. Confirmatur, quia, suppositis principiis fidei, rectè probatur, non posse mentem nostram quiescere, neque esse contentam aliâ Dei cognitione, donec videat, quid Deus sit, juxta illud *Psal. 16. Satiabor, cum apparuerit gloria tua. Et* D. Aug.

Et D. Aug. lib. 1. Confess. cap. 1. Inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te; ergo &c.

64. Probatur secundò ex P. Herice cit. quia evidenter constat Deum in nobis multa supernaturalia; id est, quæ superant naturæ vires, efficere posse; siquidem ejus Omnipotentia non est alligata legibus naturæ; & probabile est in Visione Dei in particulari nullam esse repugnantiam, ut ex dictis constat; ergo magna cum probabilitate ex duplici hæc præmissa inferimus, possibilem esse Visionem Dei in se. Confirmatur, quia supposita revelatione, potest Mysterium Trinitatis probabiliter cognosci lumine naturali, prout infra dicemus. Tract. 3. d. 1. à num. 236. ergo etiam sic poterit probabiliter suaderi possibilitas Visionis beatæ.

SECTIO III.

Virum intellectus creatus possit naturaliter elicere visionem beatam, & Deum videre?

65. **A**DVERTES, quæstionem posse procedere de intellectu creato, aut in corpore mortali: aut in animâ separata: aut in Angelo. Et quidem de intellectu in hoc mortali corpore videtur res sine controversia: cum enim prout sic solum intuitivè cognoscat, quæ prius intuitivè percipiuntur à sensibus corporeis, non potest res à corpore simpliciter abstractas intueri, nedum maximè supernaturales, qualis est Deus. De anima separata, & Angelo aliqua inesse potest dubitandi occasio; siquidem cum naturali lumine notum sit, animam separatam se ipsam, & alias animas: similiterque Angelum se ipsum, & alios Angelos intuitivè cernere posse, naturali ratione non videtur satis constare, quid impedimento sit, cur etiam non valeant Deum intueri. Ut igitur veritas pateat per sequentes conclusiones est expedienda: unde sit:

66. Conclusio 1. Intellectus noster in hoc mortali corpore non potest naturaliter Deum videre intuitivè. Est de fide contra quosdam Philosophos, de quibus D. Nazian. orat. 42. quæ est 2. post Pascha, asserentes Deum in hac vita videri, imò & comprehendendi ab intellectu creato. Hos ex Schola Platonis fuisse, testatur Nicetas, & Pselus, eorumque Ducem Eunomium extitisse, cui eundem errorem tribuit D. Chrysost. hom. 5. de Incomprehensib. Natur. Dei, eosque vocavit Anomæos, id est, sine regula, & æqualitate, eoquod Dei Filium inæqualem esse Patri docebant. Hi autem se jactabant in hac vita Deum comprehendisse; eosque postea sequuti sunt in Germania hæretici quidam dicti Beguardi, & Beguina, ut refertur in Clement. Ad nostrum, de Hæreticis. Inter quorum errores quartus in ordine erat in hunc modum. Homo in hac vita consequi potest beatitudinem, quam Sancti habent in alia. Et quintus. Quod qualibet intellectualis natura in se ipsa naturaliter est beata; quodq; anima non indiget lumine gloriæ ipsam elevante ad Deum videndum, & eò beatè fruendum. Ut videre est apud P. Vasq. 1. part. d. 41. cap. 1. P. Valent. tom. 1. d. 1. quæst. 12. punct. 3. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 8. num. 1. & alios. Nostraigatur conclusio:

67. Probatur primò ex sacra Scriptura Joan. 1. & 1. Joan. 4. ibi: Deum nemo vidit unquam. Et 1. Tim. 6. Qui lucem habitat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest. Et Matt. 11. Nemo

Tom. 1.

novit Filium, nisi Pater, neque Patrem quis novit, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare. Et 1. Cor. 2. Nec oculus vidit, nec auris audivit, neque in cor hominis ascendit, quæ preparavit Deus diligentibus se. Et Joan. 14. Qui diligit me, manifestabo ei me ipsum. Et Psalm. 83. Gratiam & gloriam dabit Dominus. Quæ loca, & alia plura exponunt Sancti Patres, & ceteri Expositores de homine in hac vita mortali dicentes, non posse prout sic Deum naturaliter videre, posse tamen in altera vita supernaturaliter à Deo elevatum, ut referunt P. Soar. P. Vasq. P. Valent. cit. & P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 3. sect. 1.

68. Probatur secundò autoritate Ecclesiæ, & Concil. Viennens. sub Clement. V. & refertur in Clement. Ad nostrum, de Hæreticis, ubi de fide definitur hæc veritas contra citatos errores Beguardorum, & Beguinarum. Idem docent D. Chrysost. hom. 3. de Incomprehensib. natur. Dei. Et in Joan. hom. 14. D. Epiphani. heres. 70. D. Ambr. in Luc. lib. 1. cap. 1. & serm. 8. in psal. 118. D. Nazian. tract. de fide, sub fin. D. Aug. epist. 112. & lib. 11. de Civ. cap. 9. & lib. 12. cap. 9. & alii.

69. Probatur tertio rationibus: Prima, quia, ut supra diximus num. 65. dum sumus in hoc mortali corpore, ea solum intuitivè cognoscimus, quæ vel cadunt in cognitionem sensuum similiter intuitivam, juxta effatum in Philosophia receptum: Nihil est in intellectu, quin prius fuerit in sensu. Vel sunt actus nostri interni, quos per experientiam in nobis cognoscimus; sed Deus clarè & intuitivè cognitus, neque in sensum cadit, cum sit objectum maximè spirituale; hoc autem à sensibus non percipitur, imò neque percipi potest, ut ex alibi dictis constat, & ex infra dicendis constabit: neque experientia humanæ subditur, ut patet; ergo &c.

70. Secunda, quia intellectus creatus ob infinitam distantiam, quam habet à Deo, fortitur virtutem incompletam, & insufficientem ad eliciendam visionem intuitivam Dei; ergo illam naturaliter elicere nequit; præsertim quamdiu sumus in hoc mortali corpore. Confirmatur primò ex illo principio: Modus cognoscendi sequitur modum essendi: quod idem valet, ac si dicas, quodlibet cognoscens rationale nequit naturaliter cognoscere, saltem intuitivè, & quidditivè, nisi illud cognoscibile, quod in ratione immaterialitatis, & spiritualitatis habet eundem modum essendi cum illo; sed Deus habet modum essendi longè diversum à modo essendi cujuslibet naturæ rationalis creatæ; siquidem est ens simplicissimum liberum ab omni compositione, sive physica, sive metaphysica; ergo omnis creatura rationis capax est naturaliter insufficientis ad Deum clarè videndum. Secundò, quia neque anima separata, neque Angelus possunt naturaliter Deum intuitivè videre, ut infra dicemus; ergo à fortiori quamdiu est in hoc mortali corpore. Pro damnato errore:

71. Oppones. Inter objectum, & potentiam non requiritur proportio in modo essendi, & abstractione à materia; siquidem intellectus creatus cognoscit substantiam; & Intellectus divinus cognoscit accidens corporeum; & tamen neque hic est accidens corporeum; neque ille est substantia; ergo licet intellectus creatus non habeat proportionem cum Deo in modo essendi, poterit illum intuitivè cognoscere naturaliter. Respondeo negando antecedens; ad probationem dicimus omnem potentiam creatam habere convenientiam cum suo objecto creato, etiâ substantiali, in modo essendi, non tam ratione sui, quam suppositi, cui

B 2

inest

ineſt; ſiquidem habent modum eſſendi compoſitum ſive phyſicè, ſive metaphyſicè, quæ compoſitiones in Deo non dantur. Deindè Intellectus divinus non requirit eam proportionem cum objecto inferiori, quia modo eminentiori, & omninò independenti habet virtutem illud attingendi.

72. Oppones 2. Si cognoscens habens inferiorem modum eſſendi, non poſſet attingere objectum ſuperius, ſequeretur, neque Angelum inferiorem poſſe intuitivè cognoscere ſuperiorem; neque conjunctum ex intellectu creato, & lumine gloriæ habere connaturalem vim ad Deum intuitivè videndum; ſiquidem tale conjunctum, cum non ſit actus purus, ſicut eſt Deus, non habet eundem modum eſſendi cum Deo; ſed neutrum eſt dicendum; ergo &c. Reſpondeo negando utramque ſequelam: ad primam enim dicimus omnes Angelos habere eundem modum eſſendi, in quo conveniunt, tum ratione immaterialitatis: tum etiam ratione compoſitionis metaphyſicæ. Ad ſecundam dicimus conjunctum illud habere connaturalem vim ad videndum Deum in virtute principalis agentis, qui eſt ipſe Deus; quando autem dicitur, modum cognoscendi ſequi modum eſſendi, debet intelligi, ita ut vel cognoscens ut quod, vel principale agens ipſius cognitionis, ſequatur modum eſſendi objecti cogniti, & ita ſequitur in propoſito eventum, ut patet.

73. Oppones 3. Excellencia objecti cognoscendi nequit eſſe ratio, ob quam à potentia cognosci nequeat, niſi fortè per accidens; ſic enim lux Solis, quod eſt perfectior, eò eſt viſibilior, licet per accidens à noctuà non videatur, quatenus efficacia, ſive intentio talis lucis corrumpit organum ſenſus; ſed Deus, licet ſit objectum excellentiſſimū, nequit habere prædictum impedimentum, ne cognoscatur; ſiquidem intellectus, utpote ſpiritalis, eſt incapax talis læſionis; ergo poteſt ab illo intuitivè cognosci.

74. Reſpondeo negando majorem: poteſt enim ratio formalis objecti adequati eſſe ad eò excellens in aliquo particulari objecto, ut non dentur in potentia vires ſufficientes ad ipſum naturaliter cognoscendum, tum propter defectum ex parte ipſius potentie, tum propter exceſſum ex parte objecti. Ad exemplum de noctuà datur diſparitas, quatenus noctua ſolum per accidens non videt Solem, quem tamen videre poſſet, ſi non læderetur: at verò intellectus, remoto quovis impedimento, adhuc Deum intueri nequit, propter diverſum eſſendi modum, ut ſupra diximus.

75. Conclusio 2. Neque anima rationalis, etiam in ſtatu ſeparationis accepta; neque Angelus, aut quævis alia ſubſtantia ſeparata à Deo de facto producta, poteſt naturaliter Deum intueri. Ita omnes Doctores Catholici; licet in oppoſitum afferri ſoleat Major. in 4. diſt. 49. quaſt. 4. & ſimiliter Durand. etiam in 4. diſt. 49. quaſt. 2. num. 24. qui cum hæreticis numeratur à Soto in 4. diſt. 49. quaſt. 2. art. 4. P. Valent. 1. part. quaſt. 12. punct. 3. §. Porro. P. Vaſq. 1. part. d. 41. cap. 2. num. 8. Zumel. quaſt. 2. & conſeſ. 1. Bannez. art. 5. dub. 3. & Trigoſ. 1. part. quaſt. 7. art. 1. dub. 4. apud P. Faſol. 1. part. quaſt. 12. art. 4. num. 2. qui immeritò id factum dicit, eumq; defendi à P. Molin. 1. part. quaſt. 12. art. 5. d. 1. §. Illud. ut ſtatim videbimus; nam Major loco cit. ſolum intendit probare, lumen gloriæ requiri ut diſpoſitionem ad recipiendam Viſionem Dei, non autem ad illam eliciendam, neque oppoſitum definiri in Clement. Ad noſtrum. de Hæreticis. Ex

hoc autem non poteſt rectè colligi, hunc Authorem concedere ſubſtantiam de facto, quæ naturaliter poſſit Deum intueri; ſiquidem adhuc ei non concedit principium ſufficientis in ratione recipientis, ad quod requirit lumen gloriæ, ut ipſum legenti conſtabit.

76. Similiter Durand. loco cit. licet aſſeruerit animam noſtram pro ſtatu hujus vitæ non poſſe Deum intueri, quia prout ſic nihil, niſi ex imaginatis, & ſenſatis intelligit, ex quo loco Doctores citati inferunt, in ſententia Durandi poſſe animam ſeparatam, aut Angelum naturaliter Deum videre, quia careret illo impedimento alligationis ad imaginatam, & ſenſatam, in quo videtur aliquid docere contra definitum in Clement. Ad noſtrum. citat. Nihilominus cum hic Author loco cit. aſſignet aliud impedimentum commune animæ ſeparatæ, & Angelo, quatenus ſcilicet docet, intellectum creatum in hoc rerum ordine non poſſe Deum cognoscere, niſi ex creaturis, quod quidem impedimentum in anima ſeparata, & Angelo perſiſtit, nec aliter, quàm ſupernaturali Dei potentia tolli poteſt, non poſſumus ex illius doctrina cum fundamento colligere, poſſe animam ſeparatam, aut Angelum omninò naturaliter Deum videre, quod in particulari advertit P. Molin. cit. & P. Gil. tom. 2. tr. 3. cap. 5. n. 3. Rectius pro illà ſententiâ citari poſſet Baſſol. in 4. diſt. 49. quaſt. 5. art. 2. Ubi approbat opinionem aſſerentem, præſentato objecto beatifico intellectui creato, poſſe hunc eliceré viſionem cum ſolo generali Dei conſurſu abſque habitu, aut elevatione ſupernaturali.

77. Probatur tamen prima pars conſuſionis ex Clement. Ad noſtrum. de Hæreticis. Ubi damnantur errores Beguardorum, & Beguinarum, quos ſupra retulimus, diximusque eorum quintum in ordine eſſe, quod qualibet intellectuālis natura in ſe ipſa eſt beata, quodque anima non indiget lumine gloriæ ipſam elevante ad Deum videndum & eo beatè fruendum; quæ propoſitio cum abſolute, & ſine reſtrictione damnatur, de anima in quolibet ſtatu, etiam ſeparationis, intelligenda eſt; ergo &c.

78. Probatur ſecunda pars circa Angelos, cæterasque ſubſtantias ſeparatas. Primò, ex prædicta Clement. Ad noſtrum, quæ etiam de Angelis videtur intelligenda, quatenus abſolute, & ſimpliciter damnat propoſitionem aſſerentem, quamlibet intellectuālem naturam in ſe ipſa naturaliter eſſe beatam, nempe videndo Deum, ut hæretici, contra quos edita fuit definitio illa, impiè credebant; ergo &c.

79. Secundò, ex pluribus testimoniis ſacræ Paginæ, in quibus Viſio beata univerſaliter negatur omni creaturæ, ut ad Coloff. 1. Qui eſt imago Dei inviſibilis. Et 1. ad Tim. 1. Regiſaculorum immortalis, & inviſibilis. Et cap. 6. Qui lucem habitat inacceſſibilem. Et Plal. 17. Poſuit tenebras latibulum ſuum: & alibi, ut ſupra vidimus n. 67. quæ loca, cum abſolute loquantur, nō ſunt ad ſolos homines reſtringenda, ſed univerſaliter intelligenda de inviſibilitate reſpectu omnis ſubſtantie create, etiā Angelicę ut exponunt Patres cit. apud P. Sal. cit. & P. Gil. cit. cap. 6. ergo &c.

80. Tertiò ex locis Scripturæ, quibus vita æterna, & beatitudo dicitur gratia, ſive dari ex gratia, nam vita æterna, & beatitudo important formaliter ſaltem inadæquatè viſionem Dei intuitivam; atqui illa non comparatur ſolis naturæ viribus, ſed Dei dono, ut habetur ad Rom. 6. Suspendium peccati mors, gratia autem Dei vita æterna. Et Plal. 83. Gratiam & gloriam dabit Dominus. Quæ loca intelligenda

genda sunt universaliter, etiam respectu Angelorum ex D. Aug. lib. 12. de Civit. cap. 9. asserente quando in Scripturâ significatur, charitatem, gratiam, & gloriam esse dona supernaturalia, æquæ id intelligendum respectu hominum, & Angelorum; ergo idem dicendum est de Visione Dei intuitiva.

81. Quartò ex autoritate Sanctorum Patrum, D. Ambr. lib. 2. Officior. cap. 1. & lib. 2. de preparat. ad Missam, fin. D. Aug. contr. Julian. cap. 3. & lib. 12. de Civit. cap. 9. & lib. 11. cap. 9. & lib. 10. cap. 2. D. Nazianz. Orat. 2. de Theolog. fin. D. Cyrill. Hierosol. Cateches. 6. D. Damasc. lib. 1. cap. 1. D. Epiphani. heres. 70. apud P. Soar. P. Sal. & P. Gil. citat. cap. 4. Qui omnes communi sententia, aut visionem Dei intellectui creato per vires naturæ absolute negant; aut specialiter Angelis denegandum censent. Ultimò probanda erat conclusio ratione naturali, quia tamen id longiorem exigit discursum, per sequentes Sectiones Conclusionis veritas constabit.

SECTIO IV.

Vndenam proveniat impossibilitas naturalis intellectus creati ad videndum Deum intuitivè?

82. **P**RIMA Sententia asserit intellectum creatum non posse Deum naturaliter videre intuitivè, quia forma intelligibilis ex parte objecti, quæ ipse intellectus debet constitui in actu primo ad videndum, non est ei connaturalis, seu quia Essentiæ divinæ nulla datur representatio naturalis. Ita communiter Scholastici cum D. Thom. hic quæst. 12. art. 5. Cajet. ibid. Ferrar. cum eodem D. Thom. lib. 3. contr. gent. cap. 52. Capreol. in 4. dist. 49. quæst. 4. art. 1. Abul. in Matt. 5. & plures Patres passim. In idem ferè recidit P. Vass. 1. part. d. 43. cap. 4. & 5. quatenus reducit defectum naturalem intellectus creati ad videndum Deum in supernaturalitatem speciei impressæ intelligibilis, quam appellat lumen gloriæ. Hæc tamen sententia, licet in rigore sermonis aliquid verum asserat, ex eo tamen displicet, quia non explicat, vndenam proveniat quod forma illa intelligibilis ex parte objecti non fit intellectui creato connaturalis; hoc enim inquirimus.

83. Secunda sententia tenet, intellectum creatum non posse naturaliter Deum intuitivè videre ex eo, quod conjunctio essentiæ divinæ cum intellectu creato in ratione objecti intelligibilis ex sola libera Dei voluntate pendet, neque enim intellectus potest virtute suâ, neque alicujus agentis naturalis ope illam sibi facere objectivè præsentem; ex quo infert esse simpliciter supernaturalem. Ita Scot. in 1. dist. 3. q. 2. §. Tertiò dico. Quem sequuntur Tartaret. in 4. dist. 49. quæst. 17. Lybher. in 1. dist. 3. quæst. 3. ad finem. Non placet primò, quia ex eo, quod conjunctio Essentiæ divinæ cum intellectu creato fit libera, colligit esse supernaturalem, cum tamen solum inferri possit, non esse necessariam. Patet in creatione, & infusione animæ rationalis in corpus organizatum, quam nemo dicit supernaturalem ex eo, quod à Deo liberè fiat, sed solum non esse necessariam. Secundò, quia licet Scotus, ejusque Sectatoribus concedamus, conjunctionem illam Essentiæ divinæ cum intellectu creato esse supernaturalem, quod videtur significare ipse Scotus in 3.

dist. 14. quæst. 1. art. 2. & in 4. dist. 49. quæst. 11. litt. H. ut illum explicat Egitanienf. tom. 2. lib. 9. quæst. 4. §. 1. num. 11. & 12. non proinde satis assignant rationem, cur Visio beatifica sit supernaturalis, quod inquirimus.

Tertia sententia, quam tenet Durand. in 4. dist. 49. quæst. 2. docet idè intellectum creatum pro statu hujus vitæ non posse Deum intuitivè videre naturaliter, quia anima nostra nihil, nisi ex imaginatis, & sensatis intelligit, quod est ei impedimentum, ne videat in se Deum, qui remotissimus est à sensibus, tam externis, quàm internis. Cum tamen ex hac doctrinâ sic absolute traditâ colligi possit, quod Angeli, & anima separata possent Deum naturaliter videre; siquidem non percipiunt res ex imaginatis, & sensatis, neque intelligunt cum dependentiâ à sensibus, ut rectè contra ipsum arguunt Sor. in 4. dist. 49. quæst. 2. art. 4. P. Valent. 1. part. quæst. 12. punct. 3. §. Porro Durandus. P. Vass. 1. part. d. 41. cap. 2. num. 9. & alii supra cit. num. 75. paulò inferius ipse Durandus num. 24. assignat aliud impedimentum, quod non solum militat in anima rationali corpori conjunctâ, sed etiam separatâ, & in Angelis, quale est, quod intellectus creatus secundum naturalem rerum dispositionem non cognoscit Deum, nisi ex creaturis, quæ cognitio satis non est, ut Deus videatur in se: unde infertur, inquit, hoc, quod est Deum se unire intellectui creato in ratione formæ intelligibilis, in ordine ad visionem sui claram, & intuitivam, prætergresso illo rerum ordine, esse donum indebitum naturæ, atque adeò quid supernaturale. Quidquid tamen sit de hac sententia:

84. Non placet primò, quia licet verissimum sit intellectum creatum secundum vires naturæ spectatum Deum cognoscere solum ex creaturis, illud tamen impedimentum, si solum oriatur ex naturali rerum ordine, & non ex aliquo defectu in ipso intellectu, ut Durandus existimat, non satis explicat naturalem insufficientiam intellectus ad videndum Deum, ut de se constat. Secundò, quia ex hac doctrinâ sequeretur, si Deus velit se gratuito unire intellectui creato abique dono aliquo, aut supernaturali elevatione ex parte potentiæ, posse hanc elicere visionem Dei, quod tamen cum veritate, & fortasse cum fide stare non potest, ut ex infra dicendis constabit.

86. Quarta sententia est aliorum Nominalium asserentium, idè intellectum creatum non posse Deum naturaliter videre intuitivè, quia Visio beata fit à solo Deo per creationem, ex quo inferunt esse supernaturalem. Non placet, tum quia Visio beata non fit à solo Deo, sed etiam à lumine gloriæ simul cum intellectu creato: tum quia non fit per creationem, sed per educationem è potentiâ obedientiali, vel naturali inchoatâ subjecti, ut infra dicetur: tum etiam, quia dato, quod ita fieret, non idè foret statum supernaturalem, ut patet in anima rationali, & scientia infusa Angelorum, quæ ab aliquibus concreari dicitur, cum tamen neutra sit supernaturalis.

87. Quinta sententia est aliorum, quos cum Nominalibus refert nominibus tacitis P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 9. num. 3. quatenus asserunt, intellectum creatum, imò & creabilem, idè non posse Deum sic naturaliter videre, quia jam subjectum illud, in quo daretur, foret naturâ suâ impeccabile, quod tamen est contra commune Theologorum, & Sanctorum Patrum, ut ex infra dicendis constabit. Hæc sententiâ licet probabilis sit.

88. Non placet primò, quia non assignat causam à priori, quare creatura non possit Deum naturaliter videre, quod inquirimus. Secundò, quia ut rectè arguit *P. Soar. cit. num. 6.* intelligi posset visio Dei connaturalis alicui creaturæ per speciem sibi connaturalem, quæ tamen species, & visio non necessariò darentur ab initio creationis, sed juxta dispositionem Authoris naturæ, & tunc posset creatura illa peccare illo tempore, quo non daretur ei visio Dei. Verum hæc dispositio Dei Authoris naturæ solum esset impedimentum, ne creatura illa videret Deum, non tamen ab illa tolleretur, posse naturâ suâ Deum videre, atque aded non peccare, ex quo sequeretur, fore naturâ suâ, & remotis impedimentis, beatificabilem, & impeccabilem; sicq; prior impugnatio magis placet.

89. Sexta igitur vera, & Catholica sententia tenenda affirmat intellectum creatum non posse naturaliter Deum intuitivè videre, quia in ratione potentia visiva habet incompletam, & insufficientem virtutem ad visionem Dei eliciendam. Ita communissima Theologorum sententia, quatenus requirunt aliquid supernaturale, quo intellectus intrinsecè fiat sufficiens & completus ad eliciendam Visionem beatam, eamq; tenent *D. Thom. 1. part. quest. 12. art. 1. & 5.* ubi omnes Interpretes. & *3. contr. gent. cap. 52. Ferrar. ibidem. Richard in 4. dist. 49. art. 3. quest. 2. Major. quest. 4. conclus. 3. Marsil. in 3. quest. 10. a. 2. conclus. 2. Zúmel. 1. part. quest. 12. art. 5. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 15. num. 28. P. Sal. 1. 2. tract. 2. quest. 3. d. 5. sect. 3. num. 49. P. Albertin. quest. 1. corol. 1. ex 1. princip. physic. & alii apud citatos.*

90. Probatur primò ex principiis fidei, quia in Clement *Ad nostrum, de Hæreticis*, definitur necessitas luminis gloriæ elevantis animam nostram rationalem ad visionem Dei; ergo si anima rationalis elevatur ad videndum Deum, ided est, quia in ratione potentia visiva non habet virtutem sufficientem & completam ad eliciendam Dei Visionem; ergo per illam supernaturalem elevationem ad videndum aliquis defectus necessariò suppletur in potentia cognoscendi, cujus ratione non poterat naturaliter Deum videre intuitivè.

91. Probatur secundò ex testimoniis Sacrae Paginae supra adductis *num. 67. 79. & 80.* quibus Dens dicitur invisibilis; & quibus gloria, & beatitudo dicitur gratia, aut dari ex gratia; nam ided Deus dicitur invisibilis, quia ob immensitatem suæ intelligibilitatis, & excellentia superat aciem intellectus creati, qui proinde ad illum videndum est insufficientis in ratione potentia: & ided gloria, ac vita æterna dicitur gratia, aut dari ex gratia, quia ab intellectu creato ob ejus defectum, & imbecillitatem naturalem, haberi non potest per naturam, ut est communis interpretatio Sanctorum Patrum ad illa loca; ergo &c.

92. Confirmatur primò, quia ex testimoniis Sacrae Paginae, in quibus Fides, Spes, Charitas, & plura alia opera supernaturalia, tam intellectus, quam voluntatis dicuntur dona Dei, aut dari, seu fieri ex gratia, rectè colligunt Concilia, Sancti Patres, & Theologi defectum potentiarum ad tales actus supernaturales eliciendos, & requirunt auxilia gratia, quibus potentia ad eorum productionem eleventur; ergo ob similia loca circa visionem Dei rectè colligi poterit defectus naturalis ex parte intellectus creati in ratione potentia visiva ad eandem visionem naturaliter eliciendam.

93. Confirmatur secundò, quia habitus supernaturales, & auxilia gratia requisita ad actus superna-

turales virtutum per se infusarum ex certissima Theologorum sententia, requiruntur ex parte potentiarum ad supplendum earumdem defectum ad tales actus supernaturales eliciendos; sed visio intuitiva Dei, non minùs, imò magis supernaturalis videtur, quàm ceteri actus virtutum per se infusarum, cum sit eorum finis; ergo à fortiori supponit in potentia intelligendi defectum naturalem supplendum per aliquem habitum supernaturalem ad talem visionem eliciendam.

Probatur tertio ex ratione naturali cum *D. Thom. 1. part. quest. 12. art. 4. & lib. 3. contr. gent. cap. 52.* quia modus cognoscendi sequitur modum essendi, ita ut si cognoscens sit compositum ex materia, & formâ, solum intuitivè cognoscat res corporeas, & hic sit illius modus cognoscendi postulat ab intrinseca ratione suæ naturæ: si autem sit ex materia & formâ, compositum verò ex genere & differentia, naturâ, & subsistentiâ, essentia, & existentia, substantiâ, & accidentibus, ut sunt anima separata, & Angelus, solum cognoscat intuitivè res habentes similem compositionem, nempe alias animas separatas, & alios Angelos, & hic sit etiam illius modus cognoscendi postulat ex principiis talis naturæ; sed Deus nullam ex prædictis compositionibus sibi vendicat, ut alibi diximus; cum sit actus purissimus, & simplicissimus; ergo solum potest intuitivè cognosci à natura habente similem modum essendi, qualis est sola divina; ac proinde quælibet natura creata habet virtutem insufficientem, & incompletam ad illum videndum intuitivè.

Probatur major, in qua est difficultas, quia quòd potentia est magis immersa in materia, eò minùs cognoscit res à materia abstractas; siquidem eo ipso, quod à materia abstrahunt, altiorē vendicant modum essendi, & sunt altiori modo cognoscibiles; inde enim est, quod phantasia, & sensus corporeus, tam hominis, quàm bruti, res universales, aut spirituales non cognoscunt etiam abstractivè, quia sunt potentia immersæ in materiâ, & ab eadem dependentes, quod non habent res universales, aut spirituales; sed compositum ex materia, & forma, etiam rationali, habet modum essendi immersum in materia, ut constat; ergo etiam sic habebit modum cognoscendi; consequenterq; non potest cognoscere intuitivè res spirituales, quæ ab eadem materia omninò abstrahunt.

Dicent, animam rationalem esse independentem à materia; siquidem habet propriam subsistentiam. Sed contra, quia ex hac independentia solum probatur etiam prout est in corpore cognoscere res spirituales abstractivè, quod nullatenus contingit animæ bruti, eo quod materialis sit, & à materiâ dependens: cum tamen illa independentia non sit omnimoda propter alligationem ad corpus, non ex illa convincitur posse res spirituales intuitivè cognoscere, & prout in se sunt. Imò etiam quando illas cognoscit abstractivè, non aliter id facit quàm representando illas per modum corporis, ut experimur; quod est signum, res spirituales intuitivè, & prout in se sunt, esse extra illius sphaeram, saltem connaturalem.

Confirmatur, quia cognitio naturaliter fit secundum quod cognitum est in cognoscentes; sed cognitum, quod est quid spirituale, non est in cognoscente composito ex materiâ, & formâ, etiam rationali, nisi ad modum ejus; siquidem omne quod recipitur, ad modum recipientis recipitur; ergo res spiritualis à prædicto composito cognosci non poterit, nisi ad modum corporis.

Hinc

98. Hinc, & ex hac doctrina de cognitione compositi rationalis deduci potest alia universalis ad animas separatas, & ad Angelos; nam si homo non potest intuitivè cognoscere, nisi objecta habentia similem compositionem; habentia verò abstractivè: sic etiam similiter anima separata, & Angelus solum cognoscunt intuitivè alias animas, vel Angelos habentes similem compositionem; objectum verò abstractivè ab omni prorsus compositione, qualis est solus Deus, cognoscent solum abstractivè, quod signum est ad cognitionem illius intuitivam habere in ratione potentia visiva virtutem insufficientem, & incompletam.

99. Probat quare, quia quælibet potentia cognoscitiva habens vim naturalem, & sufficientem, atque completam ad eliciendam cognitionem aliquis objecti, suapte naturâ postulat formam sibi connaturalem, per quam ad illud cognoscendum determinetur, constituturque in actu primo ad operandum, ut videre est discurrendo per omnes potentias tam corporeas, quam spirituales, quæ habent, aut species objectorum sibi connaturales, aut ipsamet objecta, per quæ in actu primo constituuntur; sed potentia intellectiva creata in ordine ad visionem intuitivam Dei, neque habet speciem impressam intuitivam ipsius Dei sibi connaturalem, per quam constituatur in actu primo, neque ipsamet Essentia divina in ratione formæ intelligibilis potest esse ipsi connaturalis, cum sit in se maximè supernaturalis, habeatque modum ei maximè improporcionatum, ut ex supradictis probatum manet; ergo potentia intellectiva creata in ratione potentia visiva Dei non habet virtutem sufficientem & completam ad illum intuitivè videndum; ac proinde hæc est ratio, ob quam non potest Deum naturaliter videre intuitivè.

100. Contra rationem D. Thom. adductam num. 94. insurgit Scot. in 4. dist. 49. quæst. 11. §. 2. ut latè referunt & defendunt Cajet. ibid. Capreol. in 4. dist. 49. quæst. 4. Ferrar. 3. contr. gent. cap. 33. Scot. in 4. dist. 49. quæst. 2. art. 2. & P. Socr. lib. 2. de Attrib. cap. 9. num. 9. ejusque argumenta ibi adducit, & solvit num. 12. & nos jam supra solvimus ad num. 71. quia tamen hic speciale habent difficultatem contra assignatam rationem D. Thom. iterum breviter illa adducemus, & solvemus. Igitur:

101. Obijciens 1. pro Scoto: Angelus inferior cognoscit superiorem sicuti est; & tamen superior habet modum essendi nobiliorem; ergo licet Deus habeat modum essendi superiorem, intellectus creatus habebit sufficientem vim ad illum videndum sicuti est, sive intuitivè. Respondeo Angelum superiorem non habere modum essendi superioritatis respectu intellectus Angeli inferioris, sicut habet Deus respectu intellectus creati; siquidem Angelus habet modum compositionis ex essentia, & existentia; naturâ, & subsistentiâ; genere, & differentiâ; naturâ, & accidentibus, in quibus convenit cum Angelo inferiori in modo essendi, ideoque potest ab illo cognosci habente similem modum essendi; quod aliter est in Deo respectu intellectus creati, ut diximus.

102. Obijciens 2. Neque lumen gloriæ; neque ipsa Visio beata habent rationem actus purissimi; & tamen sunt proxima ratio videndi Deum; ergo ratio actus puri non est necessaria in cognoscente ad videndum Deum intuitivè. Respondeo lumen gloriæ in ratione causæ effectivæ, & visionem in ratione formæ representantis concurrere ut instrumenta Dei, qui est causa principalis, ut videatur

& continetur intra ordinem supernaturalem, ideoque non requiri, quod sint actus omnino puri, sed satis esse quod talis sit ipse Deus, qui est causa principalis, prout supra diximus.

103. Obijciens 3. Excellentia objecti non tollit quominus cognoscatur à potentia, intra cujus sphaeram continetur, nisi detur aliquod impedimentum, ut patet in luce Solis, quæ solum definit videri à noctuâ, quia ob suam intensiorem dissolvit temperamentum organi, mediante calore; sed Deus continetur intra sphaeram intellectus creati; ergo illius excellentia in tantum obest quominus videatur, in quantum intellectus non potest illum cognoscere, nisi per medium cognitum inferioris ordinis. Respondeo excellentiam objecti in ordine supernaturali constituti, ut constituitur Deus, tollere, saltem secundum ordinem naturæ, cognitionem sui; & hanc esse propriam Dei respectu intellectus creati secundum vires naturæ spectati, ut supra probavimus, non verò impedimentum naturale appositum, licet hoc impediatur potentiam videndi in noctuâ respectu lucis solaris, ut in argumento rectè probatur, & nos etiam supra diximus.

104. Obijciens 4. Si modus essendi, prout dicitur, sequitur necessariò modum essendi, etiam sequetur, intellectum humanum, aut Angelicum posse cognoscere res spirituales supernaturales; siquidem similem sibi vendicant modum essendi; ergo etiam sic poterunt Deum cognoscere. Respondeo negando sequelam, saltem de modo cognoscendi virtute naturali; siquidem res supernaturalis, eo ipso quod talis est, neque seipsa est proportionata intellectui creato naturaliter spectato; alioqui jam supernaturalis non esset, neque talem ex se speciem diffundit ad sui cognitionem.

105. Obijciens 5. Si modus essendi inferioris conditionis est in causa, quominus intellectus creatus non habeat vim completam ad videndum clarè Deum, sequitur non posse illum videre, etiam si eleveur; siquidem phantasia, quia habet modum inferiorem essendi, neque per divinam potentiam potest res universales, & spirituales attingere; sequela autem non est admittenda, utpotè contra fidem; ergo &c. Respondeo negando sequelam, ad cujus probationem datur diversa ratio, nam inter phantasia, & res universales, aut spirituales datur major improporcionio, quàm inter intellectum creatum, & Deum clarè visum; siquidem intellectus naturaliter attingit Deum, saltem confusè, quod signum est, non esse extra illius objectum, saltem adæquatum, prout supra, & alibi sæpè diximus: at verò phantasia nullâ ratione, neque confusè attingit res universales, aut spirituales in se, quod signum est, has excludi ab illius objecto, etiam adæquato, ut Philosophi probant, ideoque non posse illas attingere, neque per divinam potentiam, per quam ipse potentia non possunt ferri extra suum objectum.

SECTIO V.

Virum impossibilitas naturalis intellectus creati ad videndum Deum ab eo proveniat prout est potentia passiva?

105. DVERTES, impossibilitatem naturalem, sive incompletiorem intellectus creati ad videndum Deum in ratione potentiae passivae, aut provenire posse ex eo, quod intellectus indigeat supernaturali elevatione, seu lumine ad recipiendam Essentiam divinam in ratione formae intelligibilis: aut ex eo, quod praedicta elevatio sit eidem necessaria ad recipiendam in se visionem Dei intuitivam; sicque in utroque sensu agendam esse praesentem questionem: Pro qua:

107. Dico 1. Impossibilitas naturalis, sive incompletiore potentiae passivae provenit ex eo, quod indigeat supernaturali Dei elevatione, seu lumine gloriæ ad recipiendam Essentiam divinam in ratione formae intelligibilis; sicque ex hoc capite datur in intellectu creato incompleta virtus ad videndum Deum. Ita *D. Thom. 1. part. quest. 12. art. 5. Cajet. Capreol. Ferrar. quos citat & sequitur P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 15. num. 21. P. Valent. 1. part. quest. 12. punct. 3. §. His igitur opinionibus, P. Molin. 1. part. quest. 12. art. 2. d. 2. & art. 5. d. 1. P. Albertin. q. 1. Theolog. ex 1. princip. phys. dubit. 3. num. 21. Pisant. 1. part. quest. 12. art. 5. d. 1. notab. 1. & 3. Zimel. 1. part. quest. 12. art. 5. quest. 1. ad 9. Egidius Lusitan. tom. 2. lib. 9. quest. 5. art. 8. §. 3. Albert. 1. part. summ. tract. 3. quest. 15. memb. 3. art. 2. Alens. 2. part. quest. 24. memb. 1. & alii quos citat & sequitur P. Gil. tom. 2. tract. 3. cap. 10. num. 10. & apud illum D. Dionys. cap. 1. de Divin. Nom. & D. Nazian. orat. 4. de Theologia.*

108. Probatur primò, quia intellectus creatus constituitur in actu primo ad visionem Dei per Essentiam divinam in ratione formae intelligibilis, ut infra dicemus; sed non potest sic in actu primo constitui absque supernaturali dispositione, seu lumine; ergo &c. Probatur minor, quia potentia non constituitur in actu primo respectu objecti cognoscendi, nisi in ratione potentiae sit completa; sed intellectus creatus in ratione potentiae visivae Dei non est completus absque supernaturali elevatione, seu lumine; alioqui ipsi connaturaliter responderet alterum comprincipium in ratione objecti, qualis esset Essentia divina, aut ejus species impressa, prout supra diximus, & infra dicemus; ergo necessaria est supernaturalis dispositio, seu lumen, ut intellectus fiat habilis ad recipiendam Essentiam divinam in ratione formae intelligibilis.

109. Probatur secundò, quia ut Essentia divina uniat intellectui creato in ratione formae intelligibilis ad eliciendam visionem, requirit alterum comprincipium in ratione potentiae, per quod ipsa potentia non solum compleatur, sed etiam proportionetur in ratione potentiae ad ipsam visionem eliciendam; sed intellectus creatus absque lumine supernaturali neque est completus, neque proportionatus in ratione potentiae visivae Dei; alioqui connaturaliter postulari ipsam Dei visionem, illamque attingeret, & eliceret propria virtute, ut

per se patet, quod tamen non est dicendum; ergo &c. Confirmatur, quia intellectus creatus cum Essentia divina in ratione formae intelligibilis exercet munus conculae supernaturalis respectu visionis beatæ; sed ut talis sit necessarium est lumen, seu elevatio supernaturalis; ergo etiam, ut Essentiam divinam recipiat, seu sibi uniat in ratione alterius conculae.

Oppositam sententiam asserentem, non esse necessariam supernaturalem Dei elevationem, aut lumen gloriæ ad recipiendam Essentiam divinam in ratione formae intelligibilis, sicque ex eo capite non dari in intellectu creato virtutem incompletam ad videndum Deum, tenuerunt *Durand. in 4. dist. 49. quest. 2. art. 2. num. 22. 23. & 24. Bassol. ibid. quest. 1. art. 5. §. Ad rationes aliorum, & q. 5. art. 2. §. Sed quantum, & in 3. dist. 14. quest. 1. art. 1. §. Neutræ. Palat. d. 1. ad finem. P. Vafq. 1. part. d. 43. cap. 4. num. 1. & cap. 5. à num. 17. Et est de mente eorum, qui asserunt unionem objectivam Essentiae divinae cum intellectu creato fieri per solam indistantiam illius ab intellectu creato. Pro quibus:*

Argues 1. Ideò necessarium esset lumen, aut dispositio supernaturalis, ut Essentia divina uniretur intellectui creato in ratione formae intelligibilis, quia Essentia divina habet rationem formae supernaturalis; sed hæc ratio non convincit: tum quia ceteræ formae supernaturales, ut in subjectis recipiantur, non indigent dispositione supernaturali: tum etiam quia illa non indiget ipsum lumen gloriæ, neque quavis alia dispositio supernaturalis; alioqui daretur processus infinitus, ut consideranti patebit; ergo &c. Respondeo negando minorem: dispositio enim illa est necessaria, quia Essentia divina in ratione formae intelligibilis est forma supernaturalis extrinsecè assistens, & requirens alterum comprincipium sibi proportionatum, sicque supernaturale; non autem quia est forma intrinsecè inherens, quales sunt ceteræ formae supernaturales, & ipsum lumen gloriæ, quæ propterea non requirunt in subjecto alias dispositiones similiter supernaturales, ut intendebat argumentum.

Argues 2. Essentia Divina respectu intellectus beati non est forma ei inherens, sed extrinsecè tantum assistens, quæ non recipitur, neque sustentatur à subjecto, nempe intellectu; ergo non requirit in eo dispositionem supernaturalem, ut ei prout sic extrinsecè conjungatur. Respondeo dato antecedente, negando consequentiam, quia licet Essentia divina non recipiatur, neque sustentetur ab intellectu, illum tamen requirit ut comprincipium sibi proportionatum ad eliciendam visionem beatam, quale esse non potest absque dispositione supernaturali.

Argues 3. Si daretur species impressa intuitiva Dei, se sola absque dispositione, aut lumine supernaturali concurreret cum intellectu ad visionem Dei eliciendam; sed Essentia divina in ratione formae intelligibilis supplet defectum talis speciei; ergo &c. Respondeo negando majorem: eadem enim est ratio de specie impressa Dei, si hæc est possibilis, de quo infra, atque de Essentia divina.

Argues 4. Unio objectiva Essentiae divinae cum intellectu Beati solam dicit indistantiam objecti ab ipso intellectu; sed ad hanc nulla est necessaria dispositio; siquidem unus Angelus potest se facere localiter indistantem ab alio Angelo, ut ab illo intelligatur, absque ulla dispositione, aut lumine; ergo à fortiori id poterit Essentia divina, quæ ratione sua

suæ Immensitatis est ubique. Respondeo negando minorem: licet enim ad instantiam absolute non sit necessaria dispositio aliqua: talis tamen dispositio necessaria est ad instantiam, quæ requiritur ad faciendum unum principium adæquatum Visionis beatæ, qualis est illa, quæ datur in Essentia divina respectu Intellectus beati, quando ei unitur in ratione formæ intelligibilis. Ad probationem de Angelo dicimus, nullam habere vim; licet enim Angelus alterius intellectui uniatur in ratione formæ intelligibilis (quod aliqui minus probabile dicunt in materia de Angelis) huiusmodi unio supponit intellectum Angeli intelligentis completum in ratione potentie, & connaturaliter proportionatum ad visionem alterius Angeli, qualis non supponitur intellectus creatus ad visionem intuitivam Dei, ut diximus.

115. Quoad questionem in secundo sensu: Utrum scilicet necessaria sit supernaturalis elevatio in intellectu creato ad recipiendam in se Visionem beatam, sicque ex eo colligatur impossibilitas naturalis, sive incompletio illius in ratione potentie passivæ ad visionem Dei? variè variis sentiunt. Prima sententia absolute affirmat, supernaturalem Dei elevationem, seu lumen gloriæ necessarium esse veluti dispositionem, ut intellectus creatus in se recipiat Visionem beatam. Ita *Major in 4. dist. 49. quest. 4. §. Ita argumenta. Carthus. in 3. dist. 14. q. 1. fine. Cajet. 1. part. quest. 12. art. 5. Cabrer. 3. part. quest. 9. art. 2. d. 8. conclus. 1. Ledesma de divin. perfect. quest. 8. art. 8. conclus. 4. P. Sal. 1. 2. tom. 1. tr. 2. quest. 3. de 5. sect. 3.* & alii, qui tamen variis modis illam dispositionem, ejusque necessitatem explicant.

116. Primus eorum modus asserit, prædictam elevationem, seu lumen esse dispositionem talis conditionis, ut in ea recipiatur immediate Visio beatæ, eo modo, quo dispositiones substantie materialis recipiuntur immediate in quantitate. Secundus modus tenet, Visionem beatam immediate recipi in toto composito ex intellectu, & lumine, quem modum non improbat *P. Sal. cit. sect. 4.* quatenus dicit, non esse inconveniens, si ita dicamus: illumque dicit *P. Soar. probabiliter lib. 2. de Attrib. cap. 15. num. 27.* Tertius modus defendit, Visionem beatam recipi immediate, non in lumine, sed in intellectu, ita tamen ut ipsum lumen requiratur quasi dispositio extrinsecè disponens, sicut requiritur lux tanquam dispositio extrinsecè, ut oculus corporeus suam eliciat visionem, & recipiat: & hunc modum probabilem dicit *Cabrer. cit. concl. 2.* Quartus modus affirmat, quamvis lumen gloriæ sit dispositio ad Visionem beatam, ad eam tamen non disponere primò, & per se, sed consequenter, & secundariò, quatenus primò disponit ad recipiendam divinam Essentiam; & consequenter ad recipiendam visionem tanquam actum secundum; & hunc modum refert *Navarret. tom. 1. contr. 28. §. 2.* & approbat *Ledesma citat. §. Itaque.*

117. Probari potest prædicta sententia: Primò, quia potentie supernaturali activæ debet respondere supernaturalis passiva; sed hæc non apparet præter lumen gloriæ, quod se habet ex parte intellectus tanquam dispositio ad recipiendam Visionem beatam, quam ipse intellectus activè producit; ergo &c. Secundò, quia non minùs improporcionatus est intellectus ad recipiendam in se passivè Visionem beatam, quàm ad illam activè producendam; sed ad illam producendam requirit lumen gloriæ ut principium productivum; ergo ad illam recipiendam etiam illud postulabit, saltem per

Tom. 1.

modum dispositionis receptivæ. Tertiò, quia lux corporalis necessaria est tanquam dispositio, tum ut objectum visibile ex se mittat speciem; tum ut medium, ut organum visus illam recipiat; ergo etiam lumen gloriæ erit dispositio necessaria, tum ut intellectus Visionem beatam eliciat, tum ut illam recipiat.

Secunda sententia docet, necessariam esse supernaturalem Dei elevationem, seu lumen gloriæ ad recipiendam Visionem beatam, non ut dispositionem, sed tanquam aliquid omnino necessarium, ut illa in intellectu recipiatur. Ita *Navarret. cit. Lorca 1. 2. d. 31. memb. 1. §. 2.* Probatur primò ex Lorca, quia lumen gloriæ in communi sententia necessarium est ut suppleatur naturalis insufficiencia, & defectus virtutis naturalis, qui datur in intellectu creato ad eliciendam Visionem beatam; sed similis insufficiencia & defectus videtur in eodem intellectu ad illam recipiendam; ergo etiam ad hunc defectum suppleendum necessaria erit elevatio, seu lumen gloriæ, non autem ut dispositio.

119. Probatur secundò ex Navarret, quia lumen gloriæ requiritur tanquam actus medius comparatione Visionis beatæ, quæ est actus ultimus; ergo non est dispositio simpliciter, siquidem dispositio non cõpletur per formam; lumen verò completur per ipsam visionem; sicut habitus perficitur per actum.

Tertia nihilominus sententia, quam sequimur, 120. probabilior est, pro qua: Dico 2. Supernaturalis elevatio, seu lumen gloriæ non est necessarium tanquam dispositio ad recipiendam visionem beatam, ut affirmabant Doctores primæ sententiæ. Ita *Durand. in 4. dist. 49. q. 2. n. 22. & 23. Scot. quest. 11. litt. E. conclus. 1. Capreol. quest. 4. art. 3. ad 1. Hispanens. quest. 4. art. 4. Soncin. quest. 4. ad 1. Ferrar. 3. contr. gent. cap. 54. P. Molin. 1. part. quest. 12. art. 5. d. 1. P. Vasq. 1. part. d. 43. cap. 1. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 15. à num. 24. & probabilior em dicit *P. Sal. cit. Pesant. art. 5. d. 1. §. Utrum lumen. Ripa ibid. dub. 1. & alii apud P. Gil. tom. 2. tract. 3. cap. 8. num. 4.**

121. Probatur, quia si elevatio supernaturalis, seu lumen gloriæ esset necessarium tanquam dispositio materialiter concurrens ad recipiendam Visionem beatam, aut id præstaret ut potentia immediate, & totaliter receptiva Visionis beatæ, ut se habet quantitas respectu accidentium materialium (si hæc in illa immediate recipiuntur, de quo jam in Physica;) aut ut subjectum partiale immediate recipiens cum intellectu ipsam visionem; aut ut dispositio extrinsecè disponens, sicut se habet lux respectu visionis oculi corporei; aut denique ut dispositio secundaria, quatenus scilicet primò disponit ad recipiendam Essentiam divinam in ratione formæ intelligibilis, & consequenter ad visionem tanquam ad actum secundum, siquidem hi sunt omnes modi concurrendi per modum dispositionis, ut supra diximus num. 116. sed nullo ex prædictis modis id præstare potest; ergo &c.

122. Probatur minor quoad primum, quia de ratione actus vitalis, & immanentis est, ut recipiatur immediate in potentia vitali, à qua primò & immediate elicitur, ut omnes fatentur; sed Visio beatæ est actus vitalis, & immanens elicitus ab intellectu creato immediate, ut infra dicemus; ergo in illo debet immediate recipi, & non in solo lumine.

123. Probatur quoad secundum: primò, quia inauditum est in Philosophia, posse unam, & eandem numero qualitatem, qualis est Visio beatæ, immediate recipi naturaliter in duobus subjectis, etiam partialibus realiter distinctis, ut distinguuntur intellectus creatus, & lumen gloriæ. Secundò, quia

C

quia actio vitalis suapte naturā postulat recipi in solo principio vitali, qualis est sola potentia; ergo neque partialiter recipitur etiā in lumine. Tertiū, & efficacius, quia ceteræ actiones supernaturales, tam intellectus, quam voluntatis, non recipiuntur immediate, neque partialiter, in habitibus supernaturalibus; siquidem sæpè accidit, illas elici ab intellectu, & voluntate prius naturā, atque etiam tempore, quam ipsarum habitus supernaturales infundantur, ut suppono ex materia de gratia; ergo idem dicendum de visione respectu luminis gloriæ.

124. Probatur quoad tertium: primò, quia si analogia lucis corporalis requisita ad recipiendas species objecti visibilis, & eliciendam illius visionem, satis esset ad probandam necessitatem luminis gloriæ ad Visionem beatam, probaret similiter necessarium esse lumen creatum naturale distinctum ab intellectu possibili; tum ad recipiendas species intelligibiles; tum etiam ad recipiendas naturales intellectiones; quod est inauditum in Philosophiā. Secundò, quia si tradita doctrina de analogiā lucis corporalis vera esset in visione beata; similiter locū haberet in fide, sapientiā, scientiā, consilio & intellectu, cum sint intellectiones similiter supernaturales; sed hoc dici non potest; siquidem prædictæ cognitiones supernaturales sæpè elici, & recipi solent in intellectu prius naturā, atque etiam tempore, quam infundantur earum habitus, absque eo, quod in intellectu detur elevatio antecedens, quæ illos suppleat; nullus enim ex Doctoribus illam requirit; ergo &c.

125. Probatur quoad quartum, quia lumen gloriæ concurret tanquam dispositio ad recipiendam Essentiam divinam in ratione formæ intelligibilis extrinsecè assistentis; Visio autem, cum sit actio immanens, non potest esse formæ extrinsecè assistens; siquidem debet intrinsecè recipi in eadem potentia, à quā elicitur; ergo lumen gloriæ non potest ut sic esse dispositio mediata ad visionem.

126. Dico 3. Supernaturalis elevatio, seu lumen gloriæ non est necessarium, tanquam aliquid omnino requisitum, ut Visio beata in intellectu recipiatur, licet aliunde non sit dispositio propriè dicta, ut docebat secunda sententia. Ita Doctores proximè cit. Probatur, quia aut lumen gloriæ esset prout sic necessarium ad supplendam insufficientiam, & defectum naturalem intellectus ad visionem recipiendam, ut afferebat Lorca: aut tanquam actus medius ad recipiendum actum ultimum, ut dicebat Navarrete: Non primum; siquidem ceteri actus supernaturales, tam intellectus, quam voluntatis recipiuntur in suis potentiis, quin omnino requirant habitum supernaturalem, ut probavimus *num. 124.* ergo neque illum sic requireret Visio beata: Non secundum; siquidem fictitia, imò & intelligibilis est ratio illa actus medii, & ultimi excogitata à Navarrete; ergo &c. Ex dictis satis patet, quid respondendum sit ad argumenta primæ sententiæ adducta *num. 117.* Neque enim necessarium est ut potentia supernaturali activæ respondeat passiva etiā supernaturalis, ut communiter admitti solet. Ad illud, quod lumen necessarium sit ut dispositio receptiva ad visionem recipiendam, ut dicitur in secundo argumento, jam patet solutio ex dictis *num. 122.* & 123. Ad illud de luce corporali, quod adducitur in tertio argumento, patet etiam solutio ex dictis *num. 124.*

SECTIO VI.

Utrum prædicta impossibilitas naturalis intellectus creati sit in eum reducenda, prout est potentia activa?

127. **N**ACTENUS diximus qua ratione impossibilitas, seu defectibilitas intellectus creati ad videndum Deum intuitivè ab eodem proveniat ut est potentia solum passiva, explicandum nunc superest: utrum in eundem reduci debeat, prout est potentia activa, seu elicitiva Visionis beatæ?

128. Conclusio sit: Impossibilitas, defectibilitas, si-
ve insufficientia naturalis intellectus creati ad Visionem Dei intuitivam, reducenda est in ipsum intellectum prout est potentia activa. Ita omnes qui asserunt ad eliciendam Visionem beatam necessarium esse lumen gloriæ, vel auxilium supernaturale, quo potentia corroboretur, elevetur, & confortetur ad eam eliciendam, quos supra jam citavimus *num. 89.* & infra citabimus *d. 3. num. 119.* cum de necessitate luminis gloriæ egerimus. Pro eadem sententia stant etiam, qui potentiam activam intellectus ad visionem Dei appellant merè obedientialem; consequenterque incompletam in ratione talis potentia, quos inter speciatim est *P. Soar. in Met. d. 30. sect. 11. num. 46. & tom. 1. in 3. part. d. 22. sect. 1. §. Licet fortasse. & latius d. 31. sect. 6. & lib. 2. de Attrib. cap. 10. num. 14. & cap. 21. num. 8. P. Sal. 1. 2. quest. 3. tract. 2. d. 5. sect. 7. num. 92.*

129. Probatur primò, quia intellectus creatus in ratione potentia visiva Dei est insufficientis, & incompletus, ut tanquam certum ex principiis fidei probavimus supra à *num. 90.* aut igitur in ratione potentia passiva est sufficientis, & completus: aut incompletus, & insufficientis: Si primum; ergo saltem in ratione potentia activæ erit insufficientis, & incompletus, ut prout sic verificetur sententia, de qua loco proximè citato: Si secundum; ergo semper in ratione potentia activæ est incompletus, & insufficientis, quod sic probo: Aut intellectus in ratione potentia passiva est insufficientis, & incompletus ad recipiendam Visionem beatam: aut ad suscipiendam Essentiam divinam in ratione formæ intelligibilis: Si primum; ergo etiam talis erit in ratione potentia activæ ad eandem producendam; siquidem causalitas activa est nobilior passiva; ergo si non est passivè completus, neque à fortiori activè. Si secundum; ergo etiam talis erit in ratione potentia activæ; nam idem est incompletus, & insufficientis ad recipiendam Essentiam divinam in ratione formæ intelligibilis, quia in ratione potentia est improporcionatus ad illam prout sic recipiendam juxta superius dicta; sed præstantior est activa productio, quam passiva receptio; ergo à fortiori erit improporcionatus, consequenterque incompletus ad visionem producendam.

130. Probatur secundò, quia intellectus, & voluntas sunt insufficientes, & incompleti in ratione potentia activæ in ordine ad eliciendos actus supernaturales in via, utpote quos elicere non possunt absque habitu vel auxilio supernaturali potentiam elevante; ergo idem dicendum de intellectu in ordine ad eliciendam Visionem beatam in patria. Probatur

Probatur antecedens: primò, quia actus fidei, cum sit in entitate supernaturalis, ut est Visio beata, ut eliciatur, requirit habitum, vel auxilium supernaturale, quo potentia elevetur, facta etiam propositione objecti materialis credendi, & formalis, quæ est revelatio divina. Secundò, quia dona Spiritus Sancti, nempe sapientia, scientia, intellectus, & consilium, qui etiam sunt actus supernaturales intellectus, præter species objecti repræsentativas, requirunt etiam habitus supernaturales, ut docent Theologi. Tertiò, quia amor beatificus, cum non sit minus supernaturalis, quam Visio beata, præter species proponentes objectum beatificum, requirit habitum, quo cõpleatur in ratione potentie effectivè attingentis tale objectum. Quarto, quia omnes alii actus voluntatis supernaturales, qui habentur in via, præter species proponentes objecta, quas prærequirunt, etiam requirunt habitum, vel auxilium supernaturale, ut talia objecta effectivè attingant; ergo idem dicendum de Visione beata, cum non sit actus minus supernaturalis.

134. Dicent, licet à Theologis communi consensu requirantur prædicti habitus supernaturales ad suppleendum defectum, & insufficientiam potentialium, non proinde tamen constare, dentur ne ad suppleendum defectum potentia passivæ potius, an activæ. Sed contra, quia aut tales habitus dantur ad suppleendum defectum potentia activæ; aut passivæ: Si primum; ergo habemus intentum: si secundum; ergo si passiva in ordine ad actum supernaturalem est incompleta, à fortiori talis erit potentia activa, cum hæc sit nobilior, prout supra diximus num. 129.

135. Probatur tertiò ex D. Thom. lib. 3. contr. gent. cap. 52. Henrico quodlib. 4. quest. 9. Capreol. dist. 49. q. 4. art. 1. apud P. Gil. tract. 3. cap. 11. à num. 5. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 9. num. 11. quia quodcumque aliqua potentia in ratione potentia, seu causa effectivæ, est sufficiens, & completa in ordine ad eliciendam cognitionem alicujus objecti, eidem correspondet necessariò, & connaturaliter alia concausa ex parte objecti, per quam constituatur in actu primo, sive illa sit ipsummet objectum cognoscendum, sive species impressa loco illius, ut manifestum est discurrendo per omnes potentias, sive corporales, sive spirituales; sed potentia intellectivæ creatæ in ordine ad visionem beatam eliciendam, non debetur connaturaliter altera concausa ex parte objecti, sive hæc sit aliqua species impressa, (de quo infra), sive ipsa Essentia divina, cum utraque sit supernaturalis, sicque indebita; ergo ad Visionem beatam eliciendam non habet virtutem adæquatam, & completam in ratione potentia.

136. Probatur quartò ex P. Soar. proxime num. 7. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 3. sect. 2. num. 17. & 18. P. Albertin. quest. 1. Theolog. ex 1. princip. phys. dub. 21. à num. 5. P. Gil. proxime à num. 6. quia cujuslibet cognoscentis cognitio est secundum modum suæ naturæ, juxta illud prologium in Philosophia receptum: *Modus cognoscendi sequitur modum essendi*: quod in eo præcipue verificatur, ut si cognoscens corporeum sit, solum res corporeas intuitivè cognoscat, spirituales verò solum abstractivè, & per modum corporis: si cognoscens sit compositum, solas res compositas intuitivè cognoscat; si verò aliqua sit omnis compositionis expert, sub illius objectum, saltem connaturale, intuitivè non cadat, sed ad summum abstractivè, & concepta adinstar rei compositæ, cujus rationem, & exempla supra adduximus à num. 94. Sed Deus clarè visus, cum sit

Tom. 1.

actus in se purissimus, omni prorsus compositione caret, ut ibidem diximus; ergo non potest intuitivè cognosci, nisi à natura, quæ si nillem habeat modum essendi; alioqui semper cum aliqua compositione concipitur; sed hujusmodi natura est sola divina; ergo Deus intuitivè cognitus superat facultatem naturalem intellectus creati, idque non solum ad recipiendam, sed etiam ad eliciendam Visionem beatam.

134. Opposita sententia tribui potest Durand. in 4. dist. 49. quest. 2. num. 24. quatenus impotentiam naturalem intellectus creati ad videndum Deum in eo solum collocat; quod Deum non cognoscat, nisi ex rebus creatis, & sensatis, & hoc sit ei impedimentum, ne Deum in se videat, prout supra diximus num. 84. quo impedimento divinitus sublato, existimat, statim intellectum creatum elicere Visionem beatam absque lumine, aut concursu alio supernaturali ex parte potentia, quo aperte significat dari in eodem intellectu virtutem elicitivam completam Visionis beatæ.

135. Pro eadem sententia stat Major in 4. dist. 49. quest. 4. ad argum. 3. contr. 3. conclus. nec dissentit. Scot. supra cit. num. 83. dato, quod existimet, supernaturalitatem Visionis beatæ collocandam dumtaxat in eo, quod conjunctio Essentia cum intellectu creato à sola libera Dei voluntate pendeat absque alio supernaturali concursu ex parte potentia, prout diximus loco proxime citato; quæ opinio eidem tribui solet in quodlib. quest. 14. art. 2. & in 1. dist. 3. quest. 2. cum Lychet. Pro illa etiam videtur stare P. Vasq. 1. part. d. 43. cap. 5. dum late probat, si Essentia divina concurrat ad Visionem beatam loco speciei impressæ, superfluum fore lumen gloriæ ex parte potentia, cum satis sit concursus supernaturalis Essentia, qui solum est ex parte objecti, quo dato bene ex eo inferitur, intellectum creatum in ratione potentia habere efficaciam completam respectu Visionis beatæ, licet ipse P. Vasq. illam appellet incompletam, quatenus ex se est indeterminata ad quodlibet ens intelligendum, quoad usque per speciem objecti determinetur, & compleatur: Pro illo tamen:

136. Obijcies: Plures causæ propriæ, & proximæ, etiam invicem ordinatæ, non possunt concurrere ad eundem effectum, nisi singulis in effectu producto respondeat peculiaris aliqua ratio saltem virtualiter distincta, ut patet in Visione albi v. g. quæ duas rationes includit virtualiter distinctas, quarum prima est, quod sit visio, & respondet potentia videndi, non autem speciei impressæ relutanti ab objecto, & concurrenti cum ipsa potentia ad eliciendam visionem; secunda verò, quod sit albi, quæ ita respondet speciei impressæ emissæ ab objecto, ut potentia prout sic respondere non possit, sicque de aliis exemplis: atqui si ad Visionem beatam concurrant simul Essentia divina loco speciei impressæ, potentia intellectiva, & lumen gloriæ, deberet singulis respondere sua peculiaris ratio virtualiter distincta in ipsa visione producta, quod tamen est falsum; siquidem nulla datur specialis ratio, quæ respondere possit lumini gloriæ; ergo illius concursus ad visionem est omnino superfluous; consequenterque in potentia concurrente cum sola essentia datur virtus adæquata, & completa ad visionem eliciendam.

137. Probatur minor quoad secundam partem; major enim, & consequentia sunt manifestæ, quia in Visione beata triplex est ratio virtualiter distincta: prima cognitionis, seu intellectus; secunda essentialis objecti, nempe beatifici; tertia claritatis, seu

• C 2 evidentiæ

evidentiæ, secundum quam dicitur intuitiva, & quidditativa, sed nulla ex his respondet lumini gloriæ: siquidem prima respondet potentia intellectiva: secunda essentia concurrenti loco speciei: tertia eidem essentia: siquidem cum non ponatur loco cuiuslibet speciei, sed speciei quidditativæ, & intuitivæ, suapte naturâ facit videre Deum sicuti est; ergo cum præter assignatas rationes nulla alia detur in visione, quæ possit lumini gloriæ respondere, vel auxilio supernaturali elevanti potentiam in ratione potentia elicitivæ illius; neque enim supernaturalitas visionis est specialis ratio, cuius ratione requiri debeat tale lumen, sive auxilium; siquidem eo ipso, quod visio est clara, & intuitiva Dei, produciturque ab Essentia loco speciei ut emissæ ab objecto supernaturali, supernaturalis evadit, ut per se patet; ergo &c.

138. Respondeo primò maiorem esse veram, quando plures illæ causæ ita concurrunt, ut singulæ sint in suo genere completæ, & adequatæ; tunc enim singulis respondent singulæ rationes, saltem virtualiter distinctæ in effectu producto, ut fit in exemplo adducto cognitionis albi, in quo tam species, quàm potentia sunt in suo genere causæ completæ: non ita verò quando fuerint in suo genere incompletæ, ut in productione Visionis Beatæ sunt intellectus, & lumen gloriæ; nam seorsim sunt in ratione potentia causæ incompletæ, & inadæquatæ illius; adæquata autem, & completa, quando simul illam producant; sicque mirum non est, quod lumini non respondeat ratio aliqua specialis in effectu distincta ab ea, quæ potentia respondet.

139. Respondeo secundò negando minorem quoad ultimam partem, & consequentiam probationis illius etiam quoad ultimam partem, falsò enim existimat P. Vasquez supernaturalitatem Visionis beatæ reduci posse ad solum concursum Essentia concurrentis loco speciei; necessariò enim concurrere debet aliquid supernaturale ex parte potentia, sive id sit lumen, sive auxilium peculiare, ut ex hoc duplici principio supernaturali causetur in effectu supernaturalitas, quæ ex quolibet seorsim, quia est incompletum, prodire non potest, ut ex infra dicendis constabit.

140. Addo, quia si ratio illa P. Vasq. aliquid probaret, etiam concluderet, superfluum esse lumen, habitum, sive auxilium supernaturale ex parte potentia ad producendum quemlibet alium actum supernaturalem, tam intellectus, quàm voluntatis; siquidem cum ratio cognitionis, & volitionis sufficienter respondeat potentia; ratio verò supernaturalitatis, & quod sint talis, vel talis objecti, satis reduci possit ad propositionem objecti per species impressas, aut per actum intellectus, vel voluntatis exercitâ, non datur in effectu producto prædicatum aliquod peculiare, quod lumini, habitui, sive auxilio supernaturali respondeat; sed hoc argumentum non probat in aliis actibus supernaturalibus; ergo neque in visione beata. Scio P. Vasq. cit. cap. 5. num. 21. ad propositam instantiam saltem in actibus fidei respondere; cum tamen illius responsio non multum urgeat, debeatque respondere in aliis actibus supernaturalibus, ab ea confutanda abstinere.

SECTIO VII.

Utrum possibilis sit substantia intellectualis creata, cui connaturalis sit visio intuitiva, & clara Dei?

141. ACTENIS probavimus, non posse intellectum creatum, qui de facto datur, naturaliter Deum videre, quia in ratione potentia Deum intuitivè videndis virtutem habet insufficientem, & incompletam; nunc in præfata Sectione inquirendum nobis est: utrum saltem de potentia Dei absoluta possibilis sit substantia aliqua intellectualis in prædicta ratione videndi Deum habens sufficientem, & completam virtutem naturalem, seu cui debita & connaturalis sit Visio beata? Hanc licet quæstionem jam tractaverimus in *Met. tract. 1. d. 3. à num. 499.* quia tamen ad præcipua est in hac materia, minimè prætermittendam iudicavimus: Pro quâ:

142. Advertendum est, illi substantia dici posse connaturalem Visionem beatam, quæ suapte naturâ talis fuerit, ut posito tantum universali concursu causæ primæ, connaturaliter sibi vendicet principia necessaria ad productionem, & receptionem Visionis beatæ, qualia sunt ex una parte potentia cognoscitiva intellectualis sufficiens, & completa in ratione potentia ad cognitionem intuitivam Dei producendam; ex altera verò parte species impressa etiam intuitiva Dei, aut Essentia Divina loco speciei concurrens ad productionem illius: Hoc posito.

143. Conclusio sit: Impossibilis est substantia creata intellectualis, cui connaturalis sit Visio beata. Ita *D. Thom. 1. part. quæst. 12. art. 4. & 5. & 1. 2. quæst. 5. art. 5. & lib. 3. contr. gent. cap. 52. Henricus quodlib. 4. quæst. 9. Scot. in 4. dist. 49. q. 11. fine, Cajet. 1. p. q. 12. a. 5. P. Valent. 1. p. q. 12. punct. 3. §. nihilominus. P. Soar. lib. 2. de attrib. cap. 9. num. 2. P. Vasq. 1. part. d. 44. cap. 1. num. 3. P. Albertin. q. 2. & 3. Theolog. ex 1. princip. physico. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 3. sect. 2. à num. 10. P. Gil. tom. 2. tract. 3. à cap. 12. Zumel. a. 4. q. unica. Pesant. a. 5. d. 5. P. Soar. Iusur. in Met. tr. 1. d. 3. num. 404. P. Ar. artin. d. 7. de Deo, sect. 5. & 6. P. Egid. d. 4. de actib. supernat. dub. 2. num. 33. P. Arrub. d. 21. cap. 2. n. 4. P. Amicus d. 9. sect. 6. n. 145. P. Preposit. 1. part. q. 12. art. 5. dub. 3. num. 40. P. Granad. tr. 4. d. 2. n. 7. P. Fasol. 1. part. q. 12. art. 4. dub. 1. P. Herice tract. 4. d. 48. cap. 4. num. 63. P. Compton. tom. 1. d. 11. sect. 1. n. 5. & alii.*

144. Probatur primò ex Sacra Pagina Matt. 11. *Nemo novit Filium, nisi Pater, neque Patrem quis novit, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare.* Et 1. Cor. 2. *Ea quæ sunt Dei nemo novit, nisi Spiritus Dei.* Ex quibus locis duo colligunt SS. Patres: Primum, propriū esse divinarum Personarum Divinitatem, & se ipsas clarè intueri: Secundum, Filium & Spiritum sanctum esse propriè Deum, quia naturaliter Divinitatem, Personas Divinas, & occulta Dei clarè intuentur; sed quæ sunt propria Dei, nulli creaturæ, etiam sanctibili communicari possunt; alioquin esset & non esset creatura, quod manifestè implicat: esset, ut supponitur: non esset, quia cum haberet illud, quod est proprium Dei, esset etiam Deus; ergo &c. Confirmatur ex 1. ad Tim. 6. *Qui lucem habuit inaccessibilem, quem*

quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest. Et Joan. 1. Deum nemo vidit unquam. Et Psalm. 17. Posuit tenebras latibulum suum. Et ad Rom. 6. ubi loquens de Visione beata, illam absolute appellat gratiam Dei: ibi; Vita aeterna gratia Dei; non esset autem gratia, si alicui creatura deberetur; ergo &c.

145. Probatur secundò autoritate Sanctorum Patrum. D. Aug. lib. 12. cap. 1. ibi: Quia verò, inquit, creatura est, hoc non ex se potest, quia ex nihilo creata est, sed ex illo, à quo creata est: ubi secundum D. Aug. impotentia creaturae, ut suis viribus videat Deum, ex hoc præcisè oritur, quod sit creatura ex nihilo facta, sed substantia illa, ut supponitur, esset creatura ex nihilo facta; ergo non posset ex se, sive propriis viribus fieri beata; consequenterque impossibilis est talis substantia creata, cui connaturalis sit Visio beata. Confirmatur ex D. Cyrilli lib. 1. in Ioan. cap. 13. Creatura, inquit, cum serva sit, nutu tantum & voluntate Patris ad supernaturalia vocatur. Neque verba intelligenda sunt de creatura, ut quæ solum de facto datur, sed etiam de possibili, alioqui hæc non esset serva Dei, quod non est dicendum. Idem habet lib. 4. de Trinit. ad initium. Et habent D. Basil. Apolog. ad Cesarium. D. Anselm. D. Athan. D. Damascen. & alii apud P. Gil. cit. cap. 14.

146. Probatur tertio, rationibus: Prima, quia Visio beata est operatio secundum substantiam supernaturalis, ut est communissimum in Theologia, & videre est apud P. Soar. cap. 8. P. Vasq. d. 47. cap. 6. & 1. 2. d. 22. cap. 2. P. Sal. tom. 1. in 1. 2. quest. 3. tract. 2. d. 3. sect. 1. tum quia gratia, fides, spes, charitas, & cætera dona gratiæ, & gloriæ in via, & in patria sunt entitates simpliciter ordinis divini, & quoad substantiam supernaturales, ut ex Scripturâ, Conciliis, & Patribus ostendunt Doctores proximè citati; sicq; à fortiori talis erit Visio beata, cum sit earum finis, perfectissima Dei participatio, & cōiunctio cum summo bono; ergo nequit esse connaturalis alicui substantiæ creatæ, aut creabili; siquidē de ratione entis secundum substantiam supernaturalis est, ut nulli substantiæ creatæ, aut creabili conveniat, aut commensuretur secundum principia intrinseca talis naturæ; alioqui erit, & non erit supernaturalis; sic autem conveniret, & commensuraretur Visio beata, si esset connaturalis alicui substantiæ, saltem creabili; ergo &c.

147. Secunda, quia impossibilis est substantia creata, quæ sit actus omnino purus, idest carens omni compositione, sive ex essentia, & existentia; sive ex genere, & differentia; materia & forma; natura, & subsistentia; substantia, & accidentibus; alioqui esset actus omnino purum non esset proprium solius Dei, quod tamen demonstravimus in Met. tract. 1. d. 3. à num. 295. ergo etiam impossibilis est substantia creata cui connaturalis sit Visio beata; siquidem Essentia Divina non potest connaturaliter videri, nisi à natura, quæ sit actus omnino purus, prout supra diximus. num. 94. & 133. nulla autem substantia est creabilis, quæ aliqua ex prædictis compositionibus careat; ergo neque quæ Deum connaturaliter videre possit.

148. Confirmatur primò, quia modus essendi Dei per modum actus puri, & omnino simplicis, infinitè excedit modum essendi creaturarum, non solum actualium, sed possibilium; ergo infinitè superat earum modum operandi, ac proinde intelligendi; consequenterque à nulla potest intuitive videri connaturaliter. Secundò, quia Visio beata non potest esse connaturalis, nisi potentia, quæ in ratione potentia sit completa; sed nulla est factibilis in tali

ratione completa; alioqui etiam foret factibile accidens naturale in sua ratione magis, aut saltem æquè perfectum, & proportionatum Deo videntio, atque est accidens supernaturale, quale est lumen gloriæ; ergo &c.

Tertia, idem foret possibilis substantia, cui connaturalis esset Visio beata: aut quia foret possibilis substantia aliqua realis supernaturalis: aut cui connaturale foret lumen gloriæ, quod de facto datur in Beatis: aut quia foret possibilis intellectus, qui naturali sua facultate Deum clarè attingeret: Non primum, tum quia impossibilis est substantia realis supernaturalis, ut latè probavimus in Met. tract. 1. d. 5. à num. 425. tum etiam quia supernaturalitas desumitur per ordinem ad subiectum, ut docet P. Vasq. 1. part. d. 44. cap. 1. P. Sal. 1. 2. d. 3. sect. 2. num. 14. & alii; cum autem nulla substantia sit possibilis inapte natura respiciens subiectum, ut diximus in Met. tract. 1. d. 5. à num. 183. neque etiam supernaturalis. Non secundum, quia non minus supernaturale est lumen gloriæ, quàm Visio beata; cum sit ultima dispositio ad illam, sicque ejusdem ordinis cum illa; & sicut per gratiam adoptamur in filios, traducimurque in ordinem superiorem, & divinum, ita per lumen gloriæ consumatur unio cum Deo inchoata in via per gratiam; sed impossibilis est substantia, cui connaturalis sit Visio beata, aut gratia; ergo & cui connaturale sit lumen gloriæ. Non tertium, quia aut talis intellectus esset naturalis, aut supernaturalis: Non primum, alioqui non posset producere Visionem beatam supernaturalem: Non secundum, cum enim deberet esse proprietas alicujus substantiæ, aut hæc esset etiam supernaturalis; & hoc non; jam enim probavimus esse impossibile: aut naturalis, & hoc etiam non; alioqui jam ens simpliciter supernaturale diceret ordinem ad subiectum naturale, quod est contra rationem entis supernaturalis; ergo &c. Vide quæ diximus in Met. tract. 1. d. 3. à num. 499. & P. Sal. cit. sect. 2. à num. 14. ubi plures adducit rationes pro hac sententia.

Oppositum tenent Major. in 4. dist. 49. q. 4. fine. P. Ripal. de Entre supernat. lib. 1. d. 23. sect. 1. num. 2. P. Becan. 1. part. cap. 9. quest. 5. P. Arriag. 1. part. d. 5. sect. 7. P. Alarcon. tract. 1. d. 2. cap. 8. num. 9. inclinatur P. Mol. 1. part. quest. 12. art. 5. d. 2. ubi expresse asserit, se nihil velle statuere, sed tantum difficultates proponere, quarum vim, & sententiæ definitionem aliorum iudicio modeste committit, additque, multa decursu temporis aliorum examine paulatim appensa, & quasi suffragiis comprobata tunc asseruntur, quæ privato iudicio statim prolata temerè effectirentur. Favent etiam P. Valent. P. Herice, P. Albertin. & P. Præposit. cit. quatenus dicunt sententiam negativam, licet sit longè probabilior, non tamen demonstrari, ita ut contraria sit improbabilis, aut temeraria, & periculosa, ut dicit P. Sal. cit. Igitur pro illa:

Argues 1. Omne genus substantiæ est nobilius omni genere accidentium; ergo intra illud debet dari aliqua substantia multò perfectior quolibet accidente; sed hæc non apparet, nisi detur aliqua, cui connaturalis sit gratia, Visio Beata, lumen gloriæ, & alia accidentia supernaturalia; ergo &c. Omisissis aliis solutionibus, quibus aliter, atque aliter Doctores satisfaciunt huic argumento juxta varias sententias de nobilitate accidentium supernaturalium comparatione substantiæ. Respondeo cum D. Thom. in 1. dist. 17. quest. 1. art. 1. ad 6. P. Fons. lib. 7. Met. cap. 1. quest. 2. sect. 4. P. Soar.

in Met. d. 32. sect. 2. & rom. 1. in 3. part. d. 9. sect. 2. P. Vsq. 1. part. d. 214. cap. 2. num. 17. & aliis, quamlibet substantiam, etiam corpoream realem, imò & modalem, esse simpliciter nobiliorem quolibet accidente, etiam supernaturali, licet hoc sit nobilius saltem secundum quid, quamlibet substantiâ naturali, prout jam latè diximus in Met. tr. 1. d. 5. sect. 14. à mem. 326.

152. Et hujus ratio est, quia quando aliqua entitas includit in suo conceptu formali unum saltem gradum perfectiorem omnibus, qui in alia includuntur, illam simpliciter excedit in nobilitate; ut patet in formica, & quolibet alio animali etiam imperfecto, quod simpliciter est perfectius & nobilius cælo, quia includit gradum viventis simpliciter perfectiorem omnibus gradibus in cælo inclusis; sed quamlibet substantia in suo conceptu formali includit gradum suâpè naturâ existendi per se, qui perfectior est omnibus inclusis in accidente, etiam supernaturali; siquidem hi omnes, etiam ipsa supernaturalitas, ordinantur ad substantiam ut ad suum perfectibile ultimum, per ordinem ad quod fiunt, esse participant, & conservantur; ergo quamlibet substantia est simpliciter perfectior quolibet accidente, etiam supernaturali; licet hoc sit illâ nobilius secundum quid ratione supernaturalitatis, quam includit, prout diximus loco proximè citato: & in hoc sensu intelligendi sunt Doctores asserentes accidentia supernaturalia esse præstantiora quamlibet substantiâ naturali.

153. Argues 2. Nulla in hac substantia apparet contradictio; imò pro illa sunt probabiles rationes; ergo Deo non est deneganda ejus productio de possibili; solum enim id, in quo apparet contradictio, Deo non concedimus. Respondeo negando antecedens; & ea est: primò, quia jam Visio beata esset, & non esset gratia: esset, ut supra diximus ex D. Paulo: non esset, quia esset debitum; nam quod connaturale est, debitum est. Secundò, quia deberetur, & non deberetur: deberetur, quia esset connaturalis: non deberetur, quia cum sit hæreditas Dei; & creatura sit illius serva, hæreditas servo non debetur.

154. Argues 3. Substantiæ perfectiori perfectiora debentur accidentia; sed Deus potest condere substantiam perfectiorem, & perfectiorem in infinitum; ergo eidem deberentur similia accidentia; sed non apparent accidentia, quæ tali substantiæ essent connaturalia, nisi forte sint gratia, lumen gloriæ, & Visio beata; ergo &c. Respondeo negando probationem argumenti; licet enim substantiæ perfectiori in infinitum, cujus possibilitatē non negamus, deberentur accidentia perfectiora in infinitum, non idè sequitur eidem deberi gratiam, lumen gloriæ, & Visionem beatam, aut ali-quod accidens supernaturale, sed solum nobiliora in suo ordine naturali, quod ad plurimum probat argumentum; non autem quod eidem deberentur nobiliora in ordine supernaturali, qualia sunt gratia, lumen gloriæ, & Visio beata.

155. Argues 4. Idè impossibilis esset talis creatura, quia aliqua sunt Scripturæ loca, ex quibus constat, Deum non posse connaturaliter videri ab aliqua creatura; sed prædicta loca sufficienter explicantur de invisibilitate Dei: aut in ordine ad oculos corporeos: aut in ordine ad creaturas, quæ de facto dantur; ergo per intellectum, & creaturam creabilem videri poterit. Respondeo negando minorem quoad utramque partem: quoad primam, quia respectu oculorum etiam Angelis, & anima rationalis sunt invisibiles; ergo invisibilitas illa spe-

cialis Dei, quantum specialissimè dicitur invisibilis, non est intelligenda de sola invisibilitate respectu oculorum, sed intellectus etiam possibilis.

Quoad secundam partem, non possunt sic explicari citata loca. Primò, quia ex Trid. sess. 4. decret. 2. & ex definitione 5. Synod. approbata à Concil. Lateran. sub Martino I. consult. 5. nobis non licet recedere à sensu Scripturarum communiter accepto, & exposito à Sanctis Patribus; hi autem communiter exponunt prædicta loca de creaturis etiam possibilebus: quod si aliqui de solis creaturis de facto mentionem faciunt, ab aliis de possibili præcindunt, de quibus tamen id non affirmant. Secundò, quia alioqui non bene probaret Concil. Lateran. Immortalitatem animæ ex illo Christi Domini. Matth. 10. 28. Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: posset enim quis respondere id intelligi in ordine ad creaturas de facto, & non de possibili; nullus autem hic talem admittit explicationem; ergo neque illic admitti debet.

Argues 5. Deus potest facere intellectum in virtute intelligendi perfectiorem, & perfectiorem sine termino; ergo æqualem conjuncto ex intellectu, & lumine gloriæ; sed huic connaturalis est Visio beata; ergo & illi. Respondeo negando consequentiam: licet enim Deus possit efficere intellectum ita perfectiorem (quod non implicat,) nunquam tamen foret æqualis tali conjuncto in perfectione.

Instabis: Conjunctum illud ex intellectu, & lumine gloriæ est quid finitum, & finita virtutis; ergo potest æquari in perfectione ab illo intellectu perfectiori creabili. Respondeo negando consequentiam, diversa ratio est, quia illud augmentum virtutis in intellectu creabili semper fieret intra eundem ordinem naturalem: at verò conjunctum illud semper est in ordine supernaturali, quem nullum naturale ut sic adæquare potest, si cætera sint paria. Patet exemplis, licet enim potentia videndi accrescat in perfectione, nunquā adæquabitur intellectui, quia sunt in diverso ordine, & genere, nempe corporis, & spiritus. Similiter licet à Deo fiant animalia, imò & homines in infinitum perfectiores, nullus erit Angelo æqualis, (sicq; de aliis,) ob proportionalem rationem; ergo à fortiori quando res fuerint in diverso ordine naturali, & supernaturali.

Argues 6. Possibilis est substantia adæquans in perfectione conjunctum ex intellectu, & lumine gloriæ; sed huic connaturaliter debetur Visio beata; ergo etiam illi. Respondeo negando consequentiam: argumentum enim si aliquid concluderet, etiam probaret Visio nem beatam jam de facto deberi omni substantiæ intellectuali creatæ; siquidem omnis est nobilior & perfectior illo confiato, cui si debetur Visio beata est ut causæ instrumentali, cum sit instrumentum Dei: substantiæ autem illi, si daretur, deberetur ut causæ principali, quod implicat.

Argues 7. Conjunctum ex intellectu, & lumine gloriæ est creatura; & tamen ei debetur gloria, seu hæreditas; ergo etiam deberi posset illi substantiæ, licet esset creatura. Respondeo distinguendo minorem: debetur gloria, seu hæreditas simpliciter, & absolute; nego minorem: secundum quid, & ex suppositione prioris gratiæ jam factæ; concedo minorem: tale enim debitum cum jam fundetur in primo favore, seu gratiâ, siquidem jam est gratia illud lumen, in quo debitum illud fundatur, non est debitum simpliciter, sed solum secundum quid, &

exsuppositione, quod facta sit prima gratia: at verò illi substantiæ, si foret possibilis, deberetur simpliciter; siquidem non supponeret lumen supernaturale gratis datum, sed etiam debitum.

161. Argues 8. Perfectio Visionis Beatae est finita; ergo possibilis erit substantia aliqua creata, cui sit connaturalis. Respondeo negando consequentiam: Primò, quia creatio ex nihilo est finita; & tamen nulli creaturæ, etiam possibili potest ut causæ principali connaturaliter competere. Secundò, quia alia dona supernaturalia sunt etiam finita; & tamen nulli substantiæ creatæ reali possunt connaturaliter competere. Tertiò, quia omnis auditio est finita; & tamen nulli potentiæ visivæ potest etiam divinitus competere, cum sit extra illius objectum; ergo similiter de Visione Beata.

162. Argues 9. De ratione accidentis quæ talis est, dicere connaturalem ordinem ad aliquod subiectum, cum sit essentialiter ens in alio; sed Visio Beata est accidens; ergo etiam dicit similem ordinem ad aliquod subiectum; sed hunc ordinem non dicit ad subiectum aliquod, sive substantiam naturalem; alioqui non esset supernaturalis; ergo ad aliquam supernaturalem possibilem; consequenterque possibilis est substantia, cui connaturalis sit Visio Beata.

163. Respondeo, licet sit de ratione accidentis quæ talis dicere connaturalem ordinem ad subiectum, non tamen inde sequi, quod id sit etiam de ratione Visionis Beatae; sicut non sequitur: *De ratione substantiæ quæ talis est esse indifferenter ad corpus, & ad Spiritum; ergo etiam id erit de ratione Angeli, vel Cæli.* Unde Visio Beata, & cætera accidentia supernaturalia, licet quæ accidentia absolute dicant connaturalem ordinem, & respectum transcendentalem ad subiectum, quæ talia tamen accidentia solum dicunt ordinem obedientialem, vel naturalem inchoatum ad illa subiecta, de quorum potentia, non quidem naturali, sed obedientiali, aut naturali inchoatâ educuntur; hæc autem subiecta sunt ipse substantiæ naturales.

164. Instabis: Ex possibilitate accidentis realis naturalis bene arguitur possibilitas substantiæ realis naturalis, ad quam illud dicat ordinem connaturalem; ergo etiam ex possibilitate accidentis realis supernaturalis, qualis est Visio Beata, bene arguetur possibilitas substantiæ supernaturalis, ad quam illa dicat ordinem connaturalem. Respondeo negando consequentiam: Primò, quia si argumentum valeret, etiam probaret, quod sicut de facto ex actualitate accidentis realis naturalis colligitur actualitas substantiæ realis naturalis; ita ex actualitate accidentis realis supernaturalis colligeretur actualitas substantiæ realis supernaturalis, quod non dicent. Secundò, quia cum accidentia sint entia in alio, postulant necessariò subiectum in quo sint, & a quo sustententur, & cum hoc respectu accidentis naturalis sit ipsa naturalis substantia, ideò ex possibilitate illius colligitur huius possibilitas: at verò aliter se res habet in accidente supernaturali; siquidem cum ejus subiectum sit substantia ipsa naturalis elevata, ideò ex possibilitate illius non colligitur possibilitas substantiæ supernaturalis.

165. Urgebis: Accidens naturale spirituale solum ordinatur ad subiectum spirituale naturale, & non ad corporeum; & accidens corporeum ad solum subiectum corporeum, & non ad spirituale; ergo etiam accidens supernaturale ad solum subiectum supernaturale ordinabitur, & non ad naturale.

Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia cum accidentia sint propter effectus, & ab eis non distinguantur, solum ordinantur ad ea subiecta, in quibus possunt eos præstare: cum autem accidens spirituale, neque divinitus, prout diximus in Physica, possit præstare suum effectum in subiecto corporeo; neque accidens corporeum in subiecto spirituali, ideò non solum ab illis non postulantur sed neque naturâ suâ ad illa ordinantur: at verò cum accidens supernaturale possit divinitus præstare suum effectum in subiecto naturali, ut de facto præstat gratia in anima, ideò licet ab illa non postuletur, ad illam tamen à natura ordinabitur, quod satis est, ut dicatur habere subiectum connaturaliter, & aliud connaturale non postulare.

166. Argues 10. Ideò esset impossibilis illa substantia creata, quia implicat creatura rationalis, cuius merita Deus remunerare non possit per Visionem Beata, per quam, cum esset debita, talis creatura non remuneraretur; sed talis creatura merita non haberet remuneranda; siquidem status Beati est incapax meriti, talis autem creatura esset beata; ergo &c. Respondeo data majori (neque enim illud est fundamentum, ex quo negamus possibilitatem talis creaturæ) negando minorem, ad cuius probationem dicimus, statum Beati esse incapacem meriti, non ab intrinseco, seu ab intrinseca natura; sed ab extrinseco propter dispositionem, & Providentiam Divinam, qua Deus ita disposuit, ut ibi meritum non daretur, ut communiter docent Theologi. Unde ex natura rei creatura illa, licet Beata, posset mereri, si Deus aliter disponderet statum merendi, ut in re poterat disporre, quo dato, illius merita non posset Deus remunerare. Accedit, quod sicut in creatis non semper intellectus cognoscit omnia objecta, quæ cognoscere potest naturaliter, sed prout à voluntate applicatur, vel occasiones offeruntur: ita etiam illa creatura posset non semper ab intrinseco Deum videre, sed aliquando carere tali visione, & interim mereri, quo dato, non posset postea per ipsam visionem remunerari, cum esset ei debita, quod tamen videtur implicare.

SECTIO VIII.

Cujus censura digna sit contraria Sententia?

167. UAMVIS P. Sal. cit. n. 20. contrariam Sententiam dicat periculofam: Zumel. 1. p. q. 12. d. 2. omninò falsam, & rejiciendam: Cabrer. 3. p. q. 2. a. 12. d. 12. Nazari. 1. p. q. 12. art. 5. temerariam; simpliciter tamen dicendum, quod careat omni censurâ, nec sit improbabilis: tum quia nec ex Scriptura, nec ex ratione convincitur falsitatis, ut statim videbimus: tum quia nobilissimi Philolophi, & doctissimi Theologi ei favent, saltem ut non improbabili, quales sunt P. Molin. cit. 1. p. q. 12. a. 5. d. 2. P. Valent. 1. p. q. 12. pun. 3. §. Nihilominus. Major in 4. dist. 49. q. 4. P. Herice cit. tract. 4. d. 48. cap. 4. n. 63. P. Preposit. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 3. P. Becan. 1. p. cap. 9. q. 5. P. Arriaga 1. p. d. 5. sect. 7. P. Albertin. q. 2. & 3. ex 1. princip. Philosop. P. Hurt. in Phys. d. 7. sect. 1. quorum plures ait P. Ripal. cit. n. 2. quod illam teneant, licet desimulanter, nescio tamen quo jure, nam P. Valent. & alii vix, aut solum

solum illi faveant, ut non improbabilis; citat etiam Durand. Ocham. Bacon. Gabr. & Magistros aliquos Salmanticenses, qui aperte eam tuentur, quos tamen videre non potui. Ego verò nullum Authorem legi, qui illam dicat probabilem, sed tantum non improbabilem, ut dicit P. Alarcon. *cit. tract. 1. d. 2. cap. 8. num. 9.* imò & ipse P. Ripal. licet P. Herice cit. probabilem innuat, quatenus nostræ adhaeret ut probabiliori: Scio tamen plures Sapientissimos Magistros in Eborensi, & Conimbricensi Academia illam tenuisse, posseque ut non improbabilem sic probari.

168. Primò, quia Deo, ejusque Divinæ Omnipotentiae solum id denegandum est, quod manifestè repugnat, aut contradictionem involvit; sed in possibilitate talis creaturae nulla apparet repugnantia, aut contradictio, ut ex infra dicendis constabit; ergo possibilis est ejus productio, & Deo minimè deneganda.

169. Secundò, quia non repugnat substantia supernaturalis tantæ perfectionis, quæ æquet, imò superet perfectionem conflati ex intellectu, & lumine gloriæ, cum hoc sit finitum; sed Visio Beata debetur illi conflato, quin sequatur aliqua implicancia; ergo etiam sine illa deberetur tali substantiæ.

170. Dicent primò, argumentum, si valeret, probare etiam Visionem Beatam deberi substantiæ naturali, utpotè quæ etiam excedit in perfectione illud conflatum, prout supra diximus. Sed contra, quia fundamentum procedit de substantia possibili supernaturali, quæ solum excederet in perfectione conflatum illud, cui si debetur Visio Beata, cur etiam non poterit tali substantiæ deberi?

171. Dicent secundò, dato, quod possibilis sit substantia superans conflatum illud in virtute supernaturali intelligendi, adhuc illam non posse videre Deum connaturaliter. Patet, quia virtus talis substantiæ esset diversæ ordinis; ergo licet esset æqualis, aut major in perfectione, non idè sequeretur, posse Deum videre connaturaliter. Confirmant, quia licet oculus habeat majorem virtutem sentiendi, quàm auditus, vel odoratus, non idè sequitur, quod oculus naturaliter percipiat sonum, aut odorem; nam proportio potentiae ad objectum non est tantum commensuranda, & trutinanda penes quantitatem virtutis, quantum penes qualitatem; ergo licet virtus intelligendi in illa substantia esset major, quàm in illo conflato, cum tamen foret diversæ ordinis, non idè sequeretur, posse Deum connaturaliter videre.

172. Sed contra, quia, ut bene notat P. Molin. Deus, cum sit maximè intelligibilis, est intra objectum ejusque intellectus, sicque videtur etiam esse intra objectum intellectus illius substantiæ, quam dicimus possibilem; sed hæc, ut supponimus, æquaret, aut superaret virtutem intelligendi illius conflati; ergo sequeretur, posse Deum connaturaliter videre, sicut illum videt tale conflatum. Ad confirmationem datur diversa ratio, quia sonus, & odor sunt extra objectum potentiae videndi; ideoque licet hæc sit major in virtute sentiendi, non sequitur posse naturaliter, imò neque divinitus videre sonum, aut odorem, quia nulla potentia potest ferri extra suum objectum.

173. Oppones 1. Varia sunt loca Sacrae Scripturae, ex quibus Sancti Patres colligunt, nullam creaturam posse Deum naturaliter videre, ut in 1. ad Tim. 1. *Regi seculorum Immortali, & Invisibili.* Et cap. 6. *Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest.* Et Psal. 17. *Posuit tenebras latibulum suum;*

& similia; ergo &c. Respondeo primò, ea loca posse intelligi de Visione corporca; non autem de intellectuali. Secundò (admissio quod debeant intelligi de Visione intellectuali,) solum ex illis locis probari, nullam substantiam ex his, quæ de facto dantur, & pro hoc statu, ac in via posse Deum naturaliter videre; non autem intelligi de possibilibus. Ita P. Ripalda.

174. Instabis: Sancti Patres asserunt, creaturam ex eo, quod talis sit, non esse per se beatam, sed per Deum, id est, ex gratia, & dono Dei; sed hæc ratio militat in omni creatura, etiam de possibili; ergo Sancti Patres loquuntur etiam de possibilibus. Probatur major autoritate D. Prosper. *Creatura variabilis bonum, inquit, quo beata sit, non est nisi Deus, quod ei non ex se ipsa est, quia ex nihilo creata est, sed ex illo, à quo creata est; ergo &c.* Respondeo D. Prosperum, sicut & alios Sanctos Patres in similibus testimoniis, solum velle, non esse possibilem creaturam, quæ sit per se, & naturā suā beatam objective, id est, quæ possit seipsam beare; hoc enim solum spectat ad summum bonum, qualis est solus Deus: non tamen negare creaturam, quæ possit connaturaliter producere effectivè suam beatitudinem, & possessionem formalem summi boni, nempe Dei.

Oppones 2. Si esset possibilis creatura connaturaliter beata, hæc nullo præmio posset à Deo remunerari; siquidem beatitudo esset ei necessariò debita independentè ab omni actione libera, & meritoria, ut autè detur præmium, & remuneratio, prærequiritur actio libera; alioqui potius esset debitum, quàm præmium, & remuneratio; sed implicat creatura, cujus merita Deus non possit remunerari; ergo & creatura, cui connaturalis sit Visio Beata. Respondeo 1. nullū videri absurdum, quod talis creatura non possit remunerari; sicut nullum est, quod Beatus de facto pro tali statu sit incapax meriti, quod Deus remunerari possit.

175. Respondeo secundo negando majorem; adhuc enim substantia illa posset mereri, & remunerari à Deo, non quidem Visione illā, ad quam haberet naturalem virtutem, sed aliā, quæ aut in intentione, aut in specie esset nobilior illā, quæ tali substantiæ connaturaliter deberetur, ita ut si substantiæ illi deberetur Visio intensa ut duo, vel attingens duo possibilia, posset accipere pro præmio Visionem, sive ejus intentionem ut quatuor, vel attingere quatuor possibilia.

176. Inferes: Ergo illa substantia, cum esset Beata, posset mereri; hoc autem non videtur dicendum; siquidem Beatus de facto est incapax meriti; sique talis deberet esse illa substantia. Respondeo concedendo illationem, ad cujus probationem dicimus cum communi Theologorum, Beatum de facto esse incapacem meriti ex lege extrinseca, & dispositione Dei, non tamen ab intrinseco, & ex natura rei; siquidem Visio Beata, quæ de facto datur ex natura sua non excedit statum meriti, sed solum id habet ex lege, & dispositione Dei extrinseca, quā sublatā, posset cum illius visione stare meritum: cum autem Deus circa beatitudinem talis creaturae posset non habere talem, sed aliam dispositionem, bene posset cum illius Visione stare meritum.

178. Oppones 3. Visio intuitiva Dei postulat Essentiam Divinam præsentem, ut particulare principium objective movens ad talem Visionem; sed implicat creatura habens hujusmodi postulantiam; siquidem talis postulantia videtur esse contra suamam Dei independentiam; ergo &c. Ref.

Resp. negando minorem, & ejus probationem; neque enim id est contra Dei independenciam. Patet r. quia conflatum ex intellectu, & lumine gloriæ habet connaturaliter talem postulantiam, habendi scilicet Deum præsentem tanquam principium particulare objectivè movens. Secundò, quia Angelus, & anima rationalis postulat Deum ut causam particularem concurrentem ad sui conservationem, idque absque ulla Dei indecentia; ergo etiam Essentia Divina absque ulla indecentia poterit postulari ab illa substantia, & ejus intellectu ut objectum specialiter movens.

179. Oppones 4. Ut aliquod principium cognoscens sit proportionatum ad cognoscendum objectum, debet habere æqualem immaterialitatem, & simplicitatem cum ipso objecto, juxta illud proloquium: *Modus cognoscendi sequitur modum essendi*; sed nulla creatura potest esse æquæ immaterialis, & simplex, ac Deus est; alioquin non esset proprium solius Dei, esse actum purissimum, ut alibi diximus; ergo &c.

180. Respondeo negando majorem: & patet primò, quia conflatum ex intellectu, & lumine gloriæ est compositum; & tamen est proportionatum ad eliciendam visionem intuitivam, & quidditativam Dei summè simplicis. Secundò, quia si detur Angelus, cujus subsistentia solum virtualiter distinguatur ab ejus natura (quod multi dicunt non implicare, prout alibi diximus in Metaphysica,) adhuc poterit cognosci ab alio Angelo, cujus subsistentia modaliter, aut realiter distinguatur ab ejus natura; & tamen suppositum cognoscens non esset æquæ simplex, atque Angelus cognitus; ergo inter cognoscentem, & objectum cognitum non requiritur proportio quoad simplicitatem æqualem, aut non æqualem; alioquin cognitio Divina immaterialis non posset cognoscere rem materiale. Undè ad illud proloquium dicimus, intelligendum esse, aut quod non possit habere cognitionem illud, quod non habet esse, sive essentiam; aut quod cognitio eò debeat esse nobilior, quò suppositum nobilior fuerit, ita ut si suppositum sit spirituale, etiam spiritualis sit ejus cognitio; materialis autem, si illud materiale sit.

181. Oppones 5. Nulla substantia ex his, quæ de facto dantur potest naturaliter Deum intuitivè videre, ut contra Beguadas, & Beguinas definitum est in Concil. Viennens. in Clement. *Ad nostrum de Hereticis*; sed hoc solum provenit ex infinita distantia, quæ datur inter Deum, & creaturam etiam possibilem; omnis enim infinitè distat à Deo; ergo impossibilis est creatura naturaliter Deum videns. Respondeo negando minorem: nam etiam conflatum ex intellectu & lumine gloriæ est creatura infinitè distans à Deo; & tamen Deum connaturaliter videt. Undè Concil. cit. solum definit, non dari de facto creaturam substantialem, quæ naturaliter habeat virtutem eliciendi Visionem Beatam, nihil tamen definit circa substantiam de possibili.

182. Oppones 6. Creatura illa, cui naturaliter deberetur Visio Beatæ, esset impeccabilis; sed implicat creatura rationalis libera impeccabilis; ergo & naturaliter Beatæ. Respondeo primò, data majori, negando minorem; dicunt enim non implicare similem substantiam liberam impeccabilem, qualis esset illa, quæ licet haberet potentiam judicativam honesti, & turpis, haberet tamen potentiam appetitivam determinatam ad solum honestum amandū, & ad odiū habendum solum tur-

Tom. I.

pe; ita ut sola honestas esset illi objectum formale amoris, & sola turpitudine objectum formale odii.

Respondeo secundò negando majorem, talis enim creatura posset consistere sine Visione Beatæ actuali; siquidem posset non esse illi debita ab instanti suæ creationis, sed pro aliquo tempore determinato; consequenterque posset interim peccare.

184. Oppones 7. Impossibilis est creatura, cui connaturaliter debeatur cognitio futurorum intrinsecè contingentium; ergo etiam, cui connaturaliter debeatur cognitio clara, & intuitiva Dei. Respondeo primò cum aliquibus negando antecedens, putant enim probabilem opinionem asserentem non implicare talem substantiam, neque testimonia Scripturæ, aut Sanctorum Patrum in contrarium adducta convincere de creatura possibili, cum sufficienter explicari possint de creaturis, quæ de facto dantur.

185. Respondeo secundò, concessio antecedente, negando consequentiam; diversa ratio est: Primò, quia testimonia Sacræ Scripturæ clarius loquuntur de impossibilitate intellectus potentis naturaliter cognoscere futura intrinsecè contingentia, & secreta cordis, quàm de creatura potenti connaturaliter Deum intuitivè videre. Secundò, quia licet Deus sit in sua entitate nobilior objectum, quàm illa futura, & cordis secreta, ex horum tamen cognitione sequeretur maximum quoddam inconveniens, quatenus creatura naturaliter illa cognoscens derogaret dominio Dei, cui solum competere videtur judicare de rebus pertinentibus ad liberum arbitrium, & secreta cordis suarum creaturarum; neque rectè ageretur cum libero arbitrio creaturæ rationalis, si ejus secreta aliquam creaturam latere non possent: hujusmodi autem inconveniens non sequitur ex possibilitate creaturæ naturaliter beatæ. Neque ex eo, quod beata sit sequitur, quod cognoscat talia futura, & cordis secreta; siquidem conflatum ex intellectu, & lumine gloriæ debetur Visio Beatæ; & tamen non ei debetur cognitio talium futurorum, & secretorum cordis.

186. His ita discussis, satis patet hanc opinionem non esse improbabilem, ut asserunt tot sapientissimi Doctores, & Magistri, quorum unus P. Herice fatetur, rem esse sibi omnium difficiliorem proprium ferre judicium in hac controversia, ita ut si consideret rationes pro utraque parte, hæreat dubitabundus; si auctoritatem, negativam partem esse longè probabiliorem, sicque dum ab aliquo eximio Theologo res amplius non declaratur, parti neganti ut probabiliori subscribere. Adhuc tamen hac admissa opinione:

187. Quæres primò: Utrum hujusmodi creatura connaturaliter Beatæ videret Deum lumine à se distincto: an indistincto? Dico r. Talis creatura posset Deum videre lumine distincto. Probatur, quia nulla assignabitur repugnantia, aut implacantia in possibilitate luminis distincti, quo creatura illa Deum videat; ergo &c.

188. Dices: Lumen distinctum datur ad elevandam potentiam de se insufficientem ad videndum objectum; sed illa creatura haberet potentiam de se ad id sufficientem; ergo non videret lumine distincto. Respondeo majorem esse veram de lumine distincto, quod de facto datur: non autem de omni lumine possibili. Undè neganda est consequentia: neque enim implicat intellectus possibilis, cui deberetur hoc lumen gloriæ, quod de facto

D

facto

facto datur, aut aliud illi simile; sicque Deum videret lumine distincto.

189. Dico 2. Talis creatura posset Deum videre lumine indistincto. Probatur, quia non implicat creatura, quæ superet, aut saltem adæquet in perfectione constatum illud ex intellectu, & lumine gloriæ; sed hoc potest Deum videre absque lumine superaddito; ergo etiam sic posset eum videre illa creatura; ac proinde lumine indistincto.

190. Dices: Si illa creatura haberet lumen indistinctum, sequeretur, quod ejus visio esset perfectior visione Christi Domini; siquidem fieret naturaliter à nobiliori principio; sed hoc non videtur dicendum; ergo &c. Respondeo primò permitiendo sequelam: neque enim implicat, quod de possibili detur Visio Beata entitativè perfectior, quam Visio Beata Christi Domini. Imò multi dicunt Visiones Beatas de facto differre in perfectione pro diversitate essentiali, & specifica potentialium, eoque admissio, jam de facto datur Visio Beata, nempe Angelica, quæ sit entitativè perfectior, quam Visio Beata Christi Domini; sicque non repugnabit illa de possibili.

191. Respondeo secundò negando sequelam, quia ut docet *P. Ripal. d. 23. num. 30. & d. 37. sect. 4.* ex potentia inferiori in entitate potest oriri visio perfectior in modo tendendi in objectum; sicque Visio Beata Christi Domini posset adhuc esse perfectior, si non physicè ex parte principii, saltem moraliter, & appetitativè, ac in ratione beatitudinis ex perfectiori modo tendendi in objectum: tum quia clarius videret Essentiam Divinam: tum quia videret majorem numerum possibilem.

192. Respondeo tertio etiam negando sequelam in sententia docente, omnes actiones Christi Domini prodeuntes à natura humana subsistente per subsistentiam Verbi Divini, essentialiter petere subsistentiam Verbi ut complementum sui principii, cum actiones sint suppositorum. Undè prout sic, intellectiones Christi Domini (que in sententia *P. Ripal. num. 30.* sunt actiones alligatæ Unioni Hypostaticæ humanitatis cum Verbo,) ex hoc respectu superabunt intellectiones substantiæ creatæ supernaturalis; siquidem complementum subsistentiæ divinæ longè nobilior est, quam illud principium supernaturale talis substantiæ, licet indistinctum.

193. Quæres secundò: Utrum similiter dici possit, non esse impossibile, possibilem esse substantiam intellectualem ita imperfectam, ut non possit elevari divinitus ad Visionem Beatam? Negative. Probatur, quia de substantia, quæ connaturaliter Deum videret, communiter dicunt Theologi, quod esset in superiori ordine ab illo, in quo sunt substantiæ intellectuales de facto creatæ, de quibus est de fide, ut supra diximus, quod non possint connaturaliter videre Deum; ergo quod substantia illa possit Deum connaturaliter videre non erit impossibile; sed nulla est possibilis substantia intellectualis ita imperfecta, ut non sit in eodem ordine cum nostra anima, de qua constat ex fide, quod possit elevari ad Visionem Beatam; ergo non eodem modo dici potest, non esse impossibile, possibilem esse hanc, quo dicitur, non esse impossibile, possibilem esse illam substantiam. Undè:

194. Dico 1. Non solum est impossibile, sed etiam errori proximum asserere, quod possibilis sit substantia intellectualis purè spiritalis, quæ non pos-

sit divinitus elevari ad Visionem Beatam. Probatur, quia nostra anima potest sic elevari; sed talis substantia esset perfectior in modo essendi, & in modo operandi, qui sequitur modum essendi; siquidem abstraheret omnino à materia corporea, quod non habet nostra anima; ergo posset etià sic elevari. In quo syllogismo Major est de fide: Minor autem ita mihi videtur scientifica, ut aegrè negari possit, quod talis sit, ideoque conclusio est quasi theologica: & licet præcipue procedat de substantia simplici, extendi etiam potest ad substantiam compositam ex materia spiritali, si hæc possibilis est, de quo jam diximus in *Phyl.*

Dico 2. Improbabile est, & à vera Philosophia alienum, (quidquid in contrarium sentire videatur *P. Ripal. cit. n. 17.* asserere, possibilem esse animam intellectualem, quæ dicat ordinem ad materiam corpoream, & non possit elevari divinitus ad Deum clarè videndum. Probatur, quia licet talis substantia foret imperfectior in sua differentia essentiali, quam nostra anima, adhuc tamen esset intellectualis, ut supponitur; sed capacitas ad talem elevationem fundatur præcisè in ratione substantiæ intellectualis; ergo &c. Confirmatur, quia talis anima in modo essendi & operandi minis distaret à nostra anima, quam nostra distat ab Angelis; sed non obstante hac majori distantia, nostra anima potest, imò de facto elevatur ad videndum Deum, sicut & Angeli; ergo non obstante illa minori distantia, substantia illa poterit elevari ad videndum Deum, sicut elevatur nostra anima.

SECTIO IX.

Utrum Deus oculis corporeis; aut potentia aliquâ sensitiva, saltem creabili, videri possit?

DE utraque hac quaestione jam egimus in *Phyl. tr. 11. d. 2. à n. 54.* quia tamen de illis hoc loco agunt Theologi, & adeò sunt præcipue, minimè prætermittendas judicavimus, ideoque de illis sit:

Difficultas 1. Utrum Deus saltem de potentia absoluta, videri possit oculis corporeis? Negative. Ita *D. Thom. 1. p. q. 12. art. 3. ubi Caiet. Bannez. Zumel. P. Molin. P. Vafq. d. 40. cap. 2. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 6. Medin. & Conrad. cum D. Thoma. 1. 2. q. 3. a. 3. P. Sal. ibid. tract. 2. d. 5. sect. 1. num. 3. P. Gil. tom. 3. tract. 2. cap. 15. num. 3. P. Tanner. d. 2. q. 6. dub. 1. n. 7. P. Amicus d. 9. sect. 6. num. 122. P. Præposit. 1. p. q. 12. art. 3. P. Arrub. d. 18. cap. 1. n. 1. P. Arriaga 1. p. d. 6. sect. 1. P. Valent. 1. p. q. 12. punct. 8. P. Fajol. 1. p. q. 12. art. 3. P. Herice tr. 4. d. 43. cap. 1. à num. 1. P. Alarcon. tract. 1. d. 1. cap. 5. quorum alii censent esse de fide. Alii non esse expressè definitum, oppositum tamen esse manifestum errorem. Alii non esse dogma fidei, sed proximè ad illud accedere.*

Probatur primò autoritate Scripturæ *Exod. 33. Non poteris videre faciem meam, non enim videbis me homo, & viveret. Et Isai. 64. Sicut scriptum est, quod oculus non vidit, neque auris audivit. Et Joan. 1. & 1. Joan. 4. Deum nemo vidit unquam. Et 1. ad Tim. 1. Regi seculorum Immortali & Invisibili. Et c. 6. Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest. Et Rom. 1. ubi Attributa Dei appellantur Invisibilia Dei. Et 1. Cor. 2. Oculus non vidit, neque auris audivit, neque in cor hominis ascendit. Et ad Hebr. 11. de Moyse ait:*

ait: *Invisibilem tanquam videns sustinuisse*: & saepe alibi, quæ verba propriè, ut sonant, accipienda sunt, & ad minimum intelligenda comparatione facultatis, sive potentia corporea.

199. Probatur secundò autoritate Sanctorum Patrum apud Doctores citatos, præsertim P. Valent. ex quorum locis aliquorum hæreticorum errores refelluntur ut D. Athan. *orat. cont. Idola*. ubi genilibus exprobat, quod *Irrationali recordi à usi, rem visibilem Deum esse sinxerunt*. Et D. Epiph. *hæres. 70.* ubi refert, & refellit Anthropomorphitas, qui Deum corporeum esse putabant, dicebantque ipsum oculis cerni posse. Item D. August. *lib. 3. contr. Maximin. cap. 26. & lib. 2. de Trinit. cap. 8. & Epist. III. & 174. & 178.* D. Athan. in disput. cum Arrio in Concil. Nicæno. D. Iren. *lib. 4. cap. 37.* à quibus Arriani, & alii eorum errorem tenentes, refelluntur; exultabant enim, Filium Dei (consequenterque Deum,) secundum Naturam Divinam visibilem esse oculis corporeis. In hoc etiam errore fuerunt Novatiani apud D. Hieron. *lib. 2. contr. Rufin.* Imò & Celsus, contra quem scripsit Origenes octo libros, qui *lib. 7. Mentitur*, inquit, *Celsus contra nos dicens, quod speremus, nos Deum visuros oculis corporeis, &c.* hunc enim errorem per calumniam affingebat Celsus orthodoxis.

200. Probatur tertio rationibus: Prima, quia major improportio datur inter potentiam visivam, & Deum clarè visum, quam inter eandem, & objectum audibile, odorabile, aliaque objecta sensibilia quæ talia; siquidem hæc sunt corporea, & suapte naturâ sensibilia; Deus autem è contra spiritualis, & insensibilis; sed neque de potentia Dei absoluta fieri potest, quod visus percipiat audibile, odorabile, aliaque objecta sensibilia prout talia sunt, ut est constans Philosophorum sententia; ergo neque ut percipiat Deum clarè, & intuitivè. Confirmatur, quia difficilius est respectu oculi cognoscere Deum clarè, & intuitivè, quam cognoscere objectum visibile abstractivè; siquidem objectum visibile etiam abstractivè cognitum, naturale est, sensibile, & corporeum, qualis non est Deus; sed oculus neque divinitus elevari potest ad cognoscendum objectum visibile abstractivè; ergo neque ad cognoscendum Deum intuitivè.

201. Secunda, idè intellectus elevari potest ad Deum clarè, & intuitivè videndum, quia illum naturaliter cognoscit, saltem confusè; sed oculus neque sic confusè Deum cognoscit, ut constat; ergo neque eum poterit intuitivè cognoscere.

202. Tertia à priori, quia de ratione potentia vitalis quæ talis, & qualis est oculus, est concurrere ad cognitionem sui objecti per virtutem sibi connaturalem saltem inchoatam, & incompletam, ut patet: Primò in intellectu respectu Visionis Beatae, ut infra videbimus: Secundò, quia non aliter negamus posse lapidem, aut lignum elevari ad videndum Deum, nisi quia nullam habent suapte naturâ proportionem, & virtutem ad actionem illam, sicut illam habet intellectus creatus; sed oculus non habet similem virtutem inchoatam, & incompletam, ad videndum Deum; alioqui etiam à fortiori illam haberet, ut posset ferri in appetibile, & cognoscibile quæ tale, quod omnes fatentur esse impossibile; ergo &c.

203. Quarta, quia si oculus posset Deum attingere intuitivè, illum sic attingeret, aut per actum materiale; aut per spirituale: Non primum; siquidem representare rem spirituales est extra ca-

tem. 1.

pacitatem actus materialis: Non secundum; tum quia actus spiritualis non potest elici vitaliter à potentia corporea: tum etiam quia licet admittatur posse potentiam cognoscere passivè tantum se habendo per solam receptionem cognitionis productæ à solo Deo (quod aliqui admittunt, & nos alibi negavimus,) id tamen fieri non potest in potentia corporea cum cognitione spirituali, quæ, (dato quod possit poni in subiecto improportionato, ut alibi jam diximus) non posset in illa efficere suum effectum formalem sibi ergo &c.

Obijcies 1. Oculum noster post resurrectionem 204. Deum videbit, ut patet ex illo Job. 19. *Et in carne mea videbo Deum*. Et cap. 42. *Auditu auris audivi te; nunc autem oculus meus videt te*; ergo &c. Respondeo verba Job intelligenda esse, aut de oculo mentis; aut de visione Christi Domini secundum humanitatem: ut alibi diximus.

Obijcies 2. Licet Deus clarè visus sit extra objectum conaturale intellectus creati, hic potest divinitus elevari ad Deum clarè videndum; ergo etiam sic poterit elevari oculus ad Deum clarè videndum, licet Deus prout sic sit extra illius objectum connaturale. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia intellectus creatus cognoscit naturaliter, saltem confusè Deum, ex quo colligimus eidem inesse virtutem saltem inchoatam, & incompletam ad videndum Deum; quod aliter est in oculo, ut diximus.

Instabis: Quando intellectus creatus cogitat de Deo, etiam nostra phantasia illum naturaliter attingit; siquidem intellectus in hac vita omnia cognoscit dependenter à phantasia, ejusque operatione; ergo phantasia poterit elevari ad cognoscendum Deum intuitivè; siquidem ex eodem principio diximus, posse intellectum sic elevari; & consequenter idem dici poterit de oculo corporeo. Respondeo phantasiam non attingere prout sic Deum eo modo, quo illum attingit intellectus; neque enim Deum cognoscit arguitivè, seu primò, & per se, & sicuti est in se, ut eum cognoscit intellectus, sed tantum ut objectum materiale remotum, & per accidens, eo ferè modo quo oculus, viso colore, dicitur videre parietem, ut notat P. Herice cit. n. 41.

Urgebis: Licet intellectus attingat naturaliter 207. confusè omnia, quæ formaliter, & eminenter continentur in Deo, non idè sequitur posse divinitus elevari, ut omnia simul attingat clarè, & distinctè; alioqui posset divinitus Deum comprehendere; ergo è contra, licet oculus non videat Deum naturaliter confusè, non idè sequetur, non posse divinitus elevari ad eum clarè videndum. Respondeo negando consequentiam. Imò retorqueo argumentum: ex eo enim, quod intellectus cognoscat in Deo naturaliter omnia illa confusè, bene sequitur, omnia sigillatim esse intra illius objectum obediens; ergo ex eo, quod oculus nullum eorum videat naturaliter confusè, bene sequitur, omnia manere extra illius objectum obediens. Neque, ut omnia maneant intra objectum obediens intellectus, requiritur, quod hic omnia simul attingat; siquidem Omnipotentia Divina habet pro objecto omne producibile; & tamen non potest omnia simul, sed sigillatim producere; sicque similiter de intellectu.

Obijcies 3. Oculum potest divinitus elevari ad producendum in se imaginem expressam, sive cognitionem intuitivam Dei; sed Deum intuitivè videre est habere in se 208. illius

D 2

illius imaginem expressam, & cognitionem intuitivam; ergo &c. Respondeo distinguendo maiorem: ad producendum in se imaginem expressam, sive cognitionem intuitivam Dei spirituales (licet aliqui id negent;) concedo maiorem: corpoream; nego maiorem: hæc enim, cum defumatur per ordinem ad potentiam, & nulla sit possibilis potentia corporea, cui inserviat, quia nulla est possibilis, quæ Deum intuitivè cognoscat, etiam impossibilis est talis species expressa corporea intuitiva Dei; licet possibilis sit spiritualis, quia possibilis est spiritualis potentia, cui inserviat; & licet hanc possit oculus in se divinitus producere, per illam tamen non cognoscet Deum, cum sit potentia improporcionata, ut in se possit recipere effectum formalem talis cognitionis; sicut est lapis respectu gratiæ; & Angelus respectu albedinis.

209. Instabis: Tam essentialis est potentiæ dicere ordinem ad subiectum, quam ad objectum; sed potentia corporea potest divinitus poni extra suum subiectum, nēpe in subiecto spirituali; neque enim id magis implicat, quam cognitio spiritualis poni in potentia corporea, quod modò concessimus; ergo etiam poterit divinitus ferri extra suum objectum; consequenterque Deum videre. Respondeo primò negando maiorem: nam dicere ordinem ad subiectum est ratio generica communis omni accidenti; & dicere ordinem ad objectum est ratio specifica, & differentialis; hæc autem magis essentialis est, ut patet in rationali, quod magis essentialis dicitur homini, quam animal. Respondeo secundò data majori, distinguendo minorem: potest divinitus poni extra suum subiectum, quin efficiat in alieno suum effectum formalem; concedo minorem: illum efficiendo; nego minorem: numquam enim oculus in Angelo facit illum videre; sicut neque albedo album, aut quantitas quantum.

210. Inferes: Ergo etiam hoc modo poterit oculus ferri extra suum objectum, operando scilicet circa objectum non suum, illud tamen non cognoscendo. Respondeo concedendo illationem: nam bene poterit oculus divinitus producere speciem, aut impressam, aut expressam (si illa est possibilis,) quæ Deum repræsentet, non tamen per illas Deum cognoscet, ut diximus, utpotè qui respectu illarum est potentia improporcionata, illasque vitaliter non produceret; ac proinde respectu Dei maneret improporcionatus in ratione potentiæ, & objecti, ut posset illum cognoscere per illas species, & recipere in se earum effectum formalem.

211. Obijcies 4. Aqua baptismalis divinitus elevatur ad producendam gratiam: Ignis inferni ad torquendos demones: & phantasma expressum etiam naturaliter elevatur ad producendam speciem spirituales intelligibilem; ergo etiam oculus sic poterit divinitus elevari ad videndum Deum. Respondeo dato antecedente, de quo jam alibi in Logica, & in Physica, negando consequentiam; diversa ratio est, quia omnia illa elevantur in genere effectivo, & concurrunt ut potentiæ productivæ, quæ habent pro objecto omne producibile, quales sunt omnes illi effectus, sicque in illis producendis non feruntur extra sua objecta: ferretur tamen oculus, si Deum intuitivè videret, ut diximus, quod est impossibile.

212. Obijcies 5. Oculus potest divinitus elevari ad cognitionem abstractivam objecti, cum sit essen-

tialiter intuitivus; siquidem potest Deus illi infundere speciem objecti non existentis, nempe Sanguinis, aut pueri in Eucharistia; ergo etiam poterit elevari divinitus ad videndum Deum intuitivè. Respondeo negando antecedens, ut supra diximus, ad cuius probationem dicimus, oculum in illis casibus solum cognoscere objectum sub præsentia apparenti, & nunquam ut formaliter absens, sive sub ratione absentiae, cum sit essentialiter intuitivus.

Obijcies 6. Oculus in patria elevabitur ad videndam lucem Corporis Christi Domini, & aliorum Beatorum; ergo etiam ad videndum Deum. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia illa lux, aut est naturalis; aut si est supernaturalis (de quo alibi,) est corporea; sicque manet intra objectum oculi, qui solum tunc eget elevatione ad sustinendam tantam lucis intensiorem: at verò Deus manet extra objectum oculi, ut diximus.

Instabis: Lux supernaturalis etiam manet extra objectum oculi; & tamen potest elevari ad illam videndam: ergo &c. Respondeo manere extra illius objectum reduplicativè sumpta, quæ supernaturalis est; siquidem supernaturalitas non est lucida, neque colorata, sicque non est objectum oculi: manere tamen sumpta specificativè sub ratione objecti lucidi, sub qua tantum ratione attingitur ab oculo, & est illius objectum.

Obijcies 7. Oculus cognoscit suos actus, licet non sint lucidi, & colorati; ergo etiam sic cognoscet Deum, licet non sit objectum sensibile. Respondeo negando antecedens: non enim reflectit supra suos actus, ut alibi diximus in Physica, quod necessarium erat, ut illos cognosceret, sed solum valde improprie experitur suas sensationes, & se sentire, ac videre.

Obijcies 8. Ideò oculus non posset divinitus Deum videre intuitivè, quia illum non videt naturaliter, saltem confusè; sed intellectus creatus neque confusè cognoscit naturaliter Mysterium Trinitatis, & Incarnationis, quæ tamen divinitus possunt ab illo cognosci; ergo &c. Respondeo distinguendo minorem: neque confusè illa cognoscit naturaliter defectu mediæ naturalis; concedo minorem: defectu virtutis potentiæ, & intelligibilitatis in objecto; nego minorem: cum ex illo, & non ex hoc defectu non attingantur, adhuc manent intra illius objectum, possunt divinitus clarè cognosci: at verò Deus, cum habeat medium naturale, ut cognoscatur, sic enim ab intellectu cognoscitur, & non sic attingatur ab oculo naturaliter, saltem confusè, non potest ab eo clarè divinitus videri.

Obijcies 9. Intellectus creatus præter objectum, quod connaturaliter cognoscit intuitivè, habet aliud, quod supernaturaliter elevatus potest etiam intuitivè cognoscere; ergo idem dicendum de oculo, & qualibet potentia corporeæ; neque enim assignabitur major ratio. Respondeo concedendo totum; oculus enim intra suum objectum adequatum, præter lucem naturalem, quam connaturaliter attingit, habet etiam lucem supernaturalem, quam elevatus attingit, ut supra diximus.

Inferes: Ergo sicut potest elevatus lucem supernaturalem videre; ita etiam sic poterit Deum videre intuitivè; siquidem eo ipso, quod intellectus creatus potest elevari ad videndum intuitivè objectum creatum supernaturale, nempe habitum

habitu charitatis, evidenter inferitur, quod possit etiam ipsum Deum videre; ergo etiam ex eo, quod oculus videat lucem supernaturalem, bene inferitur, quod possit etiam ipsum Deum videre, cum illa sit quodammodo in eodem ordine cum Deo. Respondeo negando illationem; diversa ratio est, quia lux illa, licet supernaturalis, cum sit materialis, & corporea, adhuc continetur intra obiectum adaequatum oculi, ut supra diximus: non ita verò Deus, cum sit spiritualis, & minime sensibilis. Ad probationem etiam datur diversa ratio, quia cum intellectus sit potentia spiritualis, Deus neque quā spiritualis, neque quā supernaturalis, (si ens supernaturale dici debet, de quo jam in Metaphysica,) potest effugere illius obiectum adaequatum: at verò oculus cum sit potentia materialis, dato quod Deus ratione supernaturalitatis præcisè non esset extra illius obiectum, sic tamen manet ratione spiritualitatis. Ex dictis.

219. Colliges primò, Visionem Beatam per oculos corporis de lege ordinaria non esse communicandam Beatis post resurrectionem, ut credebant aliqui relati à D. August. *Epist. 6.* quibus favere videtur idem August. *Epist. III. & lib. 22. de Civit. cap. 29.* ubi utramque partem discutens, neutram aulus est definire, ut testatur *P. Valent. P. Vag. P. Soar. cit. & P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 1.* quem errorem confutat ex Patribus *P. Gil. tom. 2. tr. 2. cap. 16. & Egitaniens. tom. 1. lib. 4. q. 5. §. 3. n. 42.* Neque D. August. locis citatis in favorem illius erroris dubitavit, utrum oculi corporei visuri essent Deum? Sed, utrum per resurrectionem corpus materiale mutandum esset in spirituale, & cōsequenter oculi corporales in spirituales? Quo dato, tenet D. August. videndum Deum oculis humanis; si autem oppositum dicatur, quod magis ipse probat, prorsus inficiatur, Deum videri oculis corporeis. Ita illum interpretantur *P. Gil. cit. cap. 16. num. 4.* & latius Egitan. *cit. q. 5. a. 2. §. 4.* Et *P. Soar. cit. num. 5.* cum D. Thom. hic *art. 3. ad 2.* dicunt D. Augustin. ibi solum dicere, debere de ea re inquirere, sicque locutum fuisse quasi inquirendo, non autem affirmando.

220. Colliges secundò, falsam esse sententiam asserentem ex peculiari privilegio communicatam fuisse Visionem Beatam per oculos corporis Sanctis Patribus in apparitionibus, quæ scribuntur eis factæ in veteri testamento, ut opinatus est D. Epiph. *heres. 70.* aut Humanitati Christi Domini, quod etiam crediderunt aliqui apud D. Aug. *Epist. 6. cit.* quos dicendi modos refellit. *P. Gil. cit. cap. 15. num. 3.* ex communi doctrina Sanctorum Patrum, & satis poterat confutari ex testimoniis Sacrae Paginae à nobis sæpius adductis, in quibus Deus dicitur absolute invisibilis, & à nemine unquam visus, quæ juxta communem Sanctorum Patrum sensum intelligenda sunt de invisibilitate per oculos corporeos. Addo, quia privilegium videndi Deum per oculos mentis puro viatori concessum non fuit, ut infra dicemus; ergo neque per oculos corporis, licet id possibile foret.

221. Colliges tertio, de fide esse, quod oculus, qui de facto datur, non potest de lege ordinaria, id est naturaliter Deum videre in se immediatè, & intuitivè. Ita *P. Valent. 1. p. q. 12. punct. 8. P. Arub. 1. p. q. 12. d. 18. num. 1. P. Herice d. 43. num. 4. & P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 6. n. 4.* Ubi ait de fide certum esse Deum non esse visibilem sensibili, & corporali modo, & intelligit, quod non sit visibilis naturaliter à sensu corporeo, quia hic solum potest cognoscere sensibili modo connaturaliter: nam utrum ab eodem sensu possit Deus

videri de potentia absoluta, ut hæcenus disputavimus, & modo veluti spirituali, ut ipse *P. Soar.* loquitur *n. 5.* est alia quæstio, quam ipse negativè resolvit *n. 5.* quod quidem diligenter notandum est, cum sit materia adeò gravis, & *P. Alarcon. 1. p. tract. 1. d. 1. cap. 5. n. 2. ac P. Fasol. 1. p. q. 12. d. 3.* indistinctè allegent, quasi dicant, cum non tenere esse de fide, quod Deus non possit videri oculis corporeis, cum tamen *P. Soar.* quando ait id non esse de fide, loquatur in alio sensu, de quo *n. 5.* Undè.

Colliges quartò, quamvis non sit de fide, esse tamen dogma proximum fidei, quod oculus, qui de facto datur, nec de potentia absoluta potest Deum intuitivè videre. Ita *P. Soar. cit. num. 5. P. Granad. 1. p. tract. 4. d. 1. n. 4. P. Tanner. 1. p. d. 2. dub. 1. num. 8.* ubi ait, hanc conclusionem esse quasi theologicè certam, & *P. Vag. 1. p. d. 40. num. 2.* dicit, id adeò efficaci ratione naturali probari, ut oppositum error manifestus debeat judicari. Hoc etiam extendo cum *P. Granad. cit.* ad sensus internos, qui de facto dantur.

SECTIO X.

Quid dicendum sit de potentia sensitiva creabili?

DIFFICULTAS 2. Utrum Deus possit intuitivè, & in se immediatè videri per potentiam sensitivam, & materialem, saltem creabilem? Advertes, quæstionem posse procedere, aut de potentia sensitivā creabili, quæ possit Deum connaturaliter videre intuitivè: aut de illa, quæ sic possit elevata Deum videre? Hoc posito.

Dico 1. Impossibilis est potentia sensitiva, & materialis, quæ possit connaturaliter Deum videre intuitivè. Ita Doctores infra citandi, & omnes illi, qui dicunt impossibilem esse potentiam spirituales, cui connaturalis sit Visio Beata, quos supra citavimus *num. 143.* Probatur primò, quia non est à Deo factibilis potentia intellectiva, quæ suapte naturā, & absque dono supernaturali superaddito, Deum possit intuitivè videre, ut diximus loco proximè citato; ergo à fortiori non erit à Deo factibilis potentia sensitiva, quæ sic possit Deum connaturaliter videre.

Probatur secundò, & quasi theologicè, quia intellectus Angelicus, qui de facto datur, non potest naturaliter Deum videre; sed quælibet potentia sensitiva à Deo creabilis est minùs proportionata ad videndum Deum, quàm talis intellectus; ergo nulla est possibilis, quæ Deum connaturaliter videat. In quo Syllogismo Major est de fide, ut supra diximus: Minor autem mihi videtur scientifica, (maximè cum *P. Soar. cit. num. 4.* dicat esse de fide, Deum non esse visibilem sensibili, & corporali modo,) quid enim magis evidens excogitari potest in scientiis, quàm quod potentia materialis non possit cognoscere modo spirituali, sed tantum materiali?

Probatur tertio ex D. Thom. hic *q. 12. art. 3.* quia potentia sensitiva, etiam à Deo creabilis, esset actus organi corporei; siquidem de ratione potentia corporeæ est insidere organo corporeo, ipsumque cum dependentia ab illo informare; ergo suapte naturā ferri non posset, nisi in corpus; siquidem eo modo, quo res accipit esse, eo

accipit operari; modus enim operandi sequitur modum essendi, ut absque exceptione recipiunt Philosophi, & Theologi; sed talis potentia ab organo acciperet esse corporeum, extensum, & dependens; ergo etiam sic acciperet suum operari; sicque solum circa corpus operaretur. Confirmatur, quia Philosophi inde colligunt animam rationalem esse independentem à corpore, quia cognoscit res spirituales; ergo è contra si potentia sensitiva suapte naturà à corpore dependet, signum est non posse suapte naturà cognoscere res spirituales, & multò minus Deum clarè videre.

227. Dico 2. Impossibilis etiam est potentia sensitiva, & materialis, quæ dono supernaturali superaddito, sive elevata possit Deum intuitivè videre. Ita *P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 6. num. 6.* ubi contrariam Sententiam dicit fictitiam, & chimericam, *P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 1. n. 5. dub. 2. P. Tanner. d. 2. q. 4. dub. 1. n. 9. P. Herice tract. 4. d. 43. cap. 3. n. 38. P. Preposit. 1. p. q. 12. art. 3. n. 25. P. Albertin. tom. 1. in 1. princip. Philos. dub. 4. P. Compton. tom. 1. d. 10. sect. 7. n. 1.* & omnes illi, qui tenent, impossibilem esse potentiam sensitivam, & materialem, quæ aut connaturaliter, aut divinitus elevata possit attingere rem spirituales, quos citavimus, & secuti sumus in *Phys. tract. 11. d. 2. num. 32. & 52.* ubi & fundamenta, & argumenta, quæ in contrarium adducuntur, videri possunt, eandem enim vim habent contra præsentem quæstionem, non tamen sunt repetenda.

228. Probatur, quia potentia essentialiter vitalis, qualis est omnis cognoscitiva, sive intellectiva, sive sensitiva, licet sit elevata per donum, vel auxilium supernaturale, non potest ferri in objectum, nisi cum eo habeat proportionem objectivam, eamque connaturalem saltem inchoatam, & incompletam; sed nulla potentia sensitiva, etiam creabilis ex eo, quod sit sensitiva, habet proportionem objectivam connaturalem saltem inchoatam, & incompletam cum Deo clarè viso; ergo neque elevata poterit Deum clarè videre; consequenterque est impossibilis.

229. Probatur major quoad primam partem, quia si potentia nullam habeat proportionem objectivam, sive in ratione objecti cum re cognita, ferretur sine dubio extra suum objectum; sed nulla potentia potest etiam divinitus ferri extra suum objectum; ergo ut potentia possit ferri, etiam divinitus in aliquod objectum, debet habere cum illo aliquam proportionem objectivam, sive in ratione objecti.

230. Probatur eadem major quoad secundam partem, nempe quod talis proportio objectiva sit necessariò connaturalis, saltem inchoata, & incompleta, quia licet virtute divina facilè vinci possit omnis improporatio entitativa, qualis datur in potentia, vel agente corporeo ad producendum effectum spirituales, vel supernaturales; nullatenus tamen vinci potest improporatio objectiva; siquidem destrueretur essentia potentia; sed essentia potentia non destruitur per tendentiam ad objectum sibi improporionatum, nisi ab eadem tollatur aliquid sibi connaturale, & essentiale in ordine ad objectum sibi proprium; ergo proportio objectiva semper affert proportionem connaturalem, saltem inchoatam, & incompletam.

231. Confirmatur, quia si proportio objectiva salvari posset cum sola proportionem merè obedientiali circa objectum cognoscendum, sequeretur

posse etiam elevari subiectum de se improporionatum, qualis est lapis, aut lignum, ad videndum Deum; siquidem potentia obedientialis, quæ est subordinatio creaturæ ad Divinam Omnipotentiam, æqualis est in omnibus creaturis; atqui sequela non est admittenda; ergo quod hæc potius, quàm illa creatura elevari possit ad effectum cognitionis, provenit ex eo, quod ex parte potentia elevandæ detur proportio aliquo modo connaturalis, nempe inchoata, & incompleta.

Probatur minor nostræ probationis: Primò, quia, ut supra diximus, major improporatio datur inter potentiam sensitivam, & Deum clarè visum, quàm inter auditum, & visibile, odoratum, & audibile, intellectum, & appetibile, sicque de aliis; siquidem objecta illa sunt naturalia, suapte naturà corporalia; Deus autem est quid omnino supernaturale, immateriale, & insensibile; sed auditus ad visibile (idemque de aliis) nullam habet proportionem objectivam, etiam inchoatam, & incompletam; ergo neque sic habebit potentia sensitiva, etiam creabilis ad Deum clarè visum. Secundò, quia ex eo colligimus dari in nostro intellectu proportionem connaturalem, saltem inchoatam, & incompletam ad cognoscendum intuitivè Deum, quia ipsum propriis viribus attingere potest, saltem confusè; sed potentia illa, cum foret essentialiter corporea, & dependens à corpore, neque confusè posset sic attingere spiritum; ergo non haberet proportionem connaturalem etiam inchoatam ad videndum Deum.

Opposita Sententia tribui potest *P. Valent. 1. p. q. 12. punct. 8. §. Sed quæret.* quatenus asserit, non satis constare, quod implicet, ut potentia aliqua sensitiva sic à Deo condatur, ut vel naturà suà, vel dono aliquo superaddito, valeat non solum objecta sensibilia corporalia, sed etiam aliquod objectum spirituale, atque adeò Deum ipsum percipere. Tribui etiam potest *P. Arriag. d. 5. de Anim. sect. 2. & 1. p. d. 6. sect. 1. num. 3.* quatenus asserit, nullam esse repugnantiam in eo, quod aliqua potentia materialis creetur à Deo potens cognoscere objectum spirituale; licet enim dicat ex possibilitate potentia materialis potens cognoscere aliquod objectum spirituale non sequi, possibilem esse aliam, quæ cognoscat omnia, sicque Deum; addit tamen, fortè non repugnare potentiam adeò perfectam materialem, ut elevata possit etiam Deum videre: pro quibus:

Argues 1. ex *D. Aug. lib. 22. de Civit. cap. 29.* dum sic ait: *Sicut ergo constat, videri corpora spirituum: quid si tanta erit potentia spiritualis corporis, ut corpore videatur & spiritus?* ex quibus ad minimum colligitur *D. August.* dubitasse, an per potentiam corpoream videri possit Deus; quod etiam colligitur ex ejus *Epist. III. apud P. Vass. 1. p. d. 40. cap. 2. num. 2.* ergo &c. Respondeo auctoritatem *D. August.* non facere ad præsentem quæstionem; dubium enim Sancti Doctoris (si dubitavit) solum fuit, utrum corpus materiale post resurrectionem mutandum esset in spirituale, in quo sensu affirmat, Deum clarè videndum oculis talis corporis, ut supra jam diximus.

Argues 2. Nulla apparet repugnantia, quare id Divinæ Omnipotentia sit denegandum; ergo &c. Respondeo negando antecedens, repugnantia enim satis apparet ex dictis in probatione in contrarium adducta.

Argues 3. Deus potest efficere potentias sensitivas perfectiores in infinitum; ergo deveniendum erit ad aliquam, quæ aut naturà suà, aut saltem

saltem dono aliquo supernaturali superaddito, possit Deum videre. Respondeo dato antecedente, negando consequentiam: semper enim illa potentia quantavis perfectione prædita, maneret intra genus potentia sensitivæ, & materialis, de cuius ratione est, non posse attingere objectum tantum spirituale, nè dum spirituale supernaturale, qualis est Deus.

337. Argues 4. Huiusmodi potentia concurreret ad Visionem per potentiam obedientialem, quæ non distinguitur ab entitate rei, prout subest Omnipotentia divinæ; sed nullum est inconveniens, quod potentia sensitiva, & materialis, sit instrumentum obedientiale respectu Visionis Beatæ; ergo &c. Respondeo negando maiorem iuxta superius dicta; potentia enim vitalis, qualis esset illa, non concurrat ad cognitionem per potentiam merè obedientialem, quæ consistit in sola entitate rei cum subordinatione ad Omnipotentiam Divinam, prout diximus in Physica, sed per naturalem, saltem inchoatam, & incompletam; alioqui posset divinitus elevari oculus ad audiendum, auditus ad videndum, lapis, aut lignum ad cognoscendum; siquidem in his datur potentia merè obedientialis ad tales effectus, ad quos tamen elevari non possunt.

338. Hinc colliges in Sententia asserente dari in nostro intellectu potentiam, seu virtutem merè obedientialem ad videndum Deum, ejusque Visionem Beatam producendam, de quo infra, ægrè admodum solvi hanc, & superiorem difficultatem.

SECTIO XI.

Utrum Visio Beatæ sit virtute divina intellectui creato communicanda: & de facto alicui jam sit communicata?

339. **I**N superioribus contra plures hæreticorum errores, divina saltem virtute ostendimus possibilem esse Visionem Beatam; licet connaturalis esse nequeat intellectui creato, aut creabili, prout supra etiam diximus: adhuc tamen circa existentiam ejusdem Visionis Beatæ duplex restat difficultas expedienda: Prima, utrum alicui communicanda sit? Secunda, utrum de facto jam sit communicata? pro quo sit:

240. Difficultas 1. Utrum Visio Beatæ intellectui creato de facto sit communicanda? Affirmative. Est de fide. Ita unanimis Sanctorum Patrum consensus, quos citant, & sequuntur omnes Doctores catholici. P. Vasq. 1. p. d. 37. cap. 2. 3. 4. & 5. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 7. an. 2. Egitanens. tom. 2. lib. 12. q. 1. 4. 1. Loric. 1. 2. q. 5. d. 27. P. Sal. 1. 2. tr. 2. d. 4. sect. 1. P. Valent. 1. p. q. 12. punct. 1. P. Gil. tom. 2. tract. 4. cap. 3. & 4. Egid. Lusi. tom. 2. lib. 12. q. 1. art. 2. 3. & 4. citans ferè omnia tum Græcorum, tum Latinorum Patrum testimonia.

241. Probatur primò autoritate Scripturæ Matth. 5. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Et cap. 18. Angeli eorum semper vident faciem Patris. Erunt autem homines, sicut Angeli Dei. Et Joan. 14. Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo me ipsum illi. Et 1. Cor. 13. Tunc autem facie ad faciem. Et infra: Tunc autem cognoscam, sicut & cognitus sum. Et 1. Joan. 3. Sci-

mus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est. Et Apoc. 22. Servi ejus servient illi, & videbunt faciem ejus. Et sæpè alibi, quæ & plura alia loca adeò manifesta sunt, ut nisi à protervo, & pertinaci ingenio aut negari, aut aliò detorqueri nequeant, ut ostendit P. Vasq. cit.

Probatur secundò ex definitione Ecclesiæ in 242. cap. Damnamus de sum. Trinit. in Concil. Florent. Sess. ult. in litt. unionis, ubi dicitur Beatæ animas clarè intruere Deum Trinum, & Unum, sicuti est. In Concil. Francford. in Epist. ad Episcopos Hispaniæ. In Extravag. Benedictus Deus, quam citat Alfonso à Castro, ubi de animabus Sanctorum, qui post mortem Christi Domini decesserunt, sunt, & erunt in Cælo definitur à Benedicto XII. Vident, ait, & videbunt Divinam Essentiam immediatè, se benè, clarè, & apertè illis ostendentem. Definita etiam est hæc veritas ab Evaristo Papa in Epist. 1. Decretal. tom. 1. Concilior. ibi: Si enim Filius Deus verus, & vita æterna est, sine dubio in hac luce simul cum Patre habitare credendus est, quam nullus modò nostrum in hoc mortali corpore constitutus potest aliquatenus contruere: sed dum apparuerit, verè tunc illum videbit sicuti est, qui ejus conspectu fuerit dignus coaptari, & non sicut Moyses, ceteriq. Propheta per ænigma, & figuram, sed ipsam veraciter in Filio secundum Apostolum contuebitur veritatis imaginem, &c.

Hæc veritas ratione naturali ostendi non potest; siquidem cum possibilitas visionis Beatæ demonstrari nequeat, ut supra vidimus num. 34. à fortiori neque ejus futuritio demonstrari poterit; hæc enim cum sit libera, ex solo Dei decreto pendet, quod quidem occultissimum esse creatæ menti, & Sacra Scriptura, & Patres, & Theologi passim testantur.

Probatur adhuc tamen ex D. Thom. hic art. 1. quia homo potest consequi suam beatitudinem; siquidem ad eam, ut ad ultimum finem destinatus est; sed Beatitudo hominis, saltem partialiter, consistit in Dei visione; siquidem consistit in altissima hominis operatione, qualis est Visio Dei; ergo homo potest hanc consequi; consequenterque erit ei communicanda.

Hæretici, qui possibilitatem Visionis Beatæ impudenter negabant, eandem à fortiori aliquando futuram denegabant, quorum error præter ea, quæ supra attulimus n. 10. sic probari potest. Obijcies 1. In 1. Petr. 1. de Deo dicitur: In quem desiderant Angeli prospicere; ergo si Angeli videre Deum desiderant; signum est ipsum per visionem non possidere, imò nec possessuros; siquidem jam sunt Beati absque prædicta visione, quod de facto non haberent, si postea visuri essent Deum, ut constat. Ex quo loco etiam colligitur, homines nunquam Deum visuros; siquidem cum in visione Dei futuri sint æquales Angelis, ut constat Matth. 11. Sed erunt sicut Angeli Dei: etiam similiter Deum videre desiderabunt, & ad possessionem visionis non pervenient.

Respondeo per desiderium illud Angelorum 246. non significari absentiam Visionis beatæ, sed possessionem sine fastidio: nam ut Spiritus Sanctus significet possessionem bonorū cælestium esse sine nausea & fastidio, quæ imperfectio comitari solet bona hujus vitæ fragilia, eam sæpè exprimit in Sacra Paginā per desiderium, famem, & sitim, ut patet ex illo Ecclesiast. 24. Qui edunt me, adhuc esuriunt, & qui bibunt me, adhuc sitient. Quemadmodum ut oppositum defectum rerum creaturarum à Beatitudine excludat, eandem sub nomine satietatis

tatis aliquando explicat ut Psalm. 16. *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Et Joan. 4. *Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum.* Et juxta hunc sensum locum D. Petr. eleganter explanat D. Greg. lib. 18. moral. ad finem, quem sequuntur D. Idor. lib. 1. de Sum. Bono, cap. 10. Beda. D. Thom. & P. Soar. lib. 6. de Angel. cap. 2.

247. Obijcies 2. Illud Joan. 1. *Deum nemo vidit unquam, Unigenitus, qui est in sinu Patris, ipse enarravit:* quo in loco omnes, etiam Angeli excluduntur à visione Dei, cum soli Dei Filio concedatur; ergo si Angeli usque ad illud tempus, quo hæc Joannes pronuntiavit, Deum non viderant, cum tamen jam essent Beati, aperte inferitur ad ipsorum perfectam beatitudinem necessariam non esse visionem Dei; consequenterque neque Angelos, neque homines Deum unquam visuros. Respondeo locum illum Joannis, sicut & alia similia, quæ supra adduximus loco proximè citato, intelligenda esse de solis hominibus viatoribus, Vide P. Vassq. cit. cap. 6.

248. Obijcies 3. Ex Sanctis Patribus tam Græcis, quam Latinis, quorum testimonia adduximus supra n. 16. ex quibus confirmari potest hic idem error; ergo &c. Respondeo nullum ex Sanctis Patribus fuisse in hoc errore, ut in explicatione ad eorum testimonia loco proximè citato constare potest.

249. Difficultas 2. Utrum Visio beata de facto jam sit alicui communicata? Advertes quæstionem posse procedere de communicatione Visionis beate facta comprehensoribus in patriâ: aut de communicatione facta viatori in viâ. In primo sensu decidenda erit in præsentia; In secundo autem sensu quid sentiendum sit, dicemus in Sectione sequenti. Hoc posito.

250. Dico 1. Certum de fide est, Visionem beatam de facto communicatam fuisse Sanctis Angelis. Probat ex illo Matt. 18. *Angeli eorum semper vident faciem Patris, &c.* Quæ verba intelligunt Sancti Patres de clara, & beatifica Dei visione, & intelligenda esse non solum de Angelis custodibus, de quibus tunc loquebatur Christus Dominus, sed etiam de cæteris omnibus doctè probat P. Soar. lib. 6. de Angelis cap. 2.

251. Quæres tamen hic: quandonam inceperint Angeli videre Deum? Respondeo, non constare de momento, horâ, & die. Dicendum tamen, quod non inceperint Deum videre ante hujus mundi creationem; siquidem temerarium est dicere, quod antea fuerint creati, ut tenet P. Soar. lib. 1. de Angelis, cap. 3. num. 15. licet P. Vassq. 1. part. d. 224. dicat id tantum contineri intra terminos opinionis probabilis. Fuerunt igitur creati in eodem momento, quo cælum, & terra, ut latè probat, & eruditè P. Soar. loco cit. & nos jam alibi diximus: & in eodem gratiam acceperunt, ut idem P. Soar. docet lib. 5. de Angelis, cap. 4. gloriam autem aliquo post tempore, sed ante quam Christus Dominus in carne veniret, & resurgeret, imò & primi parentes peccarent, ut doctè probat idem P. Soar. lib. 6. de Angel. cap. 2. an. 5. siquidem cum mali Angeli qui Evam tentarunt, jam essent damnati, quando tentarunt, consequenter boni erant glorificati. Utrum verò in eadem die, aut horâ, quâ fuerunt creati? Id quidem ex fide, neque ex ratione constat, licet pro comperto habendum sit, quod intra breve tempus post suam creationem fuerint glorificati per Visionem Dei claram, ut videri potest apud eundem P. Soar. lib. 6. de Angel. cap. 3.

252. Dico 2. Certum est etiam de fide (licet P. Soar.

contrariam sententiam solum dicat erroneam, & hæresi proximam,) Visionem beatam perfectissimam communicatam fuisse in hac vitâ mortali Animæ Christi Domini, secundum quam erat perfectissimus comprehensor, licet secundum corpus esset viator. Ita omnes Theologi cum Magist. in 3. dist. 14. & D. Thom. 3. part. quest. 9. art. 4. & quest. 15. art. 10. Canus lib. 12. de locis, cap. 14. P. Soar. tom. 1. in 3. part. d. 25. sect. 1. Probatur primò ex illo Joan. 1. *Vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti à Patre, &c.* Ubi indicatur gloriam, & plenitudinem gratiæ datam esse Christo homini. Et eodem cap. 1. *Deum nemo vidit unquam, Unigenitus, qui est in sinu Patris, ipse enarravit,* ac si diceret, qui videt, ipse enarravit. Et c. 3. *Quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur.* Et cap. 8. *Ego quæ vidi apud Patrem loquor.* Et cap. 12. *Ubi ego sum, illic & minister meus erit, idest in gloria.* Et Psalm. 40. *Beatum faciet illum in terrâ.* Confirmatur, quia gloria Transfigurationis signum fuit gloriæ latentis in anima, ut omnes Patres exponunt loquentes de illo mysterio.

Probat secundò rationibus: Prima, quia Christus Dominus futurus erat Author divinæ doctrinæ, & Doctor Mysteriorum Dei; ergo oportuit, ut non tantum audita, sed à se visâ visione beatificâ narraret. Secunda, quia Christus Dominus semper fuit Filius Dei naturalis; ergo hæres; ergo & possessor; neque enim indigebat tempore ad fruendum hereditate; neque interventura erat mors Patris, ut adiret hereditatem. Tertia, quia non est credibile, Personam divinam non statim ditasse naturam suam omnibus donis gratiæ, & gloriæ; omnemque imperfectionem ab ea abjecisse; sed carere tantâ felicitate, magna esset imperfectio, quæ nec nobis erat necessaria, nec Personam Divinam decebat; ergo &c.

Dices 1. Carere Visione beatâ fuit nobis, & Christo Domino necessarium, ut sibi, & nobis mereri posset, & pro nobis dolere, & tristari; ergo &c. Respondeo negando antecedens, ad cujus probationem dicimus, quoad ipsum melius fuisse, si semper fuisset Beatus, quam beatitudinem mereri, præsertim cum hæc esset sibi connaturalis ratione Unionis hypostaticæ. Additur, quod si oportuisset sibi mereri beatitudinem, potuisset id facere, quin ea caruisset: quoad nos potuit simul esse Viator, & comprehensor, & ita pro nobis mereri.

Dices 2. Gloria corporis, & animæ sunt necessariò conjuncta, si corpus, & anima sint inter se conjuncta; siquidem gloria corporis manat ex gloria animæ, ut docent Theologi cum D. August. epist. 56. Sed Corpus & Anima Christi Domini in via erant conjuncta, quin in ejus corpore appareret gloria animæ; ergo hæc carebat Visione beata. Respondeo gloriam fuisse quidem debitam corpori Christi Domini à principio suæ conceptionis, non solum ratione gloriæ animæ, sed etiam ratione unionis: Divinâ tamen dispensatione propter nostram redemptionem, voluit illâ ad tempus carere.

Dices 3. Luc. 24. dicitur: *Nonne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam;* ergo ante Passionem non intravit in gloriam. Unde dicitur Joan. 7. *Nondum erat Spiritus datus, quia nondum erat Jesus glorificatus.* Et idè orat ipse Christus Joan. 17. *Clarifica me tu Pater.* Respondeo cum P. Soar. tom. 1. in 3. p. d. 25. sect. 1. hæc testimonia intelligi de gloria Resurrectionis & Ascensionis, & de manifestatione, & exaltatione Nominis Christi.

Dico 3. Certum est etiâ de fide, Visionem beatam commu-

communicatam esse, & de facto communicari animabus Sanctis, quæ aut in suis corporibus, aut eisdem exuta, & omnino purgata sceleribus, quæ in via quolibet modo contraxerunt, in cælum recipiuntur. De hac assertionem primis Ecclesiæ temporibus fuit etiam inter aliquos Patres controversia propter opinionem asserentem, animas iustorum non esse Deum visuras ante universalem resurrectionem, sed aut immediate post finitum universale iudicium: aut mille annos ante, vel post illud, cujus asserti, sive opinionis Authores appellati sunt Chiliastæ, sive Millenarii.

De hac re hodie dubitare non licet, ut ex dictis constabit. Primus ex hæreticis, qui asseruit, omnes animas, licet Sanctorum hominum, usque ad ultimi iudicii diem servari in quibusdam abditis receptaculis, ubi nec Deum videant, nec beatæ dici possint, nisi in spe, fuit Tertullian. lib. 4. in Marcion. & lib. de Anim. duobus ultimis capitulis. Eum sequutus est Vigilantius, de D. Hieron. in lib. contra eundem. Tribuitur etiam Armenis à Guido in sum. de hæreticis. In eodem versabantur Græci, ut constat ex Concil. Florent. Sess. 1. & D. Thom. in Opuscul. 6. cap. 9. Eundem habet Lutherus in prælect. in gen. Cornel. Agrippa lib. 3. de occult. Philosoph. Calvin. lib. 4. Instit. cap. 20. & 25. & alii apud P. Bellarm. lib. 1. de Beatitud. Sanctor. à cap. 1. Quia tamen res est adeo gravissima, sit:

SECTIO XII.

Virum piorum hominum anime, quæ corpore soluta nullâ egent purgatione, sint jam ad fruendam claram Dei visionem admisse?

RESOLUTIO affirmativa tenenda est de fide, definitaque fuit in Concil. Florent. Sess. ult. in litt. unionis, & in Concil. Trid. Sess. 25. Idem etiam docet Innocent. III. cap. Apostolicam. Extra. de præbyter. non baptiz. Idemque post longas disputationes definivit Benedictus XII. Extravag. quæ incipit: Benedictus Deus, quam refert à Castro, lib. 3. contr. hæres. verbo Beatitudo.

Probatur primò ex variis Scripturæ locis. Primus locus est in Ecclesiast. 11 ibi: *Facile est coram Deo in die obitus retribuere unicuique secundum vias suas*, ubi non solum significat posse Deum id facere, ut aliqui dicunt, sed ita facere solere, ita ut illud facile est, non significet, posset Deus, si vellet, sed reddit Deus, & facile reddit; alioqui, si posset, & non redderet, frustra Sapiens hoc argumento hortaretur ad benefaciendum. Dicent, quando hæc scripta sunt, non dari remunerationem essentialem in die obitus, sed tantum requiem in sinu Abrahæ. Sed contra, quia tunc dabatur remuneratio, quæ pro eo tempore haberi poterat; siquidem non dum Cælum erat repletum; nunc autem repletum est, sicque ex illius sententia sequitur, in die obitus requiem, sive beatitudinem iustis animabus dari.

Secundus locus est Luc. 23. *Hodie mecum eris in paradiso*: id est, in regno cælestis gloriæ, ut exponunt D. Amb. Beda, Theophylact. & D. Cyrill. Hierosolym. Cateches. 13. fin. ubi interpretatur idem esse, ac dicere: *Hodie eris tibi salus*. Tom. 1.

Dicent primò, cum Euthym. Christum Dominum hic loqui de paradiso terrestri. Sed contra primò, quia paradysus terrestris est locus deliciarum corporibus, non animabus; Christus autem promisit latroni hortum deliciarum ipsi, & ejus animæ convenientem, id est spiritualem. Secundò, quia Christus ei promisit consortium secum: *Mecum eris*; Christus autem non terrestrem, sed cælestem paradysum introivit.

Dicent secundò, latroni promissum fuisse paradysum cælestem, sed dandum post resurrectionem; dixisse autem Christum: *Hodie eris*; propter certitudinem rei futuræ: sic enim Prophetæ sæpè exprimunt res futuras per tempus præsens, aut præteritum. Sed contra primò, quia opus non est recurrere ad figurâs, & relinquere propriam verborum significationem, nisi quando alioqui absurditas aliqua sequeretur. Secundò, quia hæc verba non sunt prophetica, sed continent simplicem promissionem, sicque simpliciter intelligenda sunt.

Tertius locus est Ephes. 4. *Christus ascendens in altum, captivam duxit captivitatem*: id est animas Sanctorum Patrum, quæ in limbo detinebantur, easque in cælum evexit; ut interpretantur D. Hieron. in Plal. 67. & D. Amb. in locum cit. Dicent: Non sequitur, Sancti sunt in cælo; ergo Deum vident. Respondeo rectè sequi; per cælum enim intelligimus sedem, & quasi aulam regiam Dei, ubi Deus semper videtur juxta illud Matth. 18. *Angeli eorum in cælis semper vident faciem Patris mei*: Erunt autem homines in cælo sicut Angeli Dei, ut idem Christus dicit.

Quartus locus est Philipp. 1. *Cupio dissolvi, & esse cum Christo*; frustra autem id desiderasset D. Paulus, si animæ servarentur in aliquo loco, extra Cælum, & non potuisset statim esse cum Christo, qui in cælis est; cum tamen ex sententia D. Amb. ad eum locum sit præmiu loco Deo perfrui cum Christo, juxta illud: *Et ubi sum ego, illic & minister meus erit*. Joan. 12. Plura alia loca adducunt P. Bellarm. lib. 1. de Beatitud. Sanctor. cap. 3. P. Valent. tom. 2. in 1. p. d. 1. q. 4. punct. 2. quæ ibi videri possunt.

Probatur secundò autoritate Sanctorum Patrum. Ex Græcis D. Ignat. in Epist. ad Rom. *Sinite me puram lucem aspicere, illuc perveniens homo Dei ero*. Et rursum *Miserabilis sum nunc, donec Deum merear adipisci*. Et D. Dionys. cap. 7. de Ecclesiast. Hierarch. p. 1. *Norunt, inquit, profectò se totos percepturos exactissimam ad Christi speciem, requiem, cum ad præsentis vite finem pervenerint*. Et D. Justin. quæst. 75. *Et, inquit, post animi à corpore excessum statim bonorum, malorumque distinctio, &c.* D. Irenæus lib. 2. cap. 63. *Per hoc manifestissime declaratum est, & perseverare animas. & dignam habitationem unamquamque gentem percipere, etiam ante iudicium*. Et D. Basil. hom. in 40. Martyres. *Vos, inquit, non terra occubuit, sed cælum suscepit, aperta sunt vobis paradysi porta*. Et D. Greg. Nyss. sen. orat. in S. Ephrem. *In cælestibus tabernaculis, ait, animus illius confedit, ubi sunt ordines Angelorum, &c.* Et D. Chrysost. hom. 3. ad Philip. *fusti, inquit, sive hic, sive in futuro saculo fuerint, cum Rege sunt, illic tamen magis, & propius non per ingressum, ac fidem, sed facie ad faciem*. Idem habent Origen. hom. 7. in Levit. D. Nazianz. orat. in Basilium. D. Cyrill. Hierosolym. Cateches. 13. D. Cyrill. Alex. lib. 11. in Joan. D. Epiphani. heres. 78. Theodoret. lib. 8. ad Græcos, & alii.

Probatur tertio autoritate etiam Sanctorum Patrum. Ex Latinis D. Cyprian. lib. de Exhortat. E Mar.

Martyrii cap. ultim. Quis, ait, non omnibus viribus elaboret, ut cum Christo statim gaudeat. Et D. Hilar. in Plalm. 64. *Beati quidem, inquit, sunt, qui jam à Deo ad habitandum in tabernaculis ejus electi sunt.* Et D. Ambr. epist. 59. ad Theslal. *Acolius, ait, Superiorum incola possessor Civitatis aeternae, illius Hierusalem, quae in caelo est, vidit illic urbis ejus mensuram immensam, purum aurum, lapidem pretiosum, lumen sine sole perpetuum, & haec omnia jam dudum sibi comperta, sed nunc facie ad faciem.* Et D. Hieron. epist. ad Marcel. de obitu Leae. *Nunc, inquit, pro brevi labore aeternam beatitudine fruitur, excipitur Angelorum choris, Christum sequitur, & dicit, quaecumque audivimus, vidimus in Civitate Domini virtutum.* Et D. Aug. lib. Meditat. cap. 22. & 24. ibi: *Per ipsum vos rogo, inquit, qui vos elegit, qui vos tales fecit, de cujus pulchritudine jam satiamini, de cujus immortalitate jam immortales facti estis, de cujus beatissimâ visione semper gauderis.* Idem habet lib. 12. Gen. cap. 34. & lib. 20. de Civit. cap. 13. & 15. & lib. 2. quest. Evang. cap. 38. Et D. Fulgent. serm. de S. Stephano. *Hodie Stephanus stolae est immortalitatis indutus.* Idem habent D. Prosper. lib. 1. de Vita contemplat. cap. 1. D. Leo. serm. de S. Laurentio: ibi: *Nihil, ait, obtines, nihil proficis sava crudelitas, subtrahitur tormentis tuis materia mortalis, & Laurentio in caelos abeunte, tu deficiis flammis tuis.* D. Greg. Magn. in psalm. 4. *Penitent.* D. Anselm. in 2. Cor. 5. & alii.

267. Probatur quartò rationibus: Prima, quia Deus non est prior ad puniendum, quam ad remunerandum; sed impii jam nunc in tormentis sunt, ut constet ex illo Luc. 16. ibi: *Dives autem cum in tormentis esset; ergo æquum videtur, ut etiam iusti sua jam præmia perceperint.*

268. Dicent cum Gracis, illam esse parabolam, & non historiam, & continere futurorum narrationem; ad majorem tamen efficaciam futura tanquam præsentia narrari. Sed contra primò, quia historiam esse, & non parabolam dicunt D. Amb. in Luc. 16. D. Hieron. lib. 2. in Joimian. D. Aug. de cura pro mortuis, cap. 14. & D. Greg. lib. 4. Dialog. cap. 29. Et patet primò, quia ibi ponuntur nomina propria Lazari, & Abrahæ. Secundò, quia Ecclesia colit Lazarum illum, ut verè sanctum hominem, ut ait P. Bellarm. lib. 1. de Beatitud. Sanctior. cap. 6.

269. Contra secundò, quia licet esset parabola, non potest significare res futuras post diem judicii, sed præsentem, aut præteritam; siquidem Dives ait: *Rogo te Pater Abraham, ut mittas Lazarum &c.* cui respondit Abraham: *Habent Moysen & Prophetas, audiant illos; atqui post diem judicii non erunt homines in hoc mundo, nec poterunt Moysen, & Prophetas audire; ergo si narratio illa est parabolica, adhuc tamen ostendit jam nunc animas esse in poenis; alioqui nec vera, nec verisimilis esset.*

270. Secunda ratio est, quia Sancti habent nunc meritum vitæ aeternæ; aut si non habent, nunquam habebunt; siquidem post finem vitæ non est locus novis meritis; sed nullum est impedimentum, quominus vitam aeternam nunc habere possint, cum cælum antea clausum, nunc pateat; neque fieri potest, ut Deus absque ulla causa, & ratione differat iustorum animabus conferre beatitudinem; talis enim dilatio necessariò esset conjuncta cum maxima animarum afflictione juxta illud Prov. 3. *Spes quæ differtur affligit animam;* non autem convenit, ut ita affligantur, qui nullum peccatum habent; ergo &c.

Confirmatur primò: Quia nequaquam est credendum, Deum in remunerando id committere, quod ipse ab hominibus committi non vult, cum dicit Proverb. 3. *Ne dicas amico tuo, & revertere, & cras dabo tibi, cum statim possis dare.* Secundò, quia Levit. 19. iussit: *Non morabitur apud te opus mercenarii tui usque mane; ergo ne sibi contrarius videatur, non retinebit mercedem Sanctorum suorum usque ad mundi consummationem.* Tertiò, ex visionibus eorum, qui viderunt animas, alias in tormentis gehennæ, alias in Purgatorio, & alias in Paradiso, de quibus D. Greg. lib. 4. Dialog. cap. 37. & Beda lib. 5. Histor. cap. 13.

Argues 1. Varia Scripturæ loca: Primus Matt. 20. ubi ad vespertam jubet Paterfamilias reddi denarium; per vespertam autem significatur finis hujus mundi. Secundus, Matth. 25. *Percipite regnum, quod vobis paratum est;* ergo ante ad regnum non admittuntur. Tertius 2. Tim. 1. *Certus sum, quia potens est depositum meum servare in illum diem.* Et cap. 4. *Reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die;* ergo non ante. Quartus, ad Hebr. 11. *Et hi omnes testimonio fidei probati non acceperunt repromissionem, Deo pro nobis aliquid melius providete, ut non sine nobis consummarentur;* ergo omnes simul in die judicii accipiemus. Quintus Joan. 3. *Scimus autem quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, & videbimus eum sicuti est;* sed ante diem judicii non apparebit; ergo ante illum non videbimus Deum. Sextus, Apoc. 6. *Et vidi subtrahere animas intersectorum, &c. & dictum est illis, ut requiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conservi illorum;* tempus autem illud usque ad diem judicii protendebatur; ergo &c.

Respondeo ad primum per vespertam significari futurum generale judicium, quo publicè reddatur omnibus perfecta merces; hoc autem judicium non excludit particularia, quibus in obitu uniuscujusque singulari privatim redditur pars mercedis. Ad secundum, electos in illo die publicè admittendos ad beatitudinem consummatam, licet prius privato judicio essentialium animæ beatitudinem sint consecuti. Ad tertium, verba illa D. Pauli etiam intelligenda esse de corona gloriæ consummatæ, tum animæ, tum corporis. Ad quartum, etiam intelligendum de gloria consummatæ, & animæ, & corporis, ut explicat ibi D. Thom. Aut si de beatitudine animæ, ibi conferri homines veteris cum hominibus novi Testamenti, quibus omnibus post adventum Christi, ejusque passionem data est beatitudo animæ. Ad quintum, illud cum apparuerit non ad Christum, sed ad id, quod post hanc vitam erimus, referri, cum antea dixerit: *Non dum apparuit quid erimus;* cum igitur apparuerit quid erimus, videbimus eum sicuti est; statim autem post mortem apparebit quid erimus; ergo statim beatitudinem consequemur. Ad sextum, ibi datas fuisse singulis singulas stolas albas, per quas intelligitur beatitudo essentialis, quæ obtenta jubentur alteram stolam expectare, nempe gloriam corporis.

Argues 2. Autoritate Joan. XXII. Rom. Pont. qui fertur ita definivisse, jussisseque Parisiensibus, ut ita docerent, neque ullum ad gradum Theologiæ admitterent, nisi juraret in eam sententiam, ut refert Gerson. serm. de Paschat. Ockamus in opere 93. dierum. Marsil. in 4. q. 13. a. 3. Adrian. in 4. in quest. de Sacram. Confirmat. ergo &c. Respondeo cum P. Bellarm. lib. 1. de Beat. Sanctior. cap. 2. P. Valent. tom. 2. d. 1. q. 4. punct. 2. prædictum Joannem XXII. fuisse quidem aliquando ita opinatum, nunquam

nunquam tamen id definivisse ut illius successor Benedictus XII. aperte testatur in illa Extravag. *Benedictus Deus* etc. Imò opinionem suam retractavit ante mortem, asseruitq; sibi displicere priorem sententiam, nisi aliter Ecclesie, & sui successores definirent, ut de illo testatur *Joan. Villan. lib. 11. cap. 19. de rebus Florentinor.*

Argues 3. Autoritate Sanctorum Patrum quatenus absolute significant, tunc primum in die iudicii animas futuras beatas, & non ante, ut D. Ambr. lib. 2. de *Abel & Cain. cap. 2. Solvitur, ait, à corpore animi, & post finem vite, huius adhuc futuri iudicii ambiguo suspenditur.* Et D. August. lib. 12. in *Gen. cap. 35. Mentem carne deposita non sic videre posse incommutabilem substantiam, ut Sancti Angeli vident.* Et D. Bern. serm. de Sanctis. In illam, ait, beatissimam Dei domum, anima nec sine nobis intrabunt, nec sine corporibus suis. Et D. Justin. q. 60. de gent. Neque enim, ait, ante resurrectionem unicuique ex eis, quæ in vita gessit, præmium redditur. Et quæst. 76. ait, Animam boni latronis custodiri in cætu Beatorum ad resurrectionis, remunerationisq; diem. Idem habent D. Iren. lib. 5. cap. 31. *Origen. hom. 7. in Levit. D. Chrysost. hom. 39. in 1. Cor. Theodoret. in cap. 11. ad Hebr. Theophylact. in cap. 16. Luc. Arctas in Apoc. 6. & alii.*

Respondeo hos Patres locis citatis, cum significant, animas ante diem extremi iudicii non fore beatas, loqui de beatitudine consummata, & ex omni parte perfecta, quæ tunc erit, quando ad gloriam animæ accedet gloria corporis; alioqui secum pugnarent Patres, cum iidem asserant, animas hoc etiam tempore frui beatitudine sua essentiali, ut supra ostendimus.

Argues 4. Autoritate eorundem, quatenus significant, animas iustorum ante diem iudicii non in cælum, sed in alia, nescio quæ abdita receptacula recipi, & detineri; ut D. Aug. in *Enchirid. cap. 108. & liq. 12. de Civit. cap. 9. ibi: Contineri, ait, animas ante resurrectionem in abditis receptaculis.* Et in *Plal. 36. Post istam vitam, ait, nondum ibi eris, ubi erunt Sancti.* Et D. Hilar. in *Plal. 138. ibi: Dicit esse legem humane necessitatis, ut sepultis corporibus, animæ ad inferos descendant, quam legem, nec ipse Christus recusaverit.* Et D. Chrysost. hom. 39. in 1. Cor. ubi ait: Si corpus non resurgat, animam nostram incoronatum manuram, & extra cælestem beatitudinem. Et D. Iren. lib. 5. adversus hæres. cap. 31. ubi ait: Christianorum animas abire post mortem in locum invisibilem definitum eis à Deo, & ibi resurrectionem corporum expectaturas; ergo &c.

Respondeo cum P. Valent. tom. 2. d. 1. quæst. 4. punct. 2. D. August. nunquam dubitasse, quin animæ nunc temporis sint beatæ, cum id constanter alibi affirmavit, sed tantum aliquando dubitasse de loco, ubi Dei Visione, seu beatitudine afficerentur, sed illas esse in cælo constanter affirmavit lib. 20. de *Civit. cap. 15.* Unde quod de receptaculis abditis scribit, merito intelligi potest de sedibus mortali naturæ inaccessis, & abditis, quas animæ in cælo habent. Et D. Hilar. locutus est de lege humane necessitatis pro tempore veteris Testamenti, quo non dum Christus ad inferos descendit. Deinde D. Chrysost. solum vult, quod nunquam anima beatitudinem acceptura esset, nisi caro aliquando esset resurrectura, & suam quoque gloriam acceptura, quando quidem ipsa etiam ut animæ focia laboravit, ideoque oporteret, aut eam aliquando mercedem quoque accipere, aut ne animam quidem unquam remunerari. Posito

Tom. 1.

autem quod caro resurgat aliquando, & remunerabitur, non negat D. Chrysost. quin hoc etiam tempore ante diem iudicii accipiat anima mercedem suam. Tandem D. Irenæus per locum invisibilem intelligit ipsum cælum inaccessum naturæ mortali; ut supra diximus.

Argues 5. Prædestinati ad gloriam futuri sunt similes Christo Domino juxta illud ad Rom. 8. *Quos præcivit, & prædestinavit, conformes fieri imaginis Filii sui;* sed Christus Dominus non statim post mortem, sed post resurrectionem ascendit in Cælum, cum antea descendisset ad inferos; ergo similiter animæ electorum post resurrectionem corporum in Cælum, & beatitudinem admittentur, interim tamen post mortem descendunt ad aliqua receptacula sub terram, ut ibi resurrectionem expectent. Respondeo primò, Christi animam ante resurrectionem corporis sui non ascendisse quidem ad Cælum corporeum, fuisse tamen in Paradiso cælesti formaliter, id est, fuisse beatam, & gloriosam; si hoc autem Adversarii tribuant animabus Sanctorum, habemus intentum, neque est quod de isto Cælo corporeo sumus solliciti.

Respondeo secundò, Christum Dominum moriendo, quiescendo, resurgendo, & ascendendo in Cælum fuisse exemplar nostrum, quantum ad corpus; sic enim primò morimur, postea quiescimus, resurgemus, & ascendemus in Cælum corporaliter, sicut fecit Christus Dominus, cui in hoc similes erimus; quod autem illius anima descenderet ad inferos, priusquam corporaliter ascenderet in Cælum, non pertinet ad exemplar, id enim non fecit, ut aliquod exemplum imitandum nobis præberet, aut ut ibi pararet nobis locum, sed ut partem muneris Redemptoris expleret, animas, quæ ibi erant, educendo, & infernum destruendo, ne animæ Sanctorum deinceps eò deducerentur.

Argues 6. Anima, & caro simul tam bona, quam mala operantur; ergo simul, & non una sine alia puniri, aut remunerari debet; sed caro post diem iudicii punietur, aut remunerabitur; ergo & anima. Respondeo primò, animam, & corpus non esse duo supposita, quales sunt duo sodales, ita ut uni fiat injuria, si prius altero remuneretur; sed esse unum tantum suppositum ex duabus partibus compositum; hoc autem mavult secundum alteram partem interim beari, quam secundum neutram, sicque nulla ei fit injuria; hæc enim non fit volenti, sed invito.

Respondeo secundò, dato quod essent duo supposita, nullam corpori fieri injuriam; cum enim anima principaliter ad bona, & mala opera concurrat, corpus verò solum instrumentaliter; imò ad essentiam meriti, aut demeriti sola anima concurrat, cum meritum, & demeritum consistat in electione voluntatis, quæ electio à sola anima procedit, & in sola anima sedem habet, nulla corpori fit injuria, dum sola anima beatur. Accedit, dato quod anima, & corpus æquè principaliter sic concurrerent ad opera, adhuc non esset injustum animam coronari ante diem iudicii, & non ita corpus, cum illa prout sic sit capax gloriæ, & non ita sit corpus separatum, & corruptum.

Argues 7. Judicium bonorum, & malorum, eorumque examen futurum est in novissimo die; ergo etiam præmia, & poenæ usque ad eum diem differuntur. Respondeo negando consequentiam: licet enim futurus sit dies iudicii generalis, & tunc reddentur

E 2

redde-

reddendum unicuique secundum opera sua: illud tamen præcessit aliud iudicium particulare, in quo redditum est unicuique secundum opera ejus; neque enim hæc inter se pugnant, in primo enim iudicio redduntur præmia & poenæ privatim; in secundo autem publicè & manifestè redduntur.

284. Inferes: Ergo frustraneum videtur futurum iudicium; siquidem jam sunt redditæ poenæ, & præmia; nihil enim refert, siue palam, siue clam id fiat. Respondeo negando illationem: necessarium enim fuit iudicium illud finale: Primò, ut ostendatur Dei iustitia, & Misericordia, quas nunc non ita apertè ostendit, quin aliqui inveniantur, qui eum iniustitiæ accusent, vel nullam habere providentiam credant, cum videant bonos affligi, & malos gaudere. Secundò, ut clarificetur Filius hominis; pertinet enim ad gloriâ Christi Domini, ut quem tanquam reum injustè damnarunt in primo adventu, videant in secundo Judicem, & gloriosum, impleaturque illud Isai. 45. *Vivo ego, quia mihi curvabitur omne genu.* Tertiò ad laudem bonorum, & ignominiam malorum. Quartò, ut totus homo iudicetur, & præmium suum, aut poenam recipiat, & animâ, & corpore.

285. Argues 8. Dæmones nondum puniuntur, sed puniendi reservantur post diem iudicii; idè enim dicebant Christo Domino Matth. 8. *Venisti huc ante tēpus torquere nos?* Et Luc. 8. *Et deprecabantur eum, ne imperaret illis, ut in abyssum irent;* ergo idem de hominibus fiet; ergo si impij non puniuntur, neque pii præmiantur ante diem iudicii. Respondeo negando antecedens; nam si Angeli qui in veritate steterunt, semper vident faciem Dei, ut supra ex Evangelio ostendimus, cur non etiam Angeli rebelles iudicium Dei, & æternam gehennam sustinebunt? Undè D. Aug. lib. de correptione & gratia. cap. 10. & D. Prosper. lib. 1. de Vita contemplativa. dæmones jam iudicatos, ac miseros esse effectos docent; sicut in die iudicii suarum poenarum plenitudinem habituri sint, quando ex hoc aëre, in quo ad exercitationem hominum versantur, in abyssum præcipitabuntur, & inferorum carceribus concludentur, quod poenarum complementum maximè timent, idque:

286. Primò, quia non poterunt amplius hominibus nocere. Secundò, quia non amplius extorquebunt ab aliquo, cultum Deo debitum, ut modò faciunt, dum ab Ethnicis, & Necromanticis adorantur. Tertiò, quia tunc patebunt eorum fraudes, & debilitas, cum omnes intelligent, eos à feminis, & pueris superatos esse. Quartò, quia non solum à Deo, sed etiam ab hominibus iudicabuntur, ut ait Apostolus 1. Cor. 6. 3. *Nescitis, quoniam Angelos iudicabimus?*

SECTIO XIII.

Utrum Visio beata fuerit alicui viatori communicata?

287. **A**DVERTES Quæstionem hanc posse in triplici sensu procedere: Primò, utrum de potentiâ absolutâ possit communicari alicui viatori Visio beata? Secundò, utrum eidem facta sit, aut fieri queat de potentiâ ordinariâ? Tertiò, utrum, supposito, quod de lege ordinariâ non fiat, adhuc tamen cum aliquo in hac parte jam sit ex privilegio dispensatum? His positis,

288. Dico 1. Deus potest de potentiâ absoluta com-

municare viatori Visionem Beatam, idque absque extasi, & raptu, & cum perfecto sensuum usu, non solum in transitu, & ad breve tempus, sed etiam permanenter. Ita P. Vasq. 1. part. quæst. 12. art. 11. in Comment. & quæst. 55. cap. 1. & 1. 2. quæst. 5. art. 3. in annotat. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 30. num. 9. & 1. 2. quæst. 5. art. 3. d. 16. P. Sal. 1. 2. tr. 2. d. 10. sect. 3. Loricæ 1. 2. quæst. 5. art. 3. & alii. Probatur primò, quia Deo denegandum non est, nisi quod manifestam involvit contradictionem; sed nulla involvitur in eo, quod sic communicet Visionem beatam, ut constabit ex solutione argumentorum in contrarium; ergo &c.

Probatur secundò, & efficaciter, quia Christus Dominus habuit Visionem beatam permanentem, & absque extasi, ac raptu à sensibus; & tamen fuit viator, saltem secundum corpus, licet secundum animam fuerit perfectus comprehensor; ergo de potentiâ absolutâ poterit Deus id concedere puro viatori.

Dicent cum D. Thom. 2. 2. quæst. 175. art. 4. ad 2. & de Veritat. quæst. 13. art. 3. ad 3. in Christo Domino dari diversam rationem, ac in cæteris hominibus. Sed contra primò, quia cum hæc diversitas ratio non fundetur in Unione Humanitatis ad subsistentiam Verbi; siquidem non apparet quâ ratione formalis Unio ad Hypostasim cessationem ab operationibus sensuum formaliter impedire queat, necessariò recurrendum est ad potentiam & dominium Christi Domini in omnes actiones animæ, & corporis, ut tandem recurrit Sanctus Doctor quæst. 13. cit. art. 3. ad 3. Sed hæc potestas & dominium Deo denegandum non est, ut patet; ergo de potentia absoluta poterit impedire in puro viatore perfectam extasim, siue raptum à sensibus.

Secundò, quia extasis, siue raptus (si quando datur,) provenit ex limitatione animæ non valentis simul attendere ad operationes sensuum, quando tota illius intentio ad Deum avocatur; sed hæc animæ imperfectio tolli potest per Visionem beatam, ut patet, tum in Christo Domino; tum etiam in animabus beatis, quando redduntur propriis corporibus gloriosis, in quibus cum Visione beata suas operationes exercebunt; ergo &c.

Nihilominus duplex adhuc est de hac re sententia: Prima asserit absolutè non posse Visionem beatam communicari viatori etiam de potentia absoluta Dei. Ita quidam, quos tacito nomine citat P. Sal. cit. Pro quibus: Obijcies 1. Exod. 33. ibi: *Non videbit me homo, & vivet.* Et 2. Cor. 5. *Dum sumus in corpore peregrinamur à Domino.* Et 1. Tim. 6. *Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest:* ex quibus videtur, non posse hominem in hac vita habere Visionem beatam. Respondeo hæc & similia loca intelligenda de Visione beata secundum legem ordinariam, ut est communis Sanctorum Patrum interpretatio. In quo etiam sensu intelligendus est D. Aug. lib. 12. in Gen. ad lit. dum ait: *Neminem videntem Deum vivere vitâ istâ, quâ mortaliter vivitur istis sensibus corporeis.*

Obijcies 2. Visio Beata est supremum hominis bonum, saltem parziale, excludens omne malum, & satians appetitum; sed hæc non potest habere homo, quamdiu vivit in hac vita mortali; ergo neque sic habere Visionem Beatam. Respondeo definitionem illam competere Visioni Beata, pro-ut est beatitudo essentialis, & accidentalis: illa autem, quæ daretur, solum esset essentialis secundum animam; siquidem adhuc ille homo secundum corpus esset viator, ut supponitur.

Obijcies

294. Obijcies 3. Impossibile est videri Deum cum dependentia à phantasmatibus; sed huiusmodi dependentia necessariò datur in intellectu quâdiu est in corpore mortali; ergo &c. Respondeo intellectum solum operari cum hac dependentia, quando operatur per species acquisitas objectorum; non autem quando sic operatur illustratus lumine gloriæ, ut in illo eventu contingeret; quod nullam involvit repugnantiam, accedente divinâ potentia; nam potest tunc idem intellectus aliqua objecta cognoscere per species infusas à Deo, & absque dependentia à phantasmatibus, ut omnes concedunt in scientia per se infusa Christi Domini.

295. Secunda sententia affirmat, posse quidem Visionem Beatam communicari de potentia absoluta homini viatori, dummodò tamen fiat cum perfecta exstasi, seu abstractione à sensibus, tam externis, quàm internis. Ita videntur tenere D. Aug. lib. 12. in gen. ad lit. cap. 27. D. Thom. lib. 3. contr. gent. cap. 47. & ibi Ferrar. & 2. 2. q. 175. a. 4. quodl. 1. art. 1. Henric. quodl. 7. q. 6. & alii: pro quibus: Oppones 1. D. Aug. cit. ubi dicit, neminem in hac vita Deum videre, Nisi ab hac vita quisque quodammodo moriatur; sive omnino exiens de corpore; sive ita aversus, & alienatus à carnalibus sensibus, ut merito nesciat, sicut Apostolus ait, an in corpore, vel extra corpus sit, cum in illam rapitur, & subvehitur visionem. Accedit etiam authoritas D. Thom. qui idem videtur sentire. Respondeo D. August. loco citato, (sicut & D. Thom.) locutum fuisse de lege ordinaria, & homine operante secundum modum intelligendi sibi connaturalem in hac mortali vita existenti.

296. Oppones 2. Per Visionem Beatam tota animæ intentio avocatur ad Deum; ergo necessariò feriabitur ab operationibus omnium sensuum. Respondeo negando antedicens, si loquimur de potentia Dei absoluta; sicque consequentia nihil colligit. Utrum verò Visio Beata naturaliter impediat omnes omnino operationes naturales animæ, ita ut ex se exstasim, & interitum afferre queat? Cum de perfectionibus Visionis Beatæ egerimus, latius explicabimus.

297. Dico 2. De lege ordinaria communicata non est, neque communicari potest Visio Beata homini viatori, sive ad breve tempus, sive permanentem. Est de fide. Ita D. Thom. 1. p. q. 12. art. 11. & 1. 2. q. 5. art. 3. & 2. 2. q. 180. art. 5. P. Soa. lib. 2. de Attrib. cap. 30. n. 3. P. Molin. 1. p. q. 12. a. 11. d. 1. P. Vasq. ibid. in Comment. Bannez, Zumel, Ripa, Medin. Lorca. P. Valent. tom. 1. q. 12. punct. 7. cui sententię communi consensu suffragantur Sancti Patres, quos latissimè referunt Doctores citati, & nos supra retulimus num. 68.

298. Probatur primò ex definitione Evaristi in epist. 1. Decretal. ibi: Quem nullus modo nostrum in hoc mortali corpore constitutus potest aliquatenus intueri; sed cum apparuerit, verè eum videbimus sicuti est. Et ex Concil. Viennens. in Clem. Ad nostrum de Hereticis, ubi hæc veritas definitur contra Beguardos, & Beguinas, quatenus dicebant, Visionem Beatam posse in presenti vita obtineri: quæ similiter definitio procedit contra Anomæos, asserentes, Deum & videri, & comprehendendi posse in hac vita, prout supra diximus.

299. Probatur secundò ex Sacra Pagina Joan. 1. & 1. Joan. 4. ibi: Deum nemo vidit unquam. Et 1. Tim. 6. Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest. Et Exod. 33. Non vidit me homo, & viveret. Et sæpè alibi, quæ omnia in hoc sensu interpretantur San-

cti Patres, ut constat ex Doctoribus proximè citatis, & ex dictis supra à num. 66. ubi hanc assertionem, paucis mutatis statuimus.

Probatur tertio ratione morali (ratio enim à priori alia esse non potest, nisi dispositio Providentiæ Divinæ Sanctæ Ecclesiæ revelata, & experientia comprobata;) quia tempus huius vitæ est tempus merendi, & pugnandi; post hanc autem vitam est tempus præmii, & status coronæ, qualis est Visio Beata, ut constat ex illo 2. Cor. 3. Dum sumus in corpore peregrinamur à Domino, per fidem enim ambulamus, & non per speciem. Et 1. Cor. 13. Cum venerit, quod perfectum est. Et 1. Joan. 5. Cum apparuerit similes ei erimus; quasi dicat non esse hoc in hac vita expectandum; ergo &c.

Probatur quarto ratione naturali, & physicâ, quia cognitio animæ, dum est in corpore in hac vita mortali, de lege ordinaria est cum dependentia à phantasmatibus, ut constat; sed cum huiusmodi dependentia in cognoscendo stare non potest cognitio intuitiva; siquidem cognitio illa, aut est objecti corporalis, aut cogniti ad instar corporis, quod longè abest à cognitione intuitiva Dei; ergo de lege ordinaria communicari non potest Visio Beata animæ existenti in corpore mortali.

Utrum autem cum aliquo in hac lege sit aliquando dispensatum? Advertes, huiusmodi dispensationem posse à Deo fieri dupliciter: Primò permanentem, ita ut aliquis toto vitæ tempore in carne mortali Deum videat; Secundò in transitu, & ad breve tempus. Hoc posito.

Dubium 1. Utrum huiusmodi dispensatio ad videndum toto vitæ tempore concessa fuerit alicui puro viatori? Negative. Probatur, quia si alicui concedenda foret, maximè locum haberet in Beata Virgine; sed id negant Theologi, & Sancti Patres: imò aliqui id etiam negant de dispensatione facta ad breve tempus, ut infra dicemus; ergo &c. Dixi puro viatori, ut excipiamus Christum Dominum, qui comprehensor erat secundum animam juxta doctrinam fidei, sicque toto vitæ tempore habuit Visionem Beatam, & fuit quoad animam Beatus.

Dubium 2. Utrum huiusmodi dispensatio saltem ad breve tempus fuerit concessa Virgini Sanctissimæ? Affirmat, id piè, ac probabiliter credi posse P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 30. num. 18. & tom. 2. in 3. p. d. 19. sect. 4. cum D. Antonin. 4. part. tit. 15. cap. 17. §. 1. Albert. Richel. Gerson. Alphabet. 15. tit. 8. Cassal. lib. 1. arbor. vitæ cap. 9. fin. D. Thom. à Villanova, serm. de Resurrect. Medin. 3. p. quest. 27. art. 5. tenent etiam P. Sal. tom. 1. in 1. 2. tract. 2. d. 10. sect. 4. P. Canisius, lib. 2. de Deipara, Lorca 12. de Beatitud. d. 35. Pesant. 1. p. quest. 12. d. 1. sine. Egitanienf. tom. 2. lib. 12. quest. 8. art. 4. §. 1. P. Amicus tom. 1. d. 9. n. 504. & alii.

Probatur primò autoritate Patrum. D. Antonin. citat. Fortè, inquit, in ipso conceptu, vel in partu illi datum est ad horam, ut videret mysterium huiusmodi, ut in patria, sicut Paulus vidit Deum in raptu. Et adducit in confirmationem verba illa D. Bern. serm. 4. super Missis. ibi: Illi soli datum est nosse, cui datum est experiri. Et illa. Ut qui soli Patri notus est, sit & illi. Et D. Cyprian. serm. de Nativit. Unde & Matri, inquit, plenitudo gratiæ debebatur, & Virgini abundantior gloria, quæ carnis & mentis integritate insignis. spiritali, & corporali intus & extra Christi præsentia fruebatur. Et Rupert. lib. 3. in Cantic. ad illa verba: Oculi tui columbarum: dicit Virginem raptam esse in tertium Cælum, & viderisse

arcana verba mysteria, quæ non licet homini loqui perfectius & excellentius, quam Paulum.

306. Probatur secundò ratione, quia omnia privilegia gratiæ reliquis concessa, perfectiori, & abundantiori modo fuerunt Virgini Sanctissimæ collata; sed est probabilis sententia, Moysen, & Paulum vidisse aliquando Essentiam Divinam viventes in corpore mortali; ergo idem, non solum probabiliter, sed probabilius de Virgine Sanctissimâ sentiendum est.

307. Dicent primò, argumentum solum probare in iis bonis, quæ spectant ad propriam sanctificationem; privilegium autem illud videndi interdum Deum in viâ, non referre ad maiorem hominis sanctificationem, sed solum esse quoddam donum gratis datum; sicque potuisse Deum aliis, & non Virgini Sanctissimâ illud cōcedere. Sed contra primò, quia sine causa negatur, hoc donum esse annumerandum inter illa, quæ spectant ad propriam hominis sanctificationem, ut ait P. Soar, citat, siquidem non solum ad aliorum utilitatem, sed etiam ad suscipientis perfectionem confert, quatenus eo tempore, quo durat, tota anima Deo vivit, eamque singulari charitate inflammat: & transacta visione, ex illius memoria & vestigio ad maiorem Dei amorem, familiaritatem, & puritatem excitatur. Secundò, quia eo dato, si tale donum Deus aliquibus concessit, cur illud Matri suæ denegaret?

308. Dicent secundò, idèd probabile esse, privilegium illud fuisse concessum Moyse, & Paulo, quia Scriptura Sacra id indicat, & nonnulli Sancti Patres ita exponunt; de Virgine autem Sanctissimâ, neque Scriptura quidquam indicat, neque Sancti Patres aliquid docent; cum tamen alioqui sit universalis Scripturæ lex, neminem Deum vidisse in hac vita mortali, ut patet Exodi 33. *Non videbit me homo & viver.* Et Joan. 1. *Deum nemo vidit unquam.* Et 1. Tim. 6. *Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest: à quâ lege non licet aliquem sine fundamento excipere.*

309. Sed contra primò, qui si hoc privilegium aliquibus hominibus concessum est, immeritè tantæ Virgini denegatur. Neque ad id credendum oportet aliud speciale testimonium, aut rationem spectare præter dignitatem Matris Dei, in qua tanquam in radice, & fonte omnia continentur. Secundò, quia etiam dato, quod id probabile non esset de Moyse, & Paulo, neque de quocunque alio, ut ex dicendis constabit, adhuc tamen id piè satis, & probabiliter de Virgine Sanctissimâ credi potest, aut in die Incarnationis; aut Nativitatis Christi Domini ob singularem Matris dignitatem, ad quam tunc evecta est; aut in die Resurrectionis ob incredibilem dolorem, quem in Christi Passionem sustinuit: præsertim cum ad hanc visionem fuerint elevati omnes Sancti Patres, qui in Limbo detinebantur; decuit enim, ut ipsa prima post Filium hanc gloriæ hereditatem adiret.

310. Dicent tertio, D. Athan. *serm. de Sanctissimâ Deipara*, id de illâ negasse in die Incarnationis. Et in *quæst. 12. ad Antiochum*, id generalius negasse de toto vitæ tempore. Sed contra, quia (licet hoc posterius testimonium sit incertum) ex hoc solum colligitur D. Athan. fuisse illius sententiæ; hoc autem non tollit quominus contraria sententia probabiliter defendi possit.

311. Dubium 3. Utrum huiusmodi dispensatio ad videndum Deum, saltem in transitu, & ad breve tempus fuerit concessa aliquibus ex Sanctis Patribus, tum veteris, tum novi Testamenti? Affirmant

de Moyse D. Aug. lib. 12. gen. ad litt. cap. 27. & 28. & Epist. 112. & cum eo D. Thom. 1. p. q. 12. art. 11. ad 2. & in 4. dist. 49. q. 2. d. 7. ad 4. Durand. ibid. q. 6. Sor. q. 2. art. 4. sine. Ferrar. 3. contra gent. cap. 47. *quantum ad secundum*, & alii apud illos. Negant tamen P. Vasq. 1. p. d. 56. c. 1. P. Soar. lib. 2. de Atrib. cap. 30. n. 14. & tom. 2. in 3. part. d. 19. sect. 4. P. Valent. 1. p. q. 12. punct. 7. Zumel, Bamez, P. Molin. 1. p. q. 12. art. 11. P. Gil. tom. 2. tract. 4. cap. 9. d. n. 7. P. Sal. tom. 1. in 1. 2. tract. 2. d. 10. sect. 4. num. 34. & alii.

Affirmant etiam fuisse dispensatum cum D. Paulo omnes fere Thomistæ tum Veteres, tum Recentiores cum D. Thom. proximè ad 2. & 2. 2. q. 174. art. 4. & in 4. dist. 49. q. 2. ad 5. art. 7. & supponere videtur Scot. in 2. dist. 3. q. 9. §. secundo modo. Oppositum ut probabilius defendunt P. Soar. P. Vasq. P. Sal. cit. P. Cornel. 2. Cor. cap. 12. n. 132. P. Justin. ibid. Lorceat. 2. d. 35. cit. P. Molin. 1. p. q. 12. att. 11. d. 2.

Aliqui hoc privilegium extendunt ad Adamum propter verba illa Gen. 2. *Immisit Deus soporem in Adam*: exultant enim hunc soporem fuisse ex clara visione Dei. Ita significat Richard. in 2. dist. 23. art. 2. q. 1. D. Aug. lib. 9. de gen. ad litt. cap. ult. D. Bern. *serm. 1. in Septuag.* & alii apud P. Gil. cit. cap. 14. num. 1. cuius opinionis meminit P. Vasq. 1. p. d. 56. cit. cap. 2. Alii id etiam docent de S. Job ad illa verba c. 42. *Auditu auris audivi te, nunc autem oculus meus videt te*, fundanturque in D. Aug. lib. 22. de Civ. cap. 29. ibi: *Fortasse, inquit, ista virtus magna cernendi data fuerit ad horam etiam in isto mortali corpore oculis Sancti viri Job, quando ait ad Deum in obauditu auris obaudiebam prius, nunc autem oculus meus videt te.*

Alii idem testantur de Divo Petro ad illa verba: Matth. 16. *Beatus es Simon Bar-Iona, quia caro, & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in Cælis est.* Ad quæ verba D. Aug. Epist. 112. ad Paulinam cap. 11. *Quamvis, inquit, illa revelatio, utrum per fidem tante rei credita, an per visionem conspecta, facta in ejus mente fuerit, non mihi videtur elucere.* Idem etiam asserunt alii de S. Joanne Evangelista, quando in cena recubuit supra pectus Domini, quod etiam fundamentum habent in D. Ambros. lib. 7. in Luc. & Origen. Hom. 2. de diversis. Similiter sentiunt aliqui de Isaia, qui dixit cap. 6. *Vidi Dominum, &c.* Et de Ezechiele, cum dixit cap. 3. *se vidisse gloriam Dei.*

Alii id asserunt de Sancto Hieronymo, & credit Vega in ejus vita apud P. Sal. cit. Et etiam de S. Benedicto concedunt plurimi ejus familiæ apud P. Sal. cit. d. 10. sect. 4. ubi pro eadem sententia adducit D. Bernard. D. Bonav. & Rupert. cum aliis; de quo etiam lege D. Greg. lib. 2. Dialog. cap. 35. Tandem de meo D. Augustino idem arbitratur Egid. Lufitan. ejus familiæ alumnus, & alii, quos tacitis nominibus allegat rom. 2. lib. 12. q. 8. art. 4. §. 1. quod idem D. Augustinus de se ipso, & matre sua fateri videtur, cum essent ad ostia Tiberina, ut ait P. Vasq. 1. p. d. 56. cap. 2. num. 4. dum ipse lib. 9. Confess. cap. 10. sic ait: *Si continueretur hoc, inquit: & subtrahantur aliæ visiones, ut talis sit sempiterna vita, quale fuit hoc momentum intelligentiæ, cui suspiravimus, nonne hoc est, intra in gaudium Domini tui?*

Nihilominus probabilius est, Visionem Beati non fuisse communicatam, etiam ad breve tempus Sanctis Patribus supra numeratis, neque aliis quibuscumque in hac vita mortali. Ita universaliter de illis negant P. Molin. 1. p. q. 12. d. 2. P. Soar.

P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 30. à n. 14. & tom. 2. in 3. part. d. 19. sect. 4. P. Vasq. 1. p. d. 56. cap. 1. & 2. P. Granad. tr. 7. d. 1. P. Amicus tom. 1. d. 9. à num. 502. & alii. Probatur primò authoritate Scripturæ Joan. 1. & 1. Joan. 4. Deum nemo vidit unquam. Et Joan. 6. Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est à Deo vidit Patrem. Et 1. Tim. 6. Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest; quæ loca cum universaliter loquantur, debent de omnibus viatoribus intelligi; ergo &c. Confirmatur authoritate Evarist. Papæ in 1. Epist. Decretal. ad finem. Quam, inquit, nempe lucem inaccessibilem nullus modo nostrum in hoc mortali corpore constitutus potest aliquatenus contueri, sed dum apparuerit, tunc verè illum videbit sicuti est, qui ejus conspectui fuerit dignus coaptari, & non sicut Moyses, cateriq; Propheta per ænigmata, & figuram; ergo &c.

37. Probatur secundò ratione ab hac authoritate deducta, quia quando in Sacra Scriptura aliquid de omnibus hominibus universaliter affirmatur, aut negatur verbis expressis, non debet fieri alicujus exceptio à tali propositione universali, nisi detur efficax fundamentum, aut in sacris litteris, aut in traditione Ecclesiæ, aut in ratione; sed in Sacra Pagina, ut patet locis proximè citatis, universaliter affirmatur, nullam in hac lege fuisse factam dispensationem, & nullum afferitur ex eademmet Scriptura fundamentum alicujus momenti in contrarium; nulla traditio Ecclesiæ in oppositum, imò plures ex Sanctis Patribus pugnant in contrarium; nulla denique ratio quæ vim faciat, solum enim ad summum afferuntur rationes congruentiæ, illæque fundatæ in aliqua suppositione satis dubia; ergo probabilius negandum est universaliter Visionem Beatam alicui viatori fuisse communicatam ex peculiari privilegio.

38. Hinc ad fundamentum oppositæ sententiæ, qualis est authoritas D. Augusti. & D. Thom. aliorumque Scholasticorum dicimus, D. Augustino opponi posse definitionem Evaristi Papæ, aliosq; Patres apud Doctores cit. Et D. Thomæ, aliisque Scholasticis posse etiam opponi alios Doctores, qui hanc controversiam ex professo in contrarium tractarunt.

39. Ad loca Sacræ Paginæ, ex quibus colligi videtur, Moysen vidisse Essentiam Divinam, ut Exod. 33. Ostende mihi faciem tuam. Et iterum. Ostende mihi gloriam tuam. Et iterum. Loquebatur Dominus ad Moysen facie ad faciem. Et Num. 12. Ore enim ad os loquar ei, & palam, & non per ænigmata, & figuras Deum videt. Dicimus ex illis solum convinci, Moysen fuisse elevatum ad quoddam genus familiaritatis supra ceteros Prophetas, quod ut Deus exprimeret, usus est illo modo loquendi; præsertim cum Moyse desideranti videre gloriam Dei, Deus ipse responderit: Non videbit me homo, & vivet.

40. Ad illud, quod afferunt de D. Paulo 2. Cor. 12. Reptus est in Paradisum, & usque ad tertium cælum, & audivisse arcana verba; dicimus cum P. Soar cit. num. 17. Primò verba illa non esse propria, sed metaphorica variis exposita interpretationibus. Secundò, totum illum raptum, prout ibi narratur, satis propriè intelligi, si Paulus elevatus est ad videndum ipsam Christi Humanitatem & gloriam, & consortium Beatorum, ibique intellexit arcana fidei mysteria. Hinc multominus convincunt testimonia alia allata, aut Scripturæ, aut Patrum circa alios Sanctos, de quibus supra; solum enim probant peculiarem quædam modum cognoscendi Deum, semper tamen intra modum abstractivum,

& ænigmaticum proprium hominum in hac vita degentium, & qualem possumus dicere habuisse D. Ignatium Parentem meum, cum dixerit: Si Sacra Littera non extarent, se tamen pro fide mori paratum ex iis solum, quæ sibi Manresa patefecerat Dominus.

DISPUTATIO II. De Principiis Visionis Beatæ ex parte objecti.

SECTIO I.

An, & qualiter Essentia Divina
concurrat ad sui Visionem?

N qualibet cognitione, tam naturali, quam supernaturali duplex principium necessariò intervenit, alterum ex parte potentia cognitionem ipsam elicientis, qualis est ipsamet potentia, & habitus, sive naturalis, sive supernaturalis, & infusus, aut peculiare aliquod auxilium loco illius: alterum ex parte objecti, quale est ipsummet objectum si sit proportionatum, aut species impressa ejus vicaria, si sit improportionatum. Utrumque in Visione Beata, sive Cognitione intuitiva Dei, suas patitur difficultates: Primo igitur omisso in sequentem disputationem, in qua de illo latius tractabimus; de secundo, quod in Visione Beata est ipsa Essentia Divina, aut species impressa illius vices supplens, quatuor præcipuas difficultates per subsequentes sectiones expediemus: Prima, utrum Essentia divina possit concurrere, & de facto, (licet sit possibilis species impressa Dei) concurrat immediatè ad sui Visionem? Secunda, An necessariò concurrat, & sub ratione naturæ: an potius liberè, & sub ratione voluntatis? Tertia, an concurrat per se primariò secundum omnes suas perfectiones: an solum secundum aliquas? Quarta, utrum possibilis sit species impressa intuitiva Dei, sive Essentiæ divinæ? His positis.

Difficultas 1. Utrum Essentia divina possit immediatè concurrere ad sui visionem intuitivam? Affirmativè Est communis in Theologia. Ita D. Thom. Scot. in 2. dist. 3. q. 9. P. Molin. 1. p. q. 12. d. 2. d. 1. conclus. 2. & d. 2. §. Licet autem P. Valent. 1. p. tom. 1. d. 1. q. 12. punct. 2. P. Fons. lib. 5. Met. cap. 2. quæst. 12. sect. 2. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 12. num. 14. & 3. p. q. 9. art. 1. d. 24. sect. 2. §. Ad exemplum ergo P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 2. num. 34. P. Gil. tom. 2. tract. 6. cap. 1. & alii apud illos. Probatur primò, quia ab actu ad potentiam benè valet argumentum; sed Essentia divina de facto concurrat immediatè ad sui visionem intuitivam, ut ex dicendis constabit; ergo potest sic ad illam concurrere.

Probatur secundò, quia species objectorum à Philosophis, & Theologis requiruntur, ut ipsa objecta reddantur intelligibilia in actu, quæ aut propter suam materialitatem, aut propter absentiā, aut propter distantiam à potentia cognoscente